

Observationes anatomico-medicae / [Giovanni Battista Fantoni].

Contributors

Fantoni, Giovanni Battista, 1652-1692.
Lancisii, D.

Publication/Creation

Venetiis : A. Poleti, 1713.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/f464t4ce>

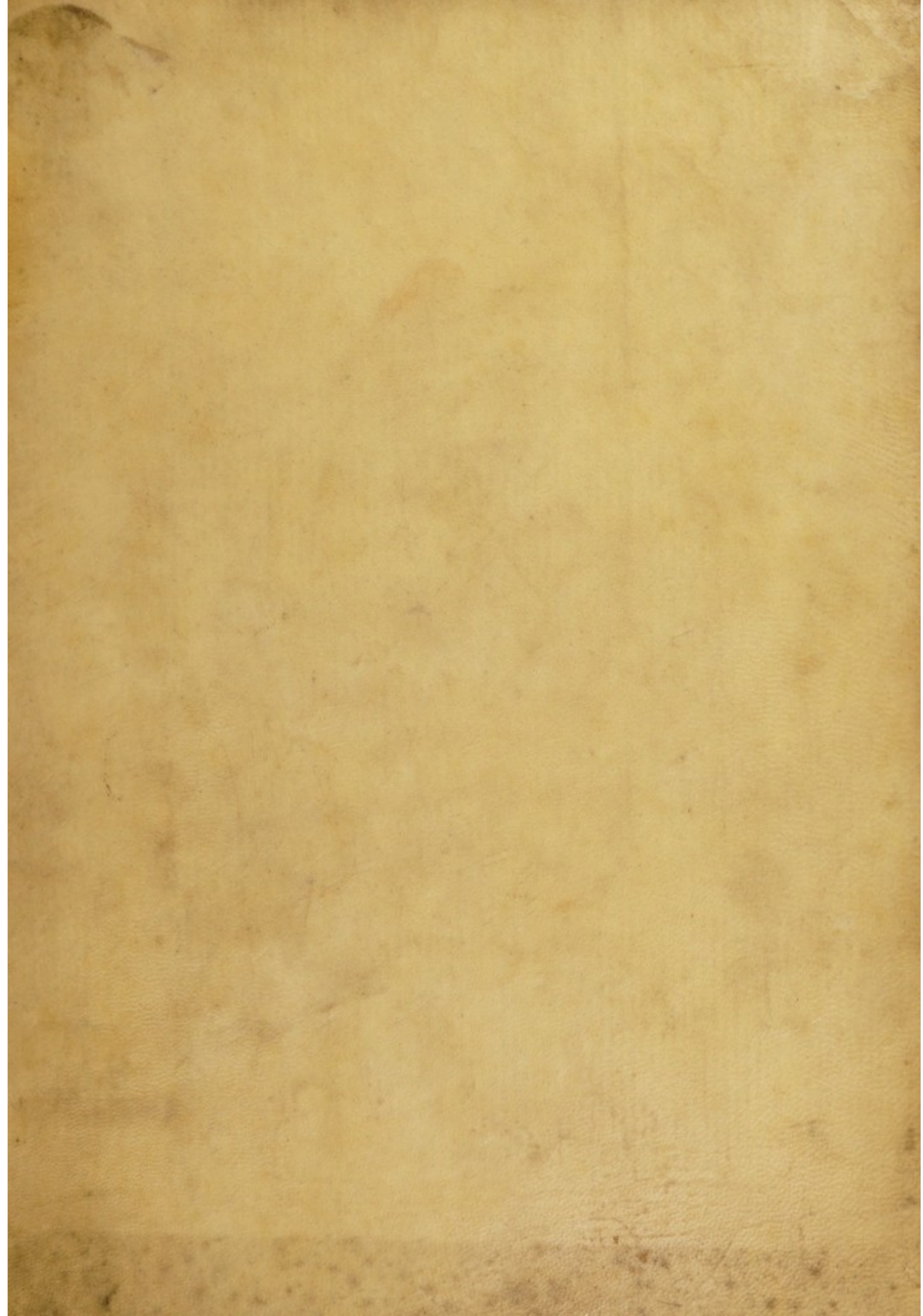
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

134

62421/3

0
C. 12

MEDICAL SOCIETY
OF LONDON

ACCESSION NUMBER

PRESS MARK

FANTONUS, J.

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

<https://archive.org/details/b30539511>

T8

JO: BAPTISTÆ FANTONI

REGIÆ CELSITUDINIS

VICTORII AMEDEI II.

SABAUDIÆ DUCIS, &c.

Medici, & Bibliothecarii

OBSERVATIONES
ANATOMICO-MEDICÆ.

*Hæc Tertiâ Editione recensuit, Notis, & Observationibus
illustravit, & auxit*

JOANNES FANTONUS FIL.

In Taurin. Universit. Anat. Professor.

Ad Amplissimum Virum

D. JO: MARIAM LANCISIUM

CLEMENTIS XI. PONT. MAX.

ARCHIATRUM, &c.

Accedunt ejusdem D. Lancisii

DISSERTATIONES II.

Quarum Prior est De Physiognomiâ,
Posterior De Sede Cogitantis Animæ.

VENETIIS, MDCCXIII.

Apud Andream Poleti.

Superiorum Permissu, ac Privilegio.

IO: BAPTISTE FANTONI

REGIE CENSITUDINIS

VICTORII AMEDEI II

SABAUDIAE DUCIS

Medici, & Bibliothecarii

OPUSCULUM

ANATOMICO-MEDICAE

IN HUIUSMODI Editione receptum, Notis, & Observationibus

Illustratum, & auctum

IOANNES FANTONIS FILIUS

In Turin Universitatis Anat. Professor.

Ad Auphissimum Venerem

D. IO: MARIAM LANCISIMUM

CLEMENTIS XI. PONT. MAX.

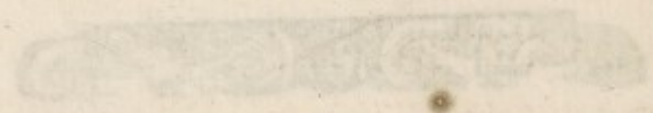
ARCHIATRUM, &c.

Accedunt ejusdem D. Lancisii

DISSERTATIONES II

Prima Prior est De Physiognomia,

Posterior De Sede Cogitantis Animae.

VENETIIS, MDCCLXIII.

Apud Andream Polseti.

Superiorum Permissu, ac Privilegio.

Amplissimo Viro

D. JO: MARIÆ LANCISIO
CLEM. XI. PONT. MAX.
ARCHIATRO

JOANNES FANTONUS S. P.

*F*lagitasti, Vir Amplissime, ut
Observationes Posthumas Pa-
tris mei, quas duodecim ante annos evulgave-
ram, ad Te mitterem. Ego verò minimè di-
gnum Eruditissimo, meique amantissimo Viro
munusculum fore putavi. Nam, etsi paterna
litterarum monumenta amavi semper, & colui,
hoc tamen solutum omninò, & informe erat
Autographum memorabilium rerum: cui ego
parùm sciens operam adornando dederam, seu

*

2

tex-

textum exprimendo verbis meis, seu Scholia ad-
jiciendo. Nimiâ interim passus sum festinatio-
ne, ut incomptum, juvenilibusque refertum
nugis in publicum emitteretur.

Quamquam verò eximius Scriptor, Rerum-
que Medicarum Collector Mangetus ad calcem
magni Operis * totum hunc conferre Libellum
operæ-pretium putaverit, id facere pro suâ sin-
gulari comitate, tum etiam judicio potuit: tunc,
inquam, maximè potuit, cùm Libellus noster
novissimè exiret in lucem; quandoquidem in pa-
ternis Observationibus series non contemnenda
utilium utcunque rerum occurrebat: tum liber-
tas, & quasi laus aliqua nugis posse meis per-
mitti florente adolescentiâ videbatur. Sed post-
quàm paululùm maturuimus, & in hoc genere
studiorum lentè profecimus, incumbendum nobis
aliquandò esse in Opusculi hujus emendationem
arbitrabamur. Quamobrem, si illud ipsum, Vir
Doctissime, accepisses, injuriam facere erudi-
tioni tuæ, tuoque erga me amoris credidissem.
Qui enim tam præstanti est ingenio, tam acri
judicio, tam excultus litteris, tantâque Rei Ana-
tomicae, & Medicæ peritiâ clarus, nihil proba-
re omninò potest, nisi perpolitum, diligenterque
ela-

* Sepulchret. Anat. Edit. II.

elaboratum, & jucundum simul, & utile fuerit. Hoc tua dum postulat eruditio; hoc ipsum præcipuè requirit amor, tantusque amor, quantus ille in me tuus: ex quo jamdudùm intelligo, gloriæ Te meæ, penè dixerim, ut tuæ, cupidum esse. Sed quo rursùs animo eandem Tibi Lucubrationem exhibuissèm, cujus ab aliquot annis copiam petentibus multis facere negabam? cùm neque eos simul omnes tanti facerem, neque amarer tantùm ab jis, quanti Te unum facio, quantùmque diligi à Te, scio.

Nunc autem efflagitatio tua effecit, ut ad hujus Opusculi castigationem citiùs, quàm meditatus eram, stylum converterem. Ac mihi non verba solùm, sed res ipsæ fuerunt corrigendæ, commutandæ, transferendæ; quin etiam visum fuit, ut aliqua in Scholiis ad elucidandas Observationes, tum paululùm exornandas novissima adderentur; Quibus proinde excerpta quædam ex tuo præsertim De Subitaneis Mortibus Libro splendoris non parum sunt allatura. Quanquam is ego minimè sum, qui absolutum, perfectumque laborem hunc esse meum, opiner; Mihi erit satis, ut, qui eundem Libellum viderunt, quasi alterum videre putent: primoque Tibi aspectu talis censeri queat, ut temerè missus

sus nequaquam videatur . Nostra in eo studio
(siquidem hoc dici à nobis possit) aliqua laus
esset , si ad imitationem deligere Te potuisse-
mus . Tu Historiæ exponendæ normam in eo
ipso , quod commendavimus , Opere , Tu egre-
gium Commentariorum Specimen tradidisti .
Veruntamen huic ego muneri impar eram ,
multaque videbam ad enarrationem spectantia
in paternis adversariis desiderari , quæ disse-
rendi fundamentum præbere in Scholiis debue-
runt . Præcipua curis districtus , reliqua sciens ,
Pater designaverat ; Potest Author mente sup-
plere , Interpres non potest . Itaque adhibere
super his , veluti ædificium super tremulâ basi
extruendo , artis præcepta non potui . Utinam
felicior in meo solo , aptiorque sim conditor ali-
quandò futurus ! Neque enim excidit mihi con-
siliorum tuorum memoria , quibus benignè , sa-
pienterque dirigere me in conscribendis Obser-
vationibus meis olim rogatus susceperas . Ea
sæpè consilia in mentem redeunt : eas identidem
litteras lego : commoveri utilitate sentio . Titil-
lat me meus ille labor solutis neglectus in pagi-
nis , quas , cùm ego dimiserim , cur nondùm re-
cipio ? Cogitatione hæc rapior , sollicitorque ,
Et me jamjam confero , unde discesseram : Al-
licit

*licit paterni me argumenti jucunda similitudo .
Veruntamen , ecce mihi properanti ? quid ?*

. Cynthius aurem

Vellit , & admonuit :

Fubeor fugacem pedem referre : Satis ex promulgatâ Parte Operis Anatomici audio huic me otio dedisse : Opus promissum diù , non infelicitèr inchoatum , penitèns esse absolvendum . Itaque vires colligamus : Tuque , Vir Amplissime , consiliis jugiter tuis nos adjuvando , poteris id etiam , ut bono animo simus , efficere .

Cæterùm , Ornatissime Lancisi , reviviscere Patrem hìc ego meum , volui , quasi suum erga Te cultum , suumque grati animi specimen pro tuis in me meritis referentem : Volui , ut eo extincto id ipsum intelligas , quod candidâ voce vivus fecisset . Vale .

Augustæ Taurinorum Kal. Jun. MDCCXII.

JOANNES FANTONUS

Lectori salutem.

Qui studiorum suorum evulgare Specimen quoddam juvenili ætate aggreditur, ita occupatum in sui Operis gratiam solet animum habere, ut ab illustrium Scriptorum dignitate parum se abesse, arbitretur. Hæc fretus fiducia tamdiu adolescens conquiescit, donec meliores annos attigerit. Tum juvenilis incitiæ conscius non sine quadam animi commotione cognitum exprobrare sibi errorem cogitur, & palam fateri. Cunctis equidem hominibus, qui ad Scriptorum famam contendunt, matura ætas expectanda esset: sed laudis amor impatiens est, cui maxime adolescentia indulget; neque enim consiliis, quæ moras jubent, libenter obtemperat.

Omniò perfectum Opus (quis autem hoc nesciat?) rarissimum est. Multa, heu nimium! requiri videntur, ut omnibus sit numeris, partibusque expletum: Acumen ingenii, rerum cognitio, meditatio, stylus, exercitatio, nihil horum deesse oportet: sed omnium caput est rectum scribentis iudicium. Hinc jure damnari (quoniam ejusmodi dotes perrarè sociantur) Librorum multitudinem audimus. Poterit reverà in qualibet facultate Studiosus bis tertiâ Voluminum parte destitutus non sine ullo tantum detrimento, sed insigni potius commodo proficere. Ut ab optimâ, & con-

**

stan-

stanti lectione debent ingenia rectè dirigi, atque erudi : sic facilè possunt à pravâ, diversâque perturbari, atque corrumpi. Ac multi profectò inconsulti Juvenes ineptis, atque vagis inhærendo Commentariis pessimè ætatem studiis selectioribus aptissimam traducere consueverunt.

Sibi igitur egregiè consuluerit Scriptor, remque mirificè utilem sciendi cupidus fecerit, si lentè ad docendum maturâ ætate festinaverit : nec Libros antea suos dimiserit, quàm maturuisse satis, & à doctis viris probari, cognoverit ; quandoquidem difficillimum quoque est, ut eruditus quisquam, & annis provectior, quem primò Librum nititur in lucem proferre, omnem ex eo laudem apud æquissimos Judices consequatur. Ea quippe humanæ mentis conditio, eaque Scriptorum fors est, ut non omnia sententiarum, verborumque vitia, quæ scribendo irrepsérunt, diligenti quanquam adhibitâ lectione, omnia, inquam, simul intueri possit, sed alia citiùs, alia seriùs offendat ; Idque accidere non rarò, scimus, ut statim aliqua perspiciat Lector ; quæ diu Authorem latuerunt. De eximiis Pictoribus nota res est, qui mirâ tarditate Tabulas suas complent, ac sæpè repugnantes dimittunt ; vel enim maculas identidem agnoscunt, vel ignotas aliquandò detegere, atque emendare sperant. Neque aliter prudentissimis Scriptoribus usitatum est, qui ad Lucubrationes suas vix revertuntur, quin corrigendum aliquid, immutandumque animadvertant. Quare præceptum illud sapientissimum nunquam non proderit in memoriam revocare : Opuscula esse non eâ tantùm ratione suscipienda, quòd magnis soleat Operibus otium, vel ætas deesse : quòdque in magnis potissimùm mens ad errandum prona sit : sed quòd centies perlustrare, & Commentariolos expendere priùs, quàm exeant in lucem,

cem, commodè liceat : tum editos semel, iterùmque novâ sedulitate, novisque consiliis reficere. Ac ea quidem fors optima Librorum censeri debet, ut diu superstites habeant Authores suos.

Hæc tecum præfari, Benevole Lector, initio statui, ut præter ea, quæ in superiori ad Amplissimum Lancisium Epistolâ de hujus Libelli ratione indicavi, quæ de eodem mea sit opinio, apertiùs intelligas. Quam enim Editionem hanc, quam tertiam appellavi (nam altera me incscio promulgata est) longè præstantiorem esse, putaverim, in eâ tamen sententiâ fui, & nunc repeto, tam meis animadversionibus, quàm alienis Opusculum hoc castigari, ac perfici, quantum ejus conditio tulerit, ulteriùs posse. Ergò, inquires, tantum laboris, operæque seu corrigendus Libellulus, seu ornandus postulaverit? Ità sanè: nam de Libris idem ferè videtur, quod de ædificiis, dicendum: quæ, cùm malè sint constituta, inordinata, vacillantia, arduum magis, & operosum est penitùs instaurare, & in concinnum ordinem redigere, quàm nova architectari, atque uno, rectoque ordine servato ad finem perducere. Nulla porrò tam exigua esse videtur Opella, quæ ad Artis regulas exigi cùm ad legentium utilitatem, tum ad scribentis qualemcumque gloriam magno studio non debeat. Hæc, inquam, ut scires, optavi, atque ad ea conficienda, quæ pollicitus sum, quæque jam prodierunt, recensenda, pari me animo, ac labore contendere. Vale.

NOI REFORMATORI Dello Studio di Padova .

HAvendo veduto per la Fede di revisione ,
& approbatione del P. F. Tomaso Maria
Gennari Inquisitore , nel Libro intitolato :
*Joannis Baptistæ Fantoni , Regiæ Celsitudinis
Victorii Amedei II. Sabaudia Ducis , &c.
Medici , & Bibliothecarii Observationes Ana-
tomico-Medicæ* , non v'esser cosa alcuna con-
tro la Santa Fede Cattolica , & parimente
per Attestato del Segretario nostro , niente
contro Prencipi , e buoni costumi , concede-
mo Licenza ad Andrea Poletti Stampatore ,
che possi esser stampato , osservando gl' ordini
in materia di Stampe , e presentando le solite
Copie alle Publiche Librerie di Venetia , &
di Padova .

Dat. 6. Aprile 1713.

- {
- { Marin Zorzi Reform.
- { Gio: Francesco Morosini Kav. Refor.

Agostino Gadaldini Segret.

IN-

I N D E X O B S E R V A T I O N U M .

O B S E R V A T I O I .

Aneurysma Arteriae magnae paulò supra iliacas . Polypi
infra locum Aneurysmatis . Sanguinis intrà tunicas
Mesenterii , & circa Renes effusio . pag. 1

O B S E R V A T I O II .

Tumor sarcomatosus intrà tunicas intestini Coli . pag. 7

O B S E R V A T I O III .

Cerebrum flavo humore tinctum . Vasa ejus exsiccata . Aqueus
oculorum humor consumptus . pag. 9

O B S E R V A T I O IV .

Inflammatiò Intestinorum , Hepatis , & Pulmonis . Aqua
Pericardii purulenta . Cordis superficies alterata . pag. 12

O B S E R V A T I O V .

Moles Hepatis maxima . Ventriculus in regione umbilicali .
Cor insolitæ magnitudinis . pag. 14

O B S E R V A T I O VI .

Cranium crassissimum cum suturis vix apparentibus . Aridif-
simæ Meninges . Nihil humoris in ventriculis Cerebri .
Medulla oblongata bilioso sero tincta . pag. 16

O B S E R V A T I O VII .

Pulmo inflammatus . Cor magnum , variegatum , durissi-
mum . pag. 19

O B S E R V A T I O VIII .

Pancreas durissimum . Liquor multus in canali Wirsungia-
no . Capsulæ atrabiliaris maximæ , & alteratæ . Cor
magnum , & planum . pag. 23

O B S E R V A T I O IX .

Inflammatiò Meningum . Cerebelli corruptio . pag. 26
OB-

OBSERVATIO X.

Insolita magnitudo Cæci Intestini . Fibrosus Tumor intrâ tunicas Cæci , & Coli , earumque corruptio . Colon sinè cellulis .

pag. 27

OBSERVATIO XI.

Cutis , & Intestina bile tinçta . Hepatis , & Diaphragmatis inflammatio . Lien monstrosus . Flaccidi Cerebri Icterus .

pag. 31

OBSERVATIO XII.

Vesicula Bilis maximæ magnitudinis cum cystico meatu obstructo . Densus , ac durus Pulmo . Hydatides in superficie Cordis .

pag. 34

OBSERVATIO XIII.

Musculorum Abdominis ad dextrum Hypochondrium extenuatio . Magnum Hepar , & steatomatosum .

pag. 37

OBSERVATIO XIV.

Tumor cartilagineus in Pyloro , & superiore parte Duodeni .

pag. 39

OBSERVATIO XV.

Pulmo carnosus . Multum aquæ in Pericardio . Hydatis in superficie Cordis ulcerosa .

pag. 41

OBSERVATIO XVI.

Pulmonis Abscessus . Pus in Pericardio . Cor exterius corruptum .

pag. 44

OBSERVATIO XVII.

Cor vulneratum .

pag. 46

OBSERVATIO XVIII.

Colon in hypogastrium devolutum . Biliaris vesiculæ magnitudo .

pag. 50

OBSERVATIO XIX.

Dexter Cordis ventriculus grandior . Ingens in illo Polypus .

pag. 52

OBSERVATIO XX.

Mesenterium ad spinam retractum . Bilis instar liquidæ picis

picis in Cystide . Vasa Cerebri turgida . Substantia medullaris , Medullaque Oblongata durissima . pag. 55

OBSERVATIO XXI.

Magnum Hepar . Tumor in parte gibbâ . Cystis fellea inanis . pag. 58

OBSERVATIO XXII.

Parvus Pulmo . Siccum Pericardium Cordi contiguum . Cor maximum plurimis ulcusculis in ambitu suo alteratum . pag. 61

OBSERVATIO XXIII.

Diaphragmatis disruptio . Ventriculi in Thoracem ascensus . pag. 64

OBSERVATIO XXIV.

Moles Hepatis maxima . Cystis ampla , & turgida . Ventriculus in Regione umbilicali . Lien valdè pusillus . p. 67

OBSERVATIO XXV.

Corticis Cerebri turgidissima vasa . Copia lymphæ in ventriculis . Portio Cerebri supra nervos opticos corrupta . p. 69

OBSERVATIO XXVI.

Fungosa Cerebri excrescentia . pag. 71

OBSERVATIO XXVII.

Pulmo inflammatus . Consistentia ejus similis hepaticæ . Ingens Jecoris , & Lienis moles . Polypi in Ventriculis Cordis . pag. 74

OBSERVATIO XXVIII.

Cor ex disrupto Abscessu erosum . Aqua Pericardii limpida . pag. 76

OBSERVATIO XXIX.

Magnum Hepar , ac ferè scirrhusum . Parvulus Lien . Hujus durities , simulque Pancreatis . Serum in cavitate Thoracis . Multiplex Pulmonis vitium . Cordis , valvularum , vasorumque magnitudo . pag. 78

OBSERVATIO XXX.

Aqua in Abdominis , & Pectoris cavitate . Magnum Hepar ,

*par , & albicans . Hymenis existentia . Polypi in dextrâ
Cordis auriculâ varicosâ .* pag. 84

OBSERVATIO XXXI.

*Hepar inflammatum , & in cavâ parte corruptum . Ab-
scessus in Pericardio cum purulenti copiâ feri in cavitate
ejus . Cor alteratum .* pag. 87

OBSERVATIO XXXII.

*Diaphragmatis , & Jecoris vulnus . Copia incorrupti san-
guinis in cavitate Abdominis . Bilis in Cystide nul-
la .* pag. 93

OBSERVATIO XXXIII.

*Pericardii , & Cordis vulnus . Multum puris in Pericar-
dio .* pag. 95

OBSERVATIO XXXIV.

*Insolita Cordis magnitudo . Pulmonis , & Lienis substantia
instar liquaminis soluta . Cranii crassitudo cum inconspi-
cuis ferè suturis . Pia mater duræ matri similis .* pag. 97

OBSERVATIO XXXV.

Cerebri vulnus . Nullus in eo sanguis effusus . pag. 101

OBSERVATIO XXXVI.

*Serum in Thoracis , & Abdominis cavitate purulentum .
Intestinorum superficies erosa .* pag. 104

OBSERVATIO XXXVII.

*Aqua in infimo , medioque Ventre . Magni Lienis invo-
lucrum amplioribus poris refertum . Cor copiosæ innatans
lymphæ , in superficie molliusculum , cum albicantibus ma-
culis , &c .* pag. 106

1

OBSERVATIONES ANATOMICO-MEDICÆ.

OBSERVATIO I.

Aneurysma Arteriæ magnæ paulò supra iliacas . Polypi infra locum Aneurysmatis . Sanguinis intrâ tunicas Mesenterii , & circa Renes effusio .

I.

Ir habitûs corporis carnosî laborabat frequentibus animi *Historia .* deliquiis , & vagis ventris doloribus , cum febre continuâ , pulsu duro , urinis crassis , paucis , turbidis , & genitalium partium dolore .

Tandem ex præfocatione , & lipothymiâ , cum notabili totius corporis marcure interiit .

II. Repertum est in Cadavere magnæ Arteriæ amplum satis Aneurysma paulò supra iliacas : & *Ventris infimi inspectio .* infra locum Aneurysmatis , crassissimi aderant polypi , qui sanguinis fluxum versùs iliacas impediebant . Aderat etiam non modica cruoris intrâ Mesenterii tunicas , & circa Renes effusio . Viscera omnia integerrima videbantur .

S C H O L I U M .

III. **R**eperiuntur persæpè polypi in ventriculis , & auriculis Cordis , qui ramosas propagines in arterias , & venas emittunt . Nos *Polypose vasorum concreciones plerumque à corde propagantur .*

A

hu.

2 OBSERVATIO I.

hujusmodi productiones in jugularibus venis, nec non carotidibus, & aortâ, in pulmonicis vasis, venâ cavâ, cruralibus etiam venis &c. invenimus. Sed non ita frequenter in canalibus deprehenduntur polypi, qui continuitatem non habeant cum polypis Cordis, ut observatum est in nobilissimo hujus Civitatis Filiolo, qui ex vehementi Epilepsiâ interiit; Polypus enim in sinu Falcis superiore inventus est, cum nulla in Cordis sinibus concretio appareret. Hic nulla etiam polyporum Cordis mentio fit, sed Arteriæ magnæ paulò supra iliacas.

Polypus in sinu falcis superiore.

Rarior in magno canali arterioso polypus.

IV. Rarum primò illud videtur, quòd solitarius in canali arterioso polypus efformetur, & in magno quidem canali, in quem sanguis vehementer à Corde propellitur, in quo idem sanguis à validâ canalis ipsius contractione urgetur iterum, ejiciturque. Multa desiderantur ad Ægrotantis Historiam, & accuratius Arteriæ, partiumque adjacentium examen in Cadavere pertinentia, quæ lucem aliquam explicandæ huic generationi polyposæ essent allatura.

Ex polypis in aortâ occasio aneurysmatis.

V. Utcunque se res habuerit, patet, crassissimos polypos in finiente Aortâ repertos obstaculum fuisse sanguini ad iliacas fluenti, qui proindè tum copiâ, & gravitate, tum impetu potissimum à Corde accepto vim fecit pro superando obstaculo, cujus resistentia major fuit, quàm vis contractilis arteriæ; hæc enim violenter distracta enormem passâ est dilatationem, quæ magni Aneurysmatis veram speciem exhibuit.

VI. Impedito sanguinis fluxu ad iliacas ratione obstaculi canalem Arteriæ magnæ obstruentis, non solum sequutum est Aneurysma in ipso canali

nali propè obstaculum ; sed sanguis , qui fluere in iliacas debebat , in arteriâ magnâ retentus auxit copiam , & impetum liquidi nitentis in latera totius canalis . Et quemadmodùm liquidum ob majorem copiam , & impetum potuit memoratam Arteriæ magnæ dilatationem efficere , majori jure potuit copiosius , & cum impetu ruere in emissaria arteriarum ab Arteriâ magnâ derivantium , quæ sunt supra locum obstaculi . Igitur fluxit per arterias cœliacam , mesentericas , emulgentes , spermaticas major copia sanguinis , majorique violentiâ , quàm fluere naturaliter debebat ; hinc effusio sequuta est intrâ Mesenterii tunicas , circa Renes , ad Testiculos &c. Atque ab eâ sanè causâ infimi Ventris , & genitalium dolor partium pendeat , ut facillimè patet consideranti .

Ex polypis in aorta propè iliacas effusio sanguinis intrâ mesenterii tunicas , circa renes , &c.

VII. Ex eâdem similiter causâ ortum fuisse deliquium animi , censerem ; Quandoque enim Arteria magna omninò turgida impar erat excipiendo novo sanguini in qualibet systole à Corde projecto , qui idcirco in ipsum Cor refluere , cumularique cogebatur ; Copia verò ejus iterùm adaucta à superveniente in diastole sanguine , vel ingredi sinus frustra nitente , præfocationem , animique defectum , quo tandem miser extinctus est , inducebat . Ex hisce principiis reliquorum symptomatum plana est explicatio .

Animi deliquium explicatur .

VIII. Modò si Aneurysmatis ratio habeatur , succedaneum fuisse polypum , & Aneurysmatis , ut ajunt , effectum nemo non facilè putaverit ; cum familiaris sit polyporum , vel aliarum concretionum in magnis Aneurysmatibus productio . Ità solitarii generatio polypi minùs foret conceptu difficilis , postquam Aneurysma præcessisset .

Concretiones in magnis aneurysmatibus familiares .

4 OBSERVATIO I.

Nos autem ab hac plurimùm sententiâ removet tam polypi situs , atque conditio , quàm origo symptomatum . Crassissimas nempe concretiones adnotat Historia non ad latera Aneurysmatis cohærentes , ut iis solent cohærere , sed infra locum ipsius in arteriosum canalem intrusas . Initium quoque Ægritudinis patefactum est iis ipsis symptomatibus , quæ maxima erant indicia polyporum , ut Historiam perlegentes intelligent .

Arteriosus canalis flumini comparatur .

IX. Cæterùm abs re minimè erit Concretionum generationem hîc breviter in Aneurysmatibus inquirere , communemque Aneurysmatum originem aperire . Ac primò arteriosus canalis in aliquâ suæ longitudinis parte insigniter expansus fluminis alveo poterit haud ineptè comparari , qui certo in loco ripas ab invicem habeat remotiores ; Sicuti enim fluminis , ità cruoris undæ in eo ampliore spatio minùs rapidè feruntur ; saltem potest sanguis velocitate non minimâ ampliati canalis axim percurrere : sed ad latera ejus , præsertim si enormis sit amplitudo , debet proportionaliter liquidi celeritas minui . Prætereà si latioris cavitatis inæqualis fuerit superficies , aut aspera tantùm , aut cavernulis intercepta , magis adhuc infringi fluxum liquoris oportet . Quarè ut in latiore fluvii alveo quod priùs solutum erat in aquis , & fluxile , cumulatur faciliùs in unum , & subsidet : ità in Aneurysmate colligi , coacervarique ramenta sanguinis glutinosa possunt , & concretionem efficere .

Aneurysma cordi comparatur .

X. Arridet secundo loco Aneurysmatis folliculum Cordi comparare ; ejusmodi enim Aneurysmata occurrunt , in quibus arietatio quædam , & notabilis palpitatio percipitur . Cordi , inquam ,
inter

OBSERVATIO I. 5

inter immiffarium carnofæ & contractilis venæ, atque emiffarium arteriofum collocato Aneurysma comparetur. Et quoniam receptus ab immiffario fanguis fi liberè non remittatur à Corde ad emiffarium, fieri folet, ut ex retento cruore efformentur in Corde ipfo polypi: fic in Aneurysmate, nifi expeditus in reliquum canalem arteriofum aditus pateat, concreciones pariter efformari debebunt: eòque faciliùs, quò vis præli, in Corde maxima, ac propè incredibilis, minima est in Aneurysmate: tantæque in eo ipfo defunt multiplicatæ vires lacertorum, à quibus concutitur, exagiturque in Cordis ventriculis fanguis, ejufdemque concretio impeditur. Veruntamen non folùm imbecilla est in Aneurysmate vis arteriæ contractilis, fed interdùm abolita, factis alicubi cartilagineis magnorum præfertim Aneurysmatum tunicis, atque callofis. Quamobrem fanguinis portio ad contactum veniens parietum, iisdemque cohærens, neque repulfa à contractione tunicarum, ad concreciones gignendas aptiffima effe videtur. Laudata in iis sobrietas, qui hoc morbo laborant, ne auctâ humorum copiâ, & Cordis energiâ major arteriæ fequatur expansio, eò laudabilior est, quò minori datâ fanguinis quantitate liberior à cavitate Aneurysmatis aditus in arteriofum canalem patet; fic prolixior ibidem mora concrefcibilis liquidi prohibetur, quominùs ad latera Aneurysmatis cohærere, polypumque efficere poffit.

Quomodo in aneurysmate polypi generentur.

Quamobrem in iis, qui aneurysmate laborant, utilis fit sobrietas.

XI. Quod verò spectat ad originem Aneurysmatum Medicis nondum fatis cognitam (de iis enim loquimur, quæ vera sunt, & ab internâ causâ proficiscuntur) nihil nobis præstò est, quod

in

6 OBSERVATIO I.

Communis
origo aneurys-
matum ex sen-
tentiâ D.
Lancisi.

in medium proferamus , præter illud ipsum , quod indicavit Eruditissimus in suo De Subitaneis Mortibus Libro Observ. Physico-Anat. V. in Schol. §. 2. Lancisius ; Animadvertit enim ex aneurysmatico perpetim folliculo subtilem , acremque saniem emitti , à quâ proritatio tunicarum fit , hinc erosio , tandem diloricatio , quam folliculi enormis interdum dilatatio subsequitur . Atque id maximè in Aneurysmatibus , quæ circa Præcordia contingunt , adnotavit . Præcedunt autem plurima , alia succedunt , de quibus loquentem ipsum audiamus : *Id verò , inquit , crebra experientia nos edocuit , Aneurysmata Præcordiorum apud Ægros , erodentibus icboribus refertos , plerunque incipere ab universali quadam spasmodicâ arteriarum affectione , quæ postremò in Corde , aut summis vasis determinatur . Quo fit , ut primùm de vagâ , atque huc illuc per collum , & artus errante arteriarum palpitatione conquerantur . Deindè intrâ Pectus malum sistitur , sæpè tussis urget , Cor salit , & graviùs pulsat , mox sepultus , ac brevè fugitivus corripit dolor , qui postea pertinaciùs hæret , & modò ad alteram scapulam , claviculamque , modò per brachium , quandoque usque ad cubitum propagatur . Tandem profunda persentitur pulsatio ; elevantur alicubi costæ , aut sternum ; cæteraque succrescunt gravia , & prorsùs miseranda atrocis hujus mali phænomena , quæ ut plurimùm subitâ morte finiuntur .*

OBSERVATIO II.

Tumor sarcomatosus intrà tunicas intestini Coli.

I. **P**uer ferè decennis, carnosì habitûs, cœpit acerbo ventris dolore, & vehementi vomitu laborare. Lenitâ priùs alvo clysteribus, nullo hinc solatio expurgatus est; nullique adjumento reliqua præsidia fuerunt. Observabamus infra sinistrum hypochondrium oblongam eminentiam cum quadam duritie, quæ æmulari Lienis prolapsus videbatur. Puero febris supervenit, cùmque assiduus nec mitigari poterit dolor, neque tumor diminui, extinctus est.

Historia.

II. Aperto Cadavere benè omnia constabant, præter intestinum Colon in sinistro latere, & sub ventriculo tumidum valdè, & durum: cujus tunica exterior purulenta, & fracida secedebat, carnosusque apparebat tumor, fibrosus, & densus, qui cavitatem Coli coarctabat. Tumoris longitudo latos quinque pollices superabat.

Infimi ventris inspectio.

S C H O L I U M.

III. **E**As Corporis partes, quæ ex pluribus sunt constitutæ membranis, peculiari quodam morbo affici, observamus; A se invicem contigua secedunt involucra admissis in spatia humoribus, qui, si fluxiles serventur, ex eorum poris sensim perspirant, aut subeunt aliquandò radices venarum, repellunturque vi contractilium fibrarum: vel etiam à compressione exteriùs factâ eorundem excessus adjuvatur. Si verò comprehensâ tuni.

Partium, quæ ex pluribus componuntur membranis, peculiaris morbus.

8 OBSERVATIO II.

*Cartilagineus
tumor intesti-
nalis .*

tunicis materies facta crassior fuerit , ut ex sero gelatina fit , tunc hærendo firmiùs pertinacem ægritudinem producit . Neque id rarissimum est , ut gelatinosum serum ex intimiori , longiorique cum ipsis membranis consortio in unam ferè cartilagineam substantiam convertatur : cujus postea crassitudo augeri sic potest , ut quemadmodùm in intestinis accidere vidimus , gravia tandem sympto- mata , mortemque ipsam inferat .

Carnosus .

IV. Interdùm verò in canali intestinali mate- ria tumorem efficiens serosa non est , glutinosa , tenax , & in cartilagineum quiddam mutabilis , sed sanguis ipse est concrefcens in speciem molis carneæ fibrosæ , quæ inter tunicas ita excrescit , ut tunicæ ipsæ cum materiâ tumoris nequaquam confocientur in unum , augeantur , indurentur- que .

*Tumoris spe-
cies cum febrî,
altera sine fe-
brî .*

V. Primi generis Tumor longiori tempore ut- plurimùm sinè febre , & sinè magno dolore per- manet ; Hic autem ex carneâ mole & fibrosâ cum durefcant minùs , simulque mobiles ferventur mem- branæ : & corruptibiles particulæ in tumore ipso depravatæ abripiantur in circulo sanguinis , ea- rumque vitio sanguis inficiatur , ideò gravior esse dolor solet , & febris excitari . In eodem hoc morbi genere adest non rarò , ut in casu Pueri , corruptiva humiditas , quæ tunicarum compagem laxando , eas ad fraciditatem , corruptionemque disponit .

*Colica insa-
nabilis .*

VI. Colica hæc affectio fuit nullo genere reme- diorum profectò sanabilis . Vomitus ratio mani- festa est , cum via ad alvum magnâ ex parte in- terclusa esset . Febris autem postremò corripuit Puerum ex assiduo partim dolore , vigiliisque ,

par-

OBSERVATIO III. 9

partim ex infecto magis magisque sanguine ab enarrato tumore contagio : sed potissimum ex alteratione intestinalis tunicæ, quæ planè fracida reperta est, & in Cadavere purulenta.

OBSERVATIO III.

*Cerebrum flavo humore tinctum . Vasa ejus exsiccata .
Aqueus oculorum humor consumptus .*

I. **V** Ir annos natus quadraginta quinque , Historia .
temperamenti atrabilaris , gracilis ,
aridique habitus , acutissimâ febrim
conflictabatur cum calore intensissimo . Sanæ men-
tis erat ; tamen amisâ voce , & sensibus debili-
tatis paucos intrâ dies è vitâ migravit .

II. Remoto Cranio, infectum sese obtulit flavo Capitis inspe-
ctio .
colore Cerebrum , cum sanguineis vasis supra
Corticem exsiccatis , depletoque plexu choroidæo .
In basi verò juxta nervorum origines serofus sta-
gnabat humor magnâ ex parte in gelatinam con-
versus . Absumptus liquor in oculis aqueus , &
reliqui penè erant corrupti .

SCHOLIUM.

III. **H** Umidi penuria , quæ persæpè in Atra- Ex humidi pe-
nuriâ fluido-
rum , & soli-
dorum vitia .
bilariis reperitur , causa esse solet plu-
rium morborum frequenter lethalium ob gravis-
sima damna , quæ in animali œconomiâ ex ipsâ
humidi privatione derivantur . In primis enim
deficiente liquido aqueo , sanguis non satis dilui-
tur , crassusque fit , & grumofus , nec liberè po-
test per canales suos fluere , neque impetum à
B Cor-

Corde communicatum servare, quia propter visciditatem partes ejus mutuò cohærent, ac veluti colligantur adinstar glutinis, sibi que invicem inserviunt, ut totidem remoræ impetum reprimentes, cùm nequeant aliæ super alias excurre-re. Adhærent etiam canalibus suis, eos obstruunt, & motum circulationis impediunt. Reliqui humores eadem patiuntur damna. Bilis crassior evadit, & secerni difficilè valet, & secreta fluere; Lympha concrevit, quia deficit basis ejus, quæ liquidum aqueum est. Solidorum eadem est ratio. Arescunt, & corrugantur canales, qui in blandâ mollitie servandi sunt, ut conveniens præbeant spatium fluenti liquido, & distrahi opportunè valeant, & contrahi. Exsiccantur etiam membranæ, ac veluti crispantur, quotiescumque earum pori, interjectaque fibrillis spatia humido non irrigantur liquore, qui extensiles efficiat, emolliat, & læviget. Durescunt cæteræ Corporis partes, nisi madefiant; Fibræ constringuntur, porositates angustantur, &c. Unde fluidorum motus, vegetatio, & functiones reliquæ perfici nequeunt. Denique Corpus marasmo conficitur.

Quando sanguis sero destitutus accenditur, quid sequatur.

IV. Quum igitur in Temperamento atrabili sanguis pauco sero refertus accenditur, particulæ rubræ febrili motu agitatae, aqueis moleculis non interceptis, invicem confricantur, & perfricant vasa, partesque omnes, quas ipse cruor abluit; particulæ abraduntur, dividunturque in minima; & crasis sanguinis ex illâ rudi abrasione, ac divisione pervertitur; eâdemque de causâ concitatur intensissimus calor, qui ob humidi penuriam mitigari non potest; & ipse iterum calor rubras fan-

OBSERVATIO III. II

fanguinis moleculas dividit, & alterat, & evaporationem superstitis humiditatis promovet: postque immanem effervescentiam accidunt ea omnia, quæ dicta sunt de multiplici sanguinis alteratione, & humorum omnium, & canalium, & membranarum, & universi Corporis.

V. Quoniam igitur bilis in casu enarrato abundans, naturali crassior erat, minor ejus quantitas secernebatur in organis suis, major sanguini permista manebat, inordinatè afficiendo partes Corporis, quibus facilè poterat propter visciditatem ex humidi defectu, quo solet dilui, adhærere, suisque spiculis infigi, atque irretiri; hinc ratio flavedinis Cerebri manifesta est. Similiterque patet causa exsiccatorum in Cortice vasorum, concretionis lymphæ in basi ejus, humoris oculorum aquei consumptionis &c. Aponia, sensuumque imbecillitas ab eâdem aritudine muscutorum, nervorum, membranarumque pariter petenda est; cui addi potest spirituum secretio in arido quoque Cerebro, crassoque ex sanguine difficillima, tumorum ex vehementi trituratione sanguinis resolutio.

Variorum ratio symptomatum indicatur.

VI. Sed maximi est momenti in causâ tot malorum augendâ atrabilaris ipsa constitutio, dum sanguis in acutam febrim accenditur. Interdùm mitior ex naturâ indoles biliosi humoris cum dato sanguinis ingenti fervore plurimùm excandescat, magnasque excitet turbas, quid de infensâ in naturali statu qualitate ejus dicendum? Conspitum in sano homine quasi virus manet, exeritque concitato tumultu vires suas. Porrò salinum quiddam, & austerum sæpè est in Corporibus atrabilariis, quod in sero diffunditur; indè

Atrabilaris constitutio ad morborum magnitudinem plurimùm confert.

12 OBSERVATIO IV.

activa enervantur principia, figuntur humores, multisque modis spiritus, & nervi offenduntur. In latice sic vitiato dum fluctuat, & ardore corripitur cruor, quæ mala Ægrotanti non imminet? Penuriam feri culpavimus, sed in qualitate vitium fuit, à quo præcipuorum ratio symptomatum peti, præter expositam siccitatem, clarissimè potest.

VII. Ex his perspicere cuiquam licet maximo in curatione hujusmodi ægritudinum fore præsidio constantem aqueorum usum remediorum, atque demulcentium, tum vividam sanguinis crasim, fluxilemque conciliantium.

OBSERVATIO IV.

*Inflammatiō Intestinorum, Hepatis, & Pulmonis.
Aqua Pericardii purulenta. Cordis
superficies alterata.*

Historia.

I. **V**ir robustus trigessimum quintum agens annum, carnosique habitûs, acutâ feбри detinebatur cum difficillimo anheliu. Accedebat tussicula, pauca primùm excreatio, ac ferè nulla: lateralis dolor, molestus in dorso decubitus: parvus & celer, tamen æqualis pulsus. Initio Nonæ è vitâ excessit.

*Imi ventris,
& medii inspeçtio.*

II. Intestina omnia phlogosi affecta apertum Cadaver exhibuit: Hepar tumidum, & in cavâ parte inflammatum: Pulmonem costis undique adhærentem, sanguine & pure turgidum: Lympham Pericardii copiosissimam, & putridam, quæ Cordis superficiem alteraverat: Denique polypofas in Cordis ventriculis concreciones.

SCHO

S C H O L I U M.

III. **Q**uoniam in hoc Ægrotante & copia aderat, & fervor, & lentor sanguinis: ideò partes facillimè affici obstructione, & inflammatione potuerunt. Sed quemadmodùm obstructionis, & inflammationis periculum iis in partibus majus est, quæ copiam sanguinis majorem recipiunt: ideò Pulmones & Hepar ejusmodi affectiones corripuerunt. Intestina etiam vasorum sanguineorum maximus irrigat numerus, adeò ut vix possis Intestinis acum infigere, quin rubrum perfores canaliculum; unde etiam inflammationem haud difficilè patiuntur.

*Quæ partes
obstrui, in-
flammarique
faciliùs possunt.*

IV. Sed hæc, inquires, non intestinis dumtaxat, sed multis sunt partibus communia; Ergò alia est mechanica ratio, cur tumidi Hepatis inflammationem facilè sequatur inflammatio Intestinorum. Quoniam enim dum Hepar tumidum est, & in cavâ speciatim parte inflammatum, sanguis venæ portæ non liberè potest, & naturali velocitate in Hepate diffundi, & in Cavam effluere; ideò in venâ portæ lentescere debet; Et quia venæ intestinales, & mesentericæ sunt propages, aut dispersæ potiùs radices venæ portæ; Igitur in his etiam venis lentè fluet sanguis, & quandam in Intestinis moram faciet. Sed ab arteriis mesentericis continuò & velociter fertur sanguis ad intestina; Itaque in intestinis congeritur copia cruoris ibidem moram facientis, qui cum supponatur igneus, inflammationem producere aptus est.

*Cur hepatis
inflammationi
inflammatio
intestinorum
facilè succedat.*

V. Difficilis anhelitus cum tussiculâ, nulloque ferè exscreatu conjunctus, sanguinem hîc quoque
pro

*Respiratio
difficilis à fervido, & tur-*

14 OBSERVATIO V.

gente in pulmonibus sanguine.

pro causâ habuisse videtur, qui fervidus, & in vasis turgens aereas vesiculas, & lævia premebat bronchia, sensimque inflammatoriam in Pulmone universo affectionem inducebat, ut dolor lateris, neque in dorso facilis decubitus ostendebant. Reverà sanguine, & pure turgentem Pulmonem Cadaveris sectio exhibuit. Inter hæc facta fuit ejusdem ad pleuram adhæsiō, fortè etiam ad Pericardium, interposito cruoris, ac potissimum feri, & puris glutine. Hoc autem, facillimè alterato, trajectoque pericardio, lympham ejus potuit inficere, quæ Cordis superficiei labem intulerat.

OBSERVATIO V.

Moles Hepatis maxima. Ventriculus in regione umbilicali. Cor insolitæ magnitudinis.

Historia.

I. **I**llustrissima Domina biliosi temperamenti, posteaquàm varios passa est affectus, febiles potissimum insultus, difficilem anhelitum, intolerabilem in dorso, molestumque in sinistro Corporis latere decubitum, enormem flatuum emissionem; tandem Hydrope extincta est, cum ventre tumido, œdematosis cruribus, pedibus, dorso. Notandum singulare symptoma, de quo Ægram conquerentem crebrò audiebamus: sibi enim quasi lingua alligari, & ad basim retrahi videbatur.

Infimi, medique ventris inspectio.

II. Cadaveris imperata fuit Sectio. Hepar debitam molem longè superabat. Bilis in Cystide nulla. Ventriculus infra Jecur depressus erat, situs in umbilicali regione. Pancreas penè scirrhum.

sum. Omentum ferè consumptum, superiùsque retractum. Pars sinistra Thoracis repleta erat fero, ibique Lienis colorem, consistentiamque Pulmo referebat; Dextra pars nihil continebat lymphæ, sed turgidus observabatur Pulmo, imbutus fero. Insolitæ Cor magnitudinis dextrum Thoracis latus cum Pulmone penitùs occupabat. Exiguam dexter ventriculus habebat polypum.

S C H O L I U M.

III. **Q**Uando moles Hepatis plurimùm est ad-
 aucta, minùs sanè mirum est, quòd in declivore situ ventriculus reperiatur; Hepar enim magnitudine, & pondere suo ventriculum deprimat: quod infrequens minimè est, quanquam non satis observatum; Sed adèd depressus in hoc casu erat, ut simul **Œ**sophagus trahi, & cum renitentia in longum produci debuerit; hinc ad fauces, ubi pharynx est, tractionis sensus excitabatur, qui Illustrissimæ Patienti suadebat quasi linguam ad basim alligari, atque retrahi.

Ex magnitudine Jecoris ventriculi situs declivior.

Sensus tractionis ad fauces explicatur.

IV. Sed duplicem ventriculi statum magno existente Jecore considerari oportet; vel enim turgidus plerunque est flatu, aut liquidis alimentis, aut solidis in eo contentis; vel paucò cibo assumpto, frequenter inanis est, & flaccidus. In hoc statu angustius spatium ventriculo satis est, qui locum amplo Jecori concedit liberrimum, neque ab hujus mole, & pondere sensibilibiter deprimatur. In altero autem casu cum magna Hepatis & concava moles habeat quod latè completatur, ventriculum nempè tanquam solidum quiddam, & mobile, nisum, pressionemque in eum

In quo ventriculi statu depressio ejus ex magno jecore sequatur.

16 OBSERVATIO VI.

eum exercet, & sensim magis magisque deprimat, laxando membranas, quarum ope cohæret Œsophagus cum altero Diaphragmatis musculo; sic totus canalis in longitudinem trahitur. In casu Illustrissimæ Patientis non à cibo, potuque distentum, sed à flatibus præcipuè ventriculum fuisse, crediderim, cum de enormi flatuum emissionem mentionem factam in Historiâ videamus.

Sanguis hydropticorum ad veræ bilis generationem parum idoneus.

V. Vesiculam bilis vel inanem in Hydropticis esse, vel flaccidam non rarè observamus, cum modicâ bile viscidulâ, & pallidâ. Causa quidem peti à vitio obstructi Hepatis potest, sed aptius fortè deducitur à constitutione sanguinis Hydropticorum, qui minimè vegetus est, idèdque ineptus ad veræ bilis generationem, quæ vividior in Homine, calidiorque sanguinem requirere videtur. Hinc rectè monet in Arte Parvâ Galenus, quòd Hepar calidum maximam gignit bilis copiam.

OBSERVATIO VI.

*Cranium crassissimum cum suturis vix apparentibus.
Aridissimæ Meninges. Nihil humoris in ventriculis Cerebri. Medulla oblongata bilioso sero tineta.*

Historia.

I. **R**eligiosa annum ætatis vigesimum septimum agens, imbecillis naturæ, biliosi temperamenti, raræque, ut vocant, Corporis texturæ, cœpit leviter febricitare, sed cum maximis ad vomitum stimulis, vomebatque multam bilem, quam modico vix dilutam sero, præsertim ab usu cathartorum, de-
cie-

OBSERVATIO VI. 17

ciebat . Epilepticas tandem incidit in convulsiones , quarum importunis accessionibus triduo correpta , vitam tertiâ die finivit .

II. Quædam inter hæc adnotabamus . Profundum inprimis somnum , à quo tamen ex affrictu partium , quibus admota fuerant vesicantia , expergiscebatur querula , prominentibus oculis , capite , manibus , totoque interdum corpore irrequietis : cessantibus postea stimulis , ad soporem revertebatur . Lucidis insuper intervallis fruebatur , quibus cibum capiebat , pia verba enunciebat , & Assistentes cognoscebat . Erant verò in insultibus horrificæ convulsiones , capite in spinam reducto , brachiis , femoribusque contractis , ore spumoso .

III. Cerebrum in Cadavere inspecturi , crassissimum offendimus Cranium , futurisque vix apparentibus tam strictè connexum , ut illis carere prorsus videretur . Vasa supra Cerebri anfractus multo sanguine turgebant . Nihil in Cerebro ipso à naturâ recesserat ; Hoc unum animadvertimus , oblongatam medullam bilioso infectam ferro . Ventriculi lymphâ erant destituti : Vasa plexûs choroidis inania : Meninges aridissimæ .

Capitis inspectio .

S C H O L I U M .

IV. **C**raffitudo Cranii in multis observavi , qui neque epileptico , neque ullo Cerebri affectu laboraverant ; est autem consideranda in iis , qui morbis hisce divexabantur fortassè ob rationes , quæ communiter à Medicis afferuntur ; Atque hîc potissimum notabilis est , dum strictissima quoque ossium per futuras vix apparentes

Craffitudo Cranii, & obscuritas futurarum persæpi noxia .

C con-

18 OBSERVATIO VI.

connexio habetur : Quod in juvenili ætate accidere rariùs solet , cùm ætate provectis familiare sit , apparentibus tantùm futurarum vestigiis , quæ interdùm dignosci vix possunt .

Vasorum turgescencia lentorem sanguinis significat .

V. Turgescencia vasorum in aliquâ parte Corporis lentorem sanguinis in eâdem significat ; Quandoquidem si sanguis flueret per universum Corpus æquali proportionaliter velocitate , omnia æquali proportione vasa turgerent ; sed plenitudo vasorum in aliquâ tantùm parte supponitur ; Igitur sanguis in eâ parte impari fluit velocitate . Dicitur autem non potest , quòd ibi major sit velocitas , quia abriperetur liquidum efficiens turgescenciam ; Itaque fluere liquidum minori celeritate , manifestum est .

Vasorum cerebri turgencia verisimilis causa soporis .

VI. Nunc quoniam supra Cerebri corticem major est in vasis sanguinis quantitas , quàm naturaliter esse deberet , & corticem comprimi à superincumbente in vasis liquido , necesse est ; Igitur comprimetur magis Cerebrum , quum liquidi major est copia , quàm quum minor est . Et quemadmodùm liquido majori celeritate fluente diminuitur gravitas ejus supra corticem propter directionem motûs ejusdem per longitudinem canalium : ità lentescente liquido augetur gravitas ejus supra corticem Cerebri , quia diminuitur momentum velocitatis per longitudinem canalium . Quare tum ratione lentoris , tum majoris copię in vasis plurimùm valet sanguinis pondus supra corticem Cerebri ; ex quo fortassè profundus potuit sopor in casu enarrato pendere .

VII. Ex aritudine ventriculorum , atque meningum siccam quoque Cerebri intemperiem concipio ; quamobrem facilior advenientibus stimulis

OBSERVATIO VII. 19

lis convulsiva succedit affectio. Ac ipsa quidem dura mater aridissima tanquam in spasmodico statu fuit considerata; quâ ratione in sinibus etiam venosis contractior facta debebat refluxum per venas sanguinem cohibere; unde ea vasorum supra corticem Cerebri turgentia derivatur.

Ejusdem turgentiae ratio.

VIII. Potuit oblongata medulla à spiculis biliosi liquoris, cujus flavedine infecta apparuit, irritari: & ex fibrillarum ejus trepidatione spirituosum liquidum inæqualiter, vehementerque commoveri; unde convulsionis ratio petenda est. Quemadmodum enim idem humor biliosus ventriculi fibras vexando violentos vomitus excitabat, sic in Cerebro oblongato, nervosisque appendicibus spasmodicam affectionem facillimè valuit inferre.

A spiculis biliosi humoris oblongata medulla convulsiva provocatio.

IX. In Virgine Moniali, delicatulâ, febriente, cum tanto bilis ferinæ proventu minùs est, ut morbi indolem, vehementiam, insolentiamque admiremur.

OBSERVATIO VII.

Pulmo inflammatus. Cor magnum, variegatum, durissimum.

I. **M**iles ex gravi morbo convalescens in acutam incidit febrim, cum respiratione difficili, tussi siccâ, & constanti circa medium sternum dolore. Pulsus erat frequentissimus, acerrimus calor, intensissima sitis. De Cordis phlogosi conjecturam fecimus. Tempestiva interim remedia adhibuimus, quibus brevè non proficientibus supremam diem obivit.

Historia.

20 OBSERVATIO VII.

*Imi ventris,
ac medii in-
spectio.*

II. Tumidum Hepar in Cadavere vidimus : paucum in Abdomine serum : absumptum penè omentum : Pulmonem in dextrâ Thoracis parte inflammatum , cujus portio superior densa , & admodùm dura , inferior spongiosa erat , & mollis . Cor mole maximum albicantibus variegatum maculis occurrebat : substantia ejus durissima , ac penè scirrhusa , atri coloris , cum vasis coronariis turgidissimis . Duos offendimus in dextro ventriculo polypos , quorum grandior in venam cavam , alter in pulmonalem arteriam ramosas propagines emittebat . In sinistro ventriculo grumofus tantùm , & sero destitutus , ut reliquus in toto Corpore , sanguis apparuit .

S C H O L I U M .

*Acuta febris
magno morbo
superveniens
periculosa.*

III. **Q**Uòd ex febre acutâ magnæ ægritudini superveniente majus immineat periculum , quàm si gravis non antecesserit morbus , evidentissimum est ; sed non ità facile videtur , unde tantum periculum dependeat , mechanico ratiocinio luculenter ostendere . Hoc etenim peti debet tum ab infirmâ constitutione sanguinis post morbum , tum à solidarum partium conditione , in quibus peculiaris sunt eo tempore adnotanda , quo aliquis ex gravi ægritudine convalescit ; unde supervenientis morbi periculum eruitur . Multa quidem ea sunt , quæ hîc recensere & arduum esset , ut dicebamus , & nimis prolixum .

IV. Videbatur in exposito casu ab obstructione , vel compressione canalium aereorum difficilis respiratio oriri . Obstructio autem tam repentina esse non poterat , quoniam in Homine febre vexato

OBSERVATIO VII. 21

xato obstruens materia esse debebat insignis liquidi copia in aereos canales, vesiculasque depluentis: quod sanè dixerit nemo, quia tussis erat sicca, indicium molestæ vellicationis in internâ Trachææ, & bronchiorum tunicâ, quæ acutissimi sensûs est, excitatæ ab exiguâ quantitate humoris acredine peccantis; ac ea quidem obturare aereos canales minimè valebat. Causa itaque fuit compressio, eaque facillimè explicabilis, si supponamus, quòd Pulmo turgebat, ut reverà turgidus erat, multo sanguine, eoque ebulliente, & rarefacto; ex quo spiritalis tubulos, vesiculasque premi, coarctarique oportebat; unde liquidum aereum impotens erat tracheales ductus satis distrahendi, nisi coacto anhelitu Æger uteretur obresistentiam ipsius sanguinis undequaue prementis. Pulmonalium verò plenitudo vasorum, sanguinisque in iis accensio, & lentor ex pluribus cognosci in sectione Cadaveris potuerunt. Ex obstructione, & notabili Jecoris intumescentiâ, ex polypis in Corde repertis, ex ipsâ inflammatione Pulmonis, ac densitate, quæ in expositam postremò duritiem degeneravit.

Difficilis anhelitus à sanguine in pulmonibus copioso, & accenso.

V. Dolorem fixum circa medium Sternum, quando externus non est, vel in Corde, vel in Pericardio esse, verisimiliter censendum. Fieri enim potest, ut Pericardium ab humore acrimolestè vellicetur, vel ab accenso sanguine afficiatur, non secùs ac reliquas affici partes contingit. Prætereà fiunt aliquandò exulcerationes in Capfulâ Cordis, nonnunquam abscessus; ex quibus constat, causam doloris in Pericardio multiplicem esse posse.

Dolor fixus circa medium sternum cordis vel pericardii affectionem potest significare.

VI. Cor autem phlogosi affectum, tanquam
cau-

*Indicium in-
flammationis
Cordis.*

causâ dolorificæ passionis, nostro in casu frequen-
tissimus pulsus indicare videbatur; Hic enim im-
portunè Cor proritari ad crebram contractionem
propter ardorem sanguinis, ostendebat, qui non
solùm in ventriculis, sed etiam in ejus substantiâ
villos impensè calefaciendo, maximam in illis ra-
refactionem liquidi nervosi excitabat; unde para-
tum Cor perpetim ad contractionem erat, eoque
momento, quo sanguinem recipiebat, conabatur
expellere. Cordis substantia, ut omnibus no-
tum, ex fibris arctè complicatis, & circumvo-
lutis compacta est; unde in eâdem fieri, ut in
aliis partibus, tanta cruoris non solet effusio.
Prætereà sanguis, qui à coronariis arteriis spar-
gitur in substantiâ Cordis, in systole urgetur in
venas ob turgescientiam villorum, ut patet;
quamobrem exigua portio ejus in interstitiis, &
poris remanet. Veruntamen si impensè sanguis
ebulliens, & in spatiis fibrarum & poris effusus,
quacunque de causâ, quæ multiplex esse potest,
non valeat in coronarias venulas, vel à venis in
dextrum Cordis sinum liberè effluere: quia is sup-
ponitur accensus, conabitur se in fibras, & me-
tus tentatâ distractione uberius intrudere, & ca-
lefaciet Cordis villos præternaturaliter, eosdem-
que quasi uret, seu inductâ siccâ phlogosi torre-
bit: & turgébunt coronaria vasa, & totum Cor
indurabitur, sive ob exsiccatos villos, sive ob
sanguinem in spatiis fibrarum, & poris stagnan-
tem, atque concrecentem.

*Albicantes
cordis maculae
ex quâ fieri
materiâ pos-
sunt.*

VII. In Pulmone inflammato, ac Jecore ob-
structo, tumidoque maculis non rarè signatas of-
fendi membranas, easque albicantis, aut varii
coloris, quas ab humore purulento, vel in gelati-

nam

OBSERVATIO VIII. 23

nam concreto excitatas esse, pellicularum factâ incisione cognovi. Enarratas in hâc Historiâ maculas Cordis nequaquam ab iis fuisse diversas, opinor; nam & gelatinosum serum promit accensus sanguis, hujusque collectæ portiones in purulentam coqui materiam consuevere.

OBSERVATIO VIII.

Pancreas durissimum. Liquor multus in canali Wirsungiano. Capsulæ atrabiliarie maximæ, & alteratæ. Cor magnum & planum.

I. **S**acerdos ætatis consistentis tetrâ scabie laborabat cum pruritu molestissimo, intensissimâque fiti; cæterùm benè videbatur se habere. Nocte quâdam ex improvise mortuus est.

Historia.

II. Obtulit se in Cadavere durissimum Pancreas, cujus canalem lymphaticus humor implebat: Succenturiatorum Renum spectabilis moles, interior alteratio, friabilitas. Dextri lateris alteratus Pulmo arctissimè adhærebat pleuræ. Cor magnum, non subrotundum, sed depressum valdè, & planum. Auricula dextra varicosa ventriculo æqualis. Concretiones Cordis polyposæ in quatuor magna vasa producebantur.

*Infimi, medii-
que ventris in-
spectio.*

SCHOLIUM.

III. **P**ruritus molestissimus, & intensissima fitis in Corpore tetrâ scabie laborante aquei humoris penuriam cum redundantia, & ferinâ salium qualitate significant. Tot inter mirificas aquei

24 OBSERVATIO VIII.

Eximia utilitas aquei humoris.

aquei humoris utilitates ea fanè minima non est, quòd abstergendis salibus, atque per urinam, sudorem, &c. eliminandis inserviat; Nemini quippe ignotum est, quàm facilè sales cum aqueis sociantur liquoribus; Hi verò humido deficiente retinentur in Corpore arefcente, sanguinemque acredine suâ inficiunt, neque à sero diluti satis, in solidis partibus, frequenterque in Cute figuntur, quam enormiter aliquandò deturpant, graves affectus, atque pertinaces excitando.

Ductus Virescingianus cur lymphâ turgidus apparuerit.

IV. Nunc quoniam sanguis in hoc Ægrotante fluxilis seri quantitate destitutus erat, lymphæ etiam minùs fluida, sed lenta, & viscidula in glandulis segregabatur; Quamobrem potuit succus iners in Virescingiano ductu reperiri, sicuti lentescens interdùm saliva in Parotidis canali fuit deprehensa. Obliqua in Duodenum insertio tubuli angustio rem meatum reddit; unde viscidulus liquor tardo motu fluens, difficilemque exitum inveniens potuit in illo turgere. Durissima Pancreatis consistentia concrescibilem humorem à sanguine suppeditari pariter ostendit.

Succenturiatorum Renum alteratio, & friabilitas à qua causâ.

V. Liquorem secerni in Succenturiatis Renibus, qui venosum sanguinem factâ lotii percolatione blandè solvat, liquidumque servet, verisimile est. Igitur in Corpore, quod tetrâ scabie vexabatur, liquorem illum acriorem esse factum, & erodentem, crediderim, ab eoque inductam Organorum alterationem, atque friabilitatem. Qui Corporum Sectionibus dare operam solent, sedulò in hæc Organa inquirere deberent; quædam enim incuriâ factum puto, ut de morbofo statu Succenturiatorum Renum pauca Scriptores tradiderint. Quæ præter naturam in his observari

pos-

possunt, multam fortassè lucem ad investigandos usus sunt allatura.

VI. Auriculæ dextræ magnitudo antiquam originem Polyporum, meo quidem iudicio, indicare videtur; prout enim minus gradatim spatium in Cordis cavo relinquitur, portio sanguinis major in auriculâ retinetur; & quoniam vena cava novum semper nititur sanguinem intrudere, ideò auricula in majorem dimensionem cogitur extendi. Rarum extat grandioris Auriculæ, cum elegantiori icone, exemplum apud P. Dionis Celebrem Anatomicum Parisiensem; Hanc utique ut curiosi Lectores inspiciant, consulo, adjectam Dissertationi De Hominis Generatione, quæ gallico fuit idiomate ab Authore evulgata.

Ex polypis cordis dextra auricula amplior fit.

VII. Cæterùm mors improvisa polypis in Corde repertis, qui in quatuor magna vasa producebantur, procul dubio est adscribenda; Patet enim, quòd majoribus hisce vasis penè obstructis circulatio sanguinis ità debuit intercipi, ut Homo maneret exanimis. Sed illud unum mirari satis nequeo, quòd præter molestissimum pruritus, intensissimamque sitim benè Sacerdos videretur se habere, cum tot tantaque organorum vitia post repentinam mortem fuerint in Cadavere deprehensa.

A polypis cordis mors improvisa.

OBSERVATIO IX.

*Inflammatio Meningum . Cerebelli corruptio .**Historia .*

I. **A** Dolefcens ab ingenti trabe ab alto cadente fuit Capite percuffus, cum fracturâ, & depressione offis parietalis. Ablatis squammis, curatoque vulnere circa diem feptimam ingens totius ferè Corporis, potiffimùm Capitis, & Pectoris, Eryfipelas fupervênit. Mortuus eft die undecimâ. Mirabamur, febrim nullam, nullamque, nifi paucis antè obitum horis, defipientiam accidiffe.

Capitis infpectio .

II. Inflammatae Meninges, & Cerebellum corruptum reſecto Cranio apparuerunt.

S C H O L I U M.

Difficilis efferveſcentia ex firmiori ſanguinis compagine .

III. **R** ariffimum fanè eft, quòd inflammari Meninges, contingat, nullus verò in ſanguine febrilis motus excitetur: rariffimum, inquam, eft, cum non ſolùm febrim accerſere ex communi Medicorum ſententiâ huiusmodi inflammatio ſoleat, ſed etiam delirium, & aliquandò phrenitidem. Quoniam verò firmior ſanguinis craſis, & compages in vegetis, rectèque conſtitutis Corporibus difficillimè alteratur, niſi potentiores accedant ſtimuli, qui eundem valeant in febrilem motum ciere: idè fieri potuit, ut fluxiles particulæ in parte inflammata depravatae, & recirculantes cum ſanguine, necnon ſpiritus ex Cerebri concuſſione ſimul affecti parem habere vim ad concitandam efferveſcentiam, niſi ultimis vitæ horis, minimè potuerint: quo tempore

in-

OBSERVATIO X. 27

inflammatio plurimum adaucta, & Cerebelli corruptio febrem cum delirio produxerunt.

IV. Plura de Cerebelli corruptione dicerem, quæ fatius omittere arbitror. Enimverò in explicandis phænomenis morborum Capitis, iis præfertim, qui rarò accidunt, copulatique sunt insolitis symptomatibus, ex omnibus fateor sententiis, quæ ab Authoribus passim afferuntur, quæque mihi in mentem venerunt, vix ullam arri-
Morbi capitis, eorumque symptomata explicatu difficillima.

V. Intereà non unicum incidit dubium: an scilicet multò minùs ex Cerebello, quàm ex affecto Cerebro desipientia excitetur: an tacita quædam, occultaque febris extiterit cum externo potius horrore ob affectas Cerebri membranas, quàm acriori caliditate: an Erysipelas aliqua fuerit de causâ repulsum; unde ex ictu accepto debilitatas meninges, concussumque Cerebellum refluxus humor invaserit, hincque exorta febris cum delirio fuerit.
Dubia quædam.

OBSERVATIO X.

Insolita magnitudo Cæci Intestini. Fibrosus Tumor intra tunicas Cæci, & Coli, earumque corruptio. Colon sine cellulis.

I. **S** Exagenarius temperamenti atrabilaris, infirmæ valetudinis, cruciatibus ventris obnoxius, de dolore fixo ad iliacam dextrilateris regionem conquerebatur. Febris non aderat, sed facilè, frequenterque vomebat; vomitus autem non erat vehemens. Primò clysterum usu, dulciumque oleo amygdalarum mitigatus est.
Historia.

dolor : mox sæviit assumpto acriori pharmaco , ex quo nihil ferè deiecit ; neque ulla deinceps vacuatio , nisi per vomitum , purgantium ope succedebat . Frustrà erant renovati clysteres , nam synceri exhibant ; nec felicior olei eventus fuit , quod planè nullum doloris levamen afferebat . Hinc febricitare misellus cœpit , sanguinisque missio explorata est . Febricula ferè evanuit ; nihilo minus exacerbatur dolor . Æger intereà assiduo vomitu , extremis frigidis , formicante pulsu , ventre instar ascitici tumidissimo , & duro , sensim languendo defecit .

Infirmi ventris inspectio.

II. Dissecto Cadavere Cæcum intestinum insolitæ magnitudinis , uti etiam Coli principium offendimus . Intrà eorum tunicas caro concreverat fibris distincta , veluti musculosa , quæ illorum crassitudinem plurimùm auxerat . Caro hæc mollis luxurians , atque putrescens gangrænæ vitium induxerat . Reliqua Intestina livida erant , & fræcida . Colon non apparuit in cellulas distinctum .

SCHOLIUM.

Intestinum multifariam potest angustari, vel occludi.

III. **A**ngustari intestinalis tubus à multis fanè causis , multisque modis potest , vel penitè occludi : à materiâ inprimis cibariâ , aut sæculentâ , quæ fortè induruerit , vias obstruente : à compressione , vel strangulatione , ut in Herniosis contingit : à tunicarum intumescentiâ , aut singulari inter earum spatia exorto tumore , ut cùm humores concrescibiles gradatim congeruntur , & in unam grandiozem massam coalescunt .

Angustiam, vel occlusio-

IV. A quacumque causâ canalis angustia , vel occlu-

occlusio omnis procedat, manifestum est, per vomitum alimenta rejici, & quidquid ingeritur, aut in viis cibariis continetur, debere: ideòque chy-
 lificationem, & nutritionem lædi, cibi fastidium induci, ventris dolores excitari, languorem, mortemque tandem ipsam subsequi.

*nem ejus, quæ
 mala conse-
 quantur.*

V. Ac eo primùm admissio principio, quòd ex contractione cylindrici canalıs directio motûs liquidorum fiat ad utrumque æqualiter extremum, si pervium absque ullo impedimento utrumque extiterit: vel ad unum tantùm, altero impervio, vel obstaculo quodam occurrente, directio reducatur: evidens est, quòd in naturali statu, utroque intestinalis tubi patente termino, ad utrumque æqualiter contenta materies protruderetur (quæ plùs minùsve diluta potest liquidi habere rationem) & tam per vomitum, quàm per fecesum rejiceretur, nisi obvium aliquod fieret impedimentum in superiori parte canalıs à naturali contractione ejus non superabile. Hâc enim de causâ fit, ut materiæ motus ad inferiorem partem dirigatur, in quâ licèt obstacula non desint alios propter usus necessaria, ea tamen esse respectu superiorum minora, satis est, eademque faciliùs à naturali contractione superabilia.

*Datâ unifor-
 mi contractio-
 ne intestinalis
 tubi tam supe-
 rius, quàm in-
 ferius cibaria
 materies pro-
 pelleretur, nisi
 impedimentum
 adesset.*

VI. Modò angustiam præternaturalem, resistentiamque potentio-rem in aliquâ intestinalis tubi parte inferiore supponamus; Ibi igitur magnum occurrit obstaculum, cujus actio major est naturali vi superioris. Quare directio motûs materiæ in cylindrico canali ad superius convertetur extremum, ubi respectivè minor erit resistentia, eaque à contractione canalıs per stimulos concitatâ superabilior inferiori, quæ major jam supponitur.

*Dato obstacu-
 lo in parte in-
 feriore intesti-
 ni, ad superio-
 rem contenta
 repelluntur.*

VII. Sed

*Ventriculi, &
intestinorum
peristaltica
contractio.*

VII. Sed majus quiddam in motu intestinali admittendum est. Enimverò vis contractionis, motûsque dispositio minimè indifferens est, sed in naturali statu, atque præternaturali determinata, & constans. Scilicet à ventriculo ad alvum naturalis directio spontanea, & successiva est; interdùm morbosè invertitur, ut exemplum in Herniosis non rarè funestum habemus. Utcunque regularis hic motus procedat, peristalticus, aut vermicularis, ut Anatomici docent, ritè appellatur. Habito igitur in quadam parte canalis renitente obstaculo, quasi immemor legis suæ Natura superiora versùs peristalticam vim repentè convertit, quæ in Stomachum, & Œsophagum quoque ipsum propagatur. Ac si potens aliquis stimulus, præter vim remoræ qualemcunque, accedat, fiet inversio vermicularis motus concitator, atque vehementior, stimuloque manente constantior.

Ejusdem motus inversio.

VIII. Atque ex his patet, quomodò vomitus in Observatione enarratâ sit explicandus, quomodò læsa chylificatio fuerit, & perturbata animalis œconomia, denique Corporis macies, ipsaque mors supervenerit.

*Colon minimè
in cellulas
distinctum.*

IX. Quòd verò Colon in cellulas minimè distinctum apparuerit, curiosum id quidem, rarissimumque videtur; quanquam intelligendum esse potissimùm censeo de insigni portione initio intestini proximâ. Causa ab excrescenti, molli, sensimque putrescente carne, & à propagato lento humore tunicas macerante, ac ligamenta laxante petenda est.

OBSERVATIO XI.

Cutis, & Intestina bile tineta. Hepatis, & Diaphragmatis inflammatio. Lien monstrosus.

Flaccidi Cerebri Icterus.

I. **C**irculator quidam lacertosi Corporis, proceræ staturæ, ac tanti roboris, ut *Historia.* fune capillis alligato immodici ponderis saxum elevaret, cœpit febricitare cum levi subdelirio; postea febris plurimum est adaucta. Imo in Pectore dolorem acerbissimum cum importunâ tussi, & siccâ percipiebat. Empiricus ad Circulatorem vocatus propinavit Antimonii vitrum, ex quo sequuta fuit tam per vomitum enormis, quàm per secessum vacuatio. Post dies aliquot phrenitide correptus est, tantoque accensus furore, ut mediâ nocte surgens validissimam januam ferramentis munitam brachiorum vi frangeret, sibi que fugam procuraret. Desipientiæ plerunque cum risu erant; deformes oris, genarumque torturæ observabantur. Obiit phreneticus.

II. Hepar in cadavere, septumque transversum in centro nerveo inflammatum invenimus. *Inspectio Cadaveris.* Intestina bile tineta erant. Cutis universa, potissimum faciei, icterica. Lien apparuit rotundus, membranâ involutus durissimâ, crassissimâque, & quâ costas nothas parte respicit, cartilagineâ, ac ferè osseâ. Sinistri Pulmonis pars extrema ad Diaphragmatis contactum, adhæSIONemque venerat. Vasorum plenitudinem, & flavum Cerebri colorem animadvertimus, cujus flaccida substantia corruptioni erat proxima.

*Quamobrem
in phreneticis
augeantur vi-
res.*

III. **V**ires animales augeri in delirantibus cum furore, familiare est. In maniacis obscurior, quam in phreneticis ratio videtur. In his etenim sic effervescit sanguis, exaltatur bilis, concitantur, inflammanturque spiritus, tenduntur fibræ, ut in Cerebro, nervis, musculis tumultus ingens, & ad motum aptitudo maxima comparetur. Cùm tanto naturaliter robore præditus hic Homo esset, minimè mirum est, quòd adauctæ sic vires excitatâ phrenitide fuerint.

*Dolor in pe-
ctore, & tussis.*

IV. Peccans humor, qui vehementem in liquidis partibus, & solidis tumultum inducebat, Pulmoni molestiam primitùs inferre, simulque Diaphragmati potuit; unde acerbus imo in Pectore dolor, molestaque tussis verisimiliter pendebat. Quanquam nulla ultrò inquirenda est ratio, posteaquàm Diaphragmatis inflammationem, adhæSIONemque Pulmonis apertum Cadaver exhibuit.

*Cutis, intesti-
na, cerebrum
flavo colore
infesta.*

V. Ex motu, copiâ, tenuitate bilis evidens est variis in partibus observatæ flavedinis causa. Accedit singularis ratio, quamobrem determinatæ partes flavo colore inficerentur. Tingi primò Cutem nihil communius est: quod propter organi affinitatem probabiliter evenire solet. Copia bilis, quæ ex cholidocho percolatur, quæque ex ipsius Cystidis, & canalium poris eò copiosior evadit, quò subtilior, Intestina facillimè inficit. Cerebrum verò præcipua pars in hoc Ægrotante laborans biliosi sanguinis notam potiori jure recipit; quin ipsa, ut opinor, bilis inficiens Cerebrum, focia ejusdem affectûs causa fuit; hinc

major

major proritatio, atque molestia Cerebro, spiritibusque illata est: in cujus fibris tensionem initio quandam seu ex phrenetico affectu, seu ex viribus valdè adauctis concipio. Sed appropinquante obitu flaccescentibus fibris ipsæ etiam vires verisimiliter conciderunt. Quod de proximo ad corruptionem Cerebro indicatum est, id ego ad unam flacciditatem referendum puto. Ita sanè meus se Pater expressit, cùm eam flacciditatem magnifaceret.

VI. Lienis figurâ nil magis inconstans. Membranam verò, ipsamque aliquandò induratam substantiam in aliquâ parte ejus inveni. Sæpè etiam aliæ membranæ, canales, ligamenta, cartilagine præter naturam indurescunt. Hæc, ut notum est, frequenter in senibus contingunt. Non ita pridem coronariam vidi arteriam naturali multò majorem, durissimamque veluti osseam. Sed nihil in casu nostro, ut satis patet, Lienis vitium potuit ad morbum, mortemque conferre.

VII. Nihil magis cum ludicro circulatore convenit, quàm ineptus, & audax empiricus. Morbus verò rationalem Medicum postulabat, qui neglectas sanguinis missiones imperasset, diluentia simul, & demulcentia, cum blandè educentibus luxuriantem bilem, adhibuisset.

Partes variæ solent in senibus præsertim indurescere.

A rationali Medico non recedendum.

OBSERVATIO XII.

Vesicula Bilis maximæ magnitudinis cum cystico meatu obstructo . Densus, ac durus Pulmo . Hydatides in superficie Cordis .

Historia .

I. **V** Ir quadragenarius à quatuor jam mensibus Tertianâ feбри, quam duplicem dicere continuam ex paroxysmorum subintrantiâ Medici solent, laborabat . Hæc vario remediorum usu in simplicem est commutata ; mox universum Corpus œdematosum evasit ; indè in quartanam tertiana migravit . Tumor interim evanuit ; & importuna tussis, postea tabes supervenit . Imbecillum denique Ægrum convulsivi motus repentè corripuerunt, qui in extremis frigidus brevè spiritum efflavit .

Inspectio Cadaveris .

II. Copiam seri in Abdomine, & Thorace sectum Cadaver ostendit, nihilque in Capite morbofi præter exhausta vasa sanguinea . Hydatides in superficie Cordis turgidas numerabamus . Substantiam Pulmonum densam, & duram, & quædam ad hepaticam similitudine accedentem vidimus . Biliaris vesiculæ immodica magnitudo erat ; nam intrâ ejus tunicas serum instar gelatinæ ita concreverat, ut earum crassitudo digitorum æquaret . In meatûs cystici ambitu tantum lymphæ coagulum aderat, ut bilis omninò transitum cavitas cæca intercluderet .

S C H O L I U M .

III. **A**uctam biliaris vesiculæ molem aliquoties observavi ex glutinoso sero tunicis ejus

ejus intercepto . In quibusdam Hydropicis hanc vidisse crassitudinem recordor ; hinc Cystidis Hydrops non improprie vocaretur . Tunc etiam cysticum meatum valde coarctatum à densitate tunicarum deprehendi .

*Cystidis hydro-
drops qualis .*

IV. Substantia Pulmonum naturaliter levissima est , rarissimæque texturæ , cum nihil ferè sit præter membranarum , canaliumque congeriem . Si enim à Pulmone continentem abstuleris membranam , si tubulos aereos cum vesiculis , si interiores pelliculas , glandulosos folliculos , arterias , venas , nervos , vasaque lymphatica , quam ultrò substantiam inveneris ? Est igitur spongiæ adinstar conformatus Pulmo , qui multum humorem imbibere potest ob vesicularum multitudinem , quibus vacua interjecta sunt spatia , innumerisque canales aereos , qui etiam inanes quodammodò sunt . Tot tantique pulmonales loculi humoribus in Corpore fluentibus , & ad concrendum idoneis , possunt gradatim impleri , qui in bronchialibus glandulis , aliisque segregantur . Quod si aliquandò contigerit , evidens est densum fieri , & durum magis , minùsve Pulmonem debere , prout spatia implens humor plùs , minùsve erit copiosus , crassus , & concrendibilis . Tametsi densitas , duritiesque Pulmonis aliter possit explicari , tamen verisimilem in casu Hydropici indicavisse modum arbitror . Ac ipsa Cystidis adaucta moles modo superiùs exposito id ipsum suadere videtur .

*Pulmo spongiæ
similis humores
multos imbibit .*

*Densus fieri
pulmo , & durus
quâ ratione in hydro-
pico possit .*

V. Apparent frequenter Hydatides in superficie Hepatis , Lienis , Cordis , aliarumque partium , quæ vulgò haberi pro varicibus lymphaticorum vasorum perpetim consueverunt . Quanquam verò fieri possit lymphatici tubuli in aliquâ sui par-

*Hydatides , &
varices viscerum
aquosæ .*

*Hydatidis
formatio.*

te dilatatio, quemadmodum contingit in vasis sanguineis, non tamen Hydatidis nomen illi est tribuendum, sed varicis. Formatio autem hydatidis ita explicari verisimiliter posse videtur. Cogita viscerum membranas conflatas ex villis contractilibus extensiles esse, & distrahi posse à quacunque vi resistantiam naturalis earum tensionis superante. Observa etiam, quòd membrana partem aliquam investiens illi tam firmiter non adhæret, quin aliqua ejus portio possit à subjektâ parte elevari sinè laceratione, quia supponitur extensilis. Jam facilè concipies formationem hydatidis, quæ nihil erit aliud, quàm investientis membranæ distracta, & in orbem elevata ad vesiculæ formam portiuncula. Causa ejusmodi distractionis, & elevationis est liquidum serosum propriâ fluiditate, gravitate, & motu à sanguine, à Corde, & villis contractilibus aliarum partium communicato, vim faciens in portiunculam membranæ, in quam incidit, & cujus naturalis tensionis, & cohæsionis resistantiam potest multiplici momento vincere; unde distrahi, elevarique cogitur ad modum vesiculæ, quæ eodem seroso liquore inflatur, & inflata permanet, donec aucto humoris fluxu vesicula disrumpatur ob impotentiam majoris dilatationis: vel diminutâ vi liquidi nitentis in vesiculam villi contrahantur, sibi que procurent suam restitutionem per repulsionem ipsius liquidi. Potest etiam humor per poros vesiculæ patentiores perspirare.

*Disruptio, aut
resolutio hydatidis.*

Hydatides inter, & lymphaticorum varices discrimen.

VI. Modò ea indicari debet, quæ Hydatides, & lymphaticorum varices differentia intercedit, licèt ex dictis de Hydatide satis elucescat. Varix nempe seu nullo contactu, seu paululùm compressa

pressa continuatum exhibebit alterâ saltem parte canalem, qui etiam, ut opinor, propè vesiculam naturali majoris diametri facilè apparebit. Contra Hydatis solitaria est, seu à continuitate vasis sejuncta, cujus tamen poterit vicinia incautos nonnunquam decipere.

OBSERVATIO XIII.

Musculorum Abdominis ad dextrum Hypochondrium extenuatio. Magnum Hepar, & steatomatosum.

I. **Q**uidam Gallus à pluribus mensibus *Historia...* lentâ febre detinebatur, habitu ejus laudabili in cachecticum degenerante. Siticulosus erat, & vomebat sæpissimè. Observabamus ingentem in regione Hepatis tumorem, qui totum occupabat Epigastrium, levissimoque tactu durities ad superficiem veniens ita dignoscebatur, ut externam quasi intrâ musculos molem mentiretur. Quanquam nihil intentatum in curatione reliquimus, vicit omnium vim præsidiorum indomita vis, & longitudo morbi.

II. Cadaveris aggressi fuimus sectionem, in quo *Ventris insinâ inspectio.* miram exilitatem musculorum supra Jecoris corpus animadvertimus; Ablatis enim communibus velamentis, carnearum vix apparebant vestigia fibrarum, quæ exsiccatae, & singulari marasmo affectæ videbantur. Obtulit se magni Hepatis steatomatosa substantia subalbicans, multoque quàm par est, compactior, duriorque. Non minima bilis flavo-sanguineæ copia in vesiculâ continebatur.

S C H O L I U M.

III. **Q**Uoniam Hepar tumidum erat, & à rigidis ligamentis in situ suo detinebatur, debebat majus spatium occupare, & quaquaversum niti finitimas partes comprimendo. Contiguæ partes, quæ dimoveri è locis suis quoquo modo possunt, aliquantulum declinando compressionem minùs patiuntur: Cæteras verò, quæ à tumidi Jecoris nequeunt contactu recedere, manifestum est majorem compressionem pati. Sed muscoli Abdominis huic semper organo contigui sunt, interposito tantùm Peritonæo; Igitur ab Hepatico tumore plurimùm eos comprimi necesse est. Et quia Hepar non modò tumidum, sed valdè etiam durum supponitur; Igitur hoc speciatim de nomine compressionem esse majorem, oportet. Ex diuturnâ autem compressionem factâ à præduro corpore supra molle corpus compositum ex fibris, canalibus, humoribus fluentibus, sequitur, compressi corporis filamenta distrahi, attenuari, & tonum amittere: canales angustari, & humorum fluxum impediri; unde oritur compressæ partis extenuatio, aritudo, marasmus.

*Musculorum
abdominis ex-
tenuatio à
magno hepate,
& duro.*

IV. Magnum, ac durum evaserat Hepar à materiâ gelatinosâ in ipso congestâ, quæ poros ejus, & tubulos impleverat, atque in illis induerant; unde læsâ texturâ ejus organicâ cribrum manebat inutile, quia impar secernendæ debitæ quantitati synceræ bilis, imò noxium ob ea incommoda organum, quorum multis modis origo extitit, vel instrumentum.

*Hepar ad se-
cretionem in-
eptum, & no-
xium.*

OBSERVATIO XIV.

*Tumor cartilagineus in Pyloro, & superiore parte
Duodeni.*

I. **R**usticus mediâ in ætate constitutus ab aliquot mensibus cibi fastidio, vomitu, & languore vexabatur sinè febrî. Vomebat serosa copiosissimè. Parvus pulsus, sed æqualis erat. In Abdomine macilento durus Tumor percipiebatur, & circumscriptus dextrorsùm sub Ventriculo, ac si musculos inter & Peritonæum contineretur. Nullus in parte tumore dolor. Purgantia vacuabant, etiam enemata. Tandem cum serosæ vomitus materiæ ita Ægrum vexaret, ut ne alimentis quidem esset locus, lentâ morte vitam finivit.

Historia.

II. Tumorem Pylori, supremæque partis Duodeni sectio Cadaveris patefecit; Eorum etenim sexies ferè naturali major crassitudo erat, non membranosa, non carnea, sed cartilaginea: circumferentiamque Pylori, & Duodeni non omnem, sed exteriùs vergentem portionem occupabat, quæ media pars totius ambitûs propemodùm erat.

Inspectio abdominis.

S C H O L I U M.

III. **Q**uoniam alimenta in ventriculo diutiùs detinebantur ob angustiam Pylori, fieri vix poterat, quin à longiori morâ, & fermentatione vitium contraherent, atque corrumpentur; unde fastidium cibi oriebatur, irritatæque ventriculi fibræ ad violentam contractionem stimu-

*Inappetentiæ,
& vomitus
causa.*

mulabantur ; Hinc vomitus frequenter Ægrum vexabat , qui postremis vitæ diebus ob majorem Pylori angustiam , & humorum in ventriculo copiam erat vehementior .

Vomitiones serosæ .

IV. Importunæ vellicationes in stomacho excitatæ , ad vomitum stimulantés , laxare excretorios meatus potuerunt , & serosi humoris uberius depluvium allicere ; quapropter inanes non erant , sed cum multâ evacuatione feri conjunctæ vomitiones .

Ægri languor .

V. Et quia deficiebat debita restauratio sanguinis , & conveniens Corporis nutrimentum ob viam alimentorum coarctatam in Pyloro , & Duodeno , depravatam coctionem , rejectamque per vomitum cum serosis recrementis cibi materiam ; ideò non mirum , si Æger languore vexabatur .

Cur febris nulla .

VI. Nunc quamvis materia tumorem efficiens à sanguine suppeditaretur , cùm ejus esset indolis , ut nullum in sanguine vitium , præter viscidulum fortassè quiddam , & nimis concrescibile in sero argueret ; ideò nulla contigit febris . Vix quicquam porrò ex cartilagineâ intumescentiâ in sanguinem posse reverti videbatur , quo sanguis inquinaretur ; unde hac etiam de causâ potuit Æger sinè febrili tumultu morbum hunc ad mortem usque sustinere .

Quare dolor nullus .

VII. Expositæ excrescentiæ materia cum tunicis ipsis concreverat , & induruerat : & tunicæ crassiores , durioresque sic evaserant , ut obtusissimi , aut nullius fortasse sensus essent participes ; Quare nullum Ægrotans in parte tumente dolorem percipiebat .

OBSERVATIO XV. 41
OBSERVATIO XV.

Pulmo carnosus . Multum aquæ in Pericardio . Hydatis in superficie Cordis ulcerosa .

I. **G** Allus quidam ætatis consistentis , qui è Patriâ nuper advenerat , ægrotare *Historia .* cœpit cum parvo pulsu , & raro , mitissimo calore , nullo dolore Capitis , nullâ siti . Parùm tussiebat , & aliquandò quid spumofum , & albicans exscreabat ; verùm difficilè respirabat , & suffocari se , ajebat , & à pondere Pectoris opprimi , quod tolerare ultrò non poterat . Nihil remedia attulerunt levaminis . Ergò Pectoris angustia adauctâ , pulsu sensim deficiente , ac tandem abolito , mente tamen constans , vocem , hinc vitam breves intrâ horas amisit .

II. Aperuimus Cadaver , in cujus Abdomine ad dimidiam partem consumptum Omentum reperimus : Tumidum , ac sub-viride Jecur , necnon viridem in Cystide bilem : tum dentatim Lienem ex alterâ parte interscissum . *Inspectio imi ventris .*

III. In Thorace Pulmo non variegatus apparuit , naturali durior , densiorisque consistentiæ , non ex viscido humorum farcimine , sed ex crescente substantiâ ejus , quæ verè carnosâ videbatur , non membranæa . Copiosissimæ , & crocæ lymphæ Cor innatabat , cujus apicem ulcerosa Hydatis corruperat . Exiguum , durissimumque Polypum dexter ventriculus continebat . *Inspectio medii ventris .*

42 OBSERVATIO XV.
SCHOLIUM.

*Lentoris, &
acredinis in-
dicia.*

IV. **A**ctiva vitalium humorum principia, vel depressa valdè in hoc Ægrotante, vel resoluta partim fuisse, manifestum est; unde nulla non modò febris, sed parvus, & rarus adfuit cum mitissimo calore pulsus. Terreum verò quiddam, & lentum, tum acidulos sales, atque erodentes in liquidis fuisse, perspicuum videtur ex mole sub-viridis Jecoris, semi-consumpto Omento, Hydatide Cordis ulcerosâ.

*Sputum spu-
mosum.*

V. Difficilis anhelitus, quo opprimi Ægrotantis Pectus percipitur, familiare est Pulmonis ipsius affecti indicium. Tussicula verò cum paucis, & infrequenti sreatu spumoso non multum in bronchiis humorem congeri significat, sed quandam portionem feri visciduli, quod agitated, volutatumque in bronchiis irretito passim aëre (veluti aquam ex diluto sapone, aut pingue lactis serum verberando contingit) spumam efformat. At modicum illud feri nihil ferè est, si ad gravissimam, constantemque spirandi difficultatem respiciamus, quæ majorem profectò causam agnoscit. Quanquam verò interceptus animalium spirituum in respiratoria organa influxus aliquandò culpetur, frequentius tamen in re Pulmones comprimente, aut obstruente vitium est, sive illud sit gelatinosum aliquid firmiter cohærens, sive gypseum, sive glandulosum; atque hoc verè rarissimum esse videtur, quod de excrecente Pulmone in carneam veluti substantiam enarratur.

*Difficultatis
spirandi cau-
se varie.*

*Carnosus pul-
mo multiplici-
ter noxius.*

VI. Carnosi Pulmonis crassiores vesiculæ, uti etiam tracheales tubuli distrahi à gravitate, & elatere liquidi aerei difficillimè poterant; unde

inspi-

inpirationis impotentia oriebatur . Adde , quòd pauciores fortè meatus, vel angustiores ad trahenda aeris corpuscula supererant ; hinc longè minor ex motu respiratorio utilitas Ægrotanti accedebat . Eâdem de causâ sanguinei comprimebantur canales, sanguinisque liber fluxus, iis angustioribus factis, intercipiebatur . Quamobrem in dextro forsitan ventriculo genitus fuit Polypus , quia pulmonalia vasa sanguinem omnem excipere à dextro ventriculo propulsum minimè poterant .

VII. Si Jecoris obstruantur pori , humores , qui permeare deberent , occurrente obstaculo retineri in totâ substantiâ , magnitudinemque ejus augeri, necesse est . Ex mole Hepatis auctâ , seu magis compactâ , & tumidâ fit , ut comprimantur , & coarctentur canales sanguinei , & biliares , tum acini glandulosi , ex quibus substantia visceris constituta est ; unde bilis ob impeditum ex acinis , & canalibus naturalem ad communia receptacula fluxum movetur lentissimè , & viscidior evadit , & adhæret superficiebus, quas attingere potest . Quare Hepatis substantia bilioso recremento saturata ejusdem poterit colorem exhibere . Et quanquam perpetuus minimè sit obstructi Jecoris bilioso similis color , tamen manifestum est , quomodo datâ Organi obstructione illud contingat facillimè ; Reverà idipsum potest vel in maximâ obstructione aliter accidere : quod quidem nostris , aliorumque observationibus abundè patet , dum Jecoris mirum in modum adaucta magnitudo reperitur , Jecoris , inquam , non lutei , non viridis , sed subalbicans . Supponamus, vel paucam , vel , ut in Hydropicis non rarò eve-

Hepar obstructum bilioso colore potest facillimè insci.

Quare subalbicans interdum appareat.

44 OBSERVATIO XVI.

nit, pallidam omninò esse bilem, & quâcumque de causâ concrefcibile serum redundare : fiet in his hepatica obftructio, & augebitur valdè moles ejus ob inductam fibrâ laxitatem : & grandifcentis organi pallidus erit color, atque fubalbicans.

*Diverfa Lienis configura-
tiones.*

VIII. Figura Lienis, ut altero loco meminimus, frequentiffimè variat ; interdum rotundam vidi, aliàs irregulariter circumfcriptam, fæpiùs dentatam ; femel triangularem (quod puto perarum effe) deprehendi. Divifum Hominis Splenem in lobulos quinque Harderus invenit ; fed ità fuiffè interfciffum opinor, ut enatæ portiones, quas lobulos appellat, paulò profundioribus fulcis diftinguerentur.

OBSERVATIO XVI.

Pulmonis Abfcelfus . Pus in Pericardio . Cor exterius corruptum .

Historia .

I. **V**Egetum Juvenem acuta febris corripuit cum dolore lateris, maximâ anxietate, tuffi, fputo cruento, pulfu duro . Permanebat febris cum ardore fummo, intensiffimâque fiti ; hinc etiam Eryfipelas in facie exortum fuit . Sanguis è venâ eductus crassâ gelatinâ, eâque flavâ refertus erat . Decima dies Ægro fatalis extitit.

Medii ventris inspectio .

II. Difruptum in parte Pulmonis finiftrâ, ubi dolor aderat, fectò Cadavere, Abfcelfum vidimus : Pleuram pariter corruptam ex adhæfione Pulmonis, notabilemque puris copiam in cavitate Thoracis . Multum quoque purulentæ materiei in Pe-

ricardio invenimus , à cujus contagio Cor exteriùs corruptum apparuit .

S C H O L I U M .

III. **I**nflammatiò Pulmonis interdùm in totâ substantiâ fit , frequenter in aliquâ parte ejus superiori , vel inferiori : laterali , vel mediâ : superficiali , vel intimâ . Si in parte aliquâ non procul à superficie cum magnâ sanguinis irruptione fiat , facilè in abscessum transit , & disrumpitur Pulmo , materiæque effusio in cavitate Thoracis subsequitur . Distractis etenim , quantum distrahi potuêrunt , interioribus membranulis , fibris , tubulis , externoque involucro : quia sensim major sanguinis copia congeritur in parte inflammatâ , ibidemque turget , & nititur undequaque , evidens est , tumorem , seu abscessum , qui versùs continentem membranam jam multùm distractam , quæque ad majorem cogi amplitudinem impar est , vim semper majorem exerit , in eo loco disrumpi ob minimam tandem resistantiam debere .

In tumore pulmonis inflammatorio quandò ejus disruptio facile sequatur .

IV. Motus prætereà respiratorius hanc abscessûs disruptionem plurimùm adjuvat . Ac primò in Inspiratione , quæ concitator est in Peripneumoniacis , cùm rapidè feratur aer in substantiam Pulmonis per innumeros canales ad ejus peripheriam tendentes ; materia Abscessum faciens magis magisque urgetur versùs continentem membranam , ubi ruptionis periculum imminet . Prætereà in expiratione quia turgens Pulmo repente prolabitur , materia tumoris , quasi subacta prælo , urgetur , nititurque quoquoversùm , ac

Motus respiratorius pulmonici abscessus disruptionem adjuvat .

46 OBSERVATIO XVI.

speciatim in partem imbecillam, exceptâ portione ejus, quæ vesiculas, aereosque implet tubulos; hanc enim prolapsus ipse Pulmonis trudere asperam versùs arteriam tussi adjuvante potest. Sed quoniam obstare visciditas materiei solet: & instrumentorum ad expulsionem ejus vis contractilis diminui: ideò minor dum pars expellitur, major retinetur non modò, sed vetito aditu in Tracheam, magis ad tumentem, laxioremque partem concusso per tussim Pulmone propellitur. Itaque patet, quibus de causis discindi involucrum, eruptionemque humoris sequi oporteat.

V. Sed ad Observationem nostram quod propiùs pertinet, non uno in loco disruptam fuisse membranam Pulmonis, opinor. Fortè ad concavam ejus partem impetum quoque fecit cumlata materies, factaque est pars ipsa concava Pericardio contigua, atque cohærens, ut convexa visa est Pleuræ cohærere. Sic à putrido cruore maceratum, atque exesum Pericardium aditum eidem in suam cavitatem præbuit. Neque aliter fuisse puris copiam ibi collectam arbitror, quæ Cordis quoque superficiem corruperat.

Collectio puris in pericardio unde derivari potuerit.

OBSERVATIO XVII.

Cor vulneratum.

Historia morbi, & inspectio thoracis.

I. **A**Periebamus Militis Cadaver, cujus in Thoracem altè inflictum vulnus fuerat. Peracutus, ac tenuis gladius Sternum perforaverat, vulnere leviter attingente finistrum Cordis ventriculum, & in dextrum penetrante. Vixerat xvij. dies, singulisque ferè diebus li-

bra

bra sanguinis è vulnere educebatur. Nihil inter-
eà sanguinis, aut puris repertum est in Pericar-
dio; tantùm labes aliqua Cordis apparuit, & in
ventriculis Polypi continebantur. Hoc insuper
meminimus, quòd cubare dextrorsùm Miles
non poterat.

S C H O L I U M.

II. **I**N quacunque parte Cor leviter vulnere-
tur, concipi satis potest, quomodò in
diastole vix ullus sanguis valeat per exiguum vul-
nus egredi, quia statim Cor contrahitur. Sed
evidens est, quòd per quodcunque datum vulnus
debet in systole sanguis effluere. Effluet autem
magis si vulnus sit in cono, quàm in medio pa-
rietum, & in medio parietum magis, quàm la-
teraliter in basi.

*Corde leviter
vulnerato, ef-
fluet sanguis
in systole, sed
vix ullus in
diastole.*

III. Quoniam enim in systole Cordis omnis
caro ejus inflatur, & unius lateris paries nititur
in parietem alterius lateris: ex hoc mutuo nisu
fit, ut sanguinis motus in neutrum ex oppositis
parietibus determinetur; nam quilibet paries ra-
tionem habet potentiaë, & resistentiaë. Et quia
Cordis machina ad conicum tubum reducitur,
ità in contractione ejus sanguis recipit directionem
motûs versùs utrumque extremum; Sed inferius
extremum impervium est; itaque directio omnis
ad superius convertitur.

*In systole dire-
ctio motus
sanguinis tota
ad basim con-
vertitur.*

IV. Modò supponamus Cor in apice vulnera-
ri; Erit igitur Cor in utroque extremo pervium;
idedque effluet etiam sanguis ex inferioris extre-
mi orificio, seu vulnere juxta proportionem vul-
neris, & æquali proportionaliter velocitate, quâ

*Vulnerato a-
pice cordis ef-
fluet ibi san-
guis, ut ad
basis centrum
proportionali-
ter.*

48 OBSERVATIO XVII.

per superius extremum naturaliter pervium emittitur .

*Effluet minùs
è vulnerato
pariete, quàm
apice .*

V. Hinc patet , quòd vulnerato uno Cordis pariete circa medium , minor , quàm à vulnerato cono sanguinis effluet quantitas : quia in contractione Cordis directio motùs sanguinis fit versùs duo Cordis extrema propter mutuam nisum parietum : eademque servatur directio , perforato pariete , ex quo fluere speciatim potest liquidi portio , prout à parte parietis oppositâ parieti vulnerato truditur ; nam ubi vulnus est , ibi deest potentia liquidum impellens , & resistentia adversùs impetum illius , quod truditur à parte alterius parietis oppositâ vulneri .

*Et à basi latera-
liter etiam
minùs , quàm
à pariete .*

VI. Denique supponamus , Cordis basim lateraliter vulnerari : quia Cordis caro ad basim gracilescit , ibique ampli sunt ventriculi ; igitur in systole contractio carnis , quæ circa basim est , minorem vim habet : proptereà parem nequit impetum sanguini imprimere , ut trajici per datum vulnus vehementer , & copiosè valeat . Accedit quòd sanguis protrusus à totâ mole carneâ Cordis versùs basis centrum , infringit impetum sanguinis , qui nititur in locum vulneris lateralem ; unde exigua tantùm quantitas liquoris , & cum minori impetu per vulnus egrederetur , quia totus sanguis recipit directionem motùs à cono versùs mediam basim directè ad vasa .

*Aliam ob cau-
sam minùs ef-
fluebat è vul-
neratâ basi in
nostro casu .*

VII. In casu enarrato non solùm vulnus ad Cordis basim , sed ad angulum , qui est inter Septum & sinistri parietem ventriculi , supponitur ; Constat enim ex Narratione , quòd vulnus leviter sinistrum ventriculum attigerat ; Ex quo fit , quòd in systole caro parietis , & caro septi ,
quæ

OBSERVATIO XVII. 49

quæ angulum efformant , invicem accedant ob utriusque turgentiam , efficiantque angustius vulneris orificium ; unde hâc etiam de causâ minori copiâ , & impetu effluit sanguis è vulnere versùs basim Cordis in casu exposito , quàm ad medium , & apicem ejus efflueret .

VIII. Cùm ad diem usque decimam septimam vulneratus Miles vitam perduxerit , & libra sanguinis diebus ferè singulis è vulnere educeretur : cùmque ad parcius alimentum attendamus , quod vulneratis solet imperari , perspicere satis possumus , minùs ex vulneris vi , quàm quia ex sanguis jam penè esset , Hominem periisse . Unde colligimus , non aded mortiferas esse simplices Cordis læsiones , ut Prisci statuerunt : neque omninò incredibile illud esse , quod de cicatrice Cordis ex veteri vulnuscule in Cadaveribus deprehensâ Scriptores quidam memoriæ tradiderunt .

Simplex cordis vulnus nō aded mortiferum censerī debet .

IX. Sed cùm de faucio Pericardio , & Corde constiterit , deque quotidianâ sanguinis ad eam mensuram rejectione ; quòd nihil sanguinis , nihilque puris in Pericardii cavitate repertum sit , incredibile videtur . Tamen animadverto , vulnus fuisse in sinistram Sterni partem inflictum oportere : alioquin ingredi gladii cuspis vel levissimè in sinistram , & postea trajecto Cordis septo in dextrum ventriculum minimè potuisset ; hæc enim manifesta est obliquè ferientis gladii directio . Rursùs observo , ut ex Historiâ constat , quòd ad dextrum cubare latus minimè Ægrotanti licebat ; Igitur ex assiduo in sinistram decubitu factam fuisse conjicio Pericardii cum Cordis membranâ cohæsiōnem : quemadmodum accidere in vulneribus Ventrium nonnunquam scimus , ut vel Omen-

Vulnerato pericardio , & corde , cur nihil sanguinis , nihilque puris in capsulâ fuerit repertum .

tum, vel Intestinum, vel Pulmo, cum Peritonæo, aut Pleurâ coalescat. Hoc posito, defluentem in cavitatem Pericardii modicum primò sanguinem, permistumque cum ejus lymphâ, & ab eâ dilutum vacuari jacente Ægro ad fauciam partem potuisse, deindèque coalitum membranarum fuisse subsequutum, concipio.

OBSERVATIO XVIII.

Colon in hypogastrium devolutum. Biliaris vesiculæ magnitudo.

Historia.

I. **H**ominem herniosum ex Epiplocele febris corripuit cum vomitu vehementi. Languabat, exurebatur siti, ventris doloribus vexabatur. Admitti clysteres difficillimè poterant, nullo modo retineri. Quæcunque exhibebantur, nec vomitum compescere, nec tormina lenire, nec aperire alvum potuerunt. Extrema denique refrigerari, formicantes arteriæ fieri, Ægro sensim moriente, cœperunt.

Inspectio ventris infimi.

II. In Cadavere observavimus, intestinum Colon à naturali situ recessisse, diductum scilicet in hypogastrium à mole auctâ Omenti, quod à ventriculo secesserat, & in Scrotum prolapsum, arctissimèque ei adhærendo amplam cavitatem implebat. Intestina omnia phlogosi affecta conspiciabantur. Quiddam prætereà curiosissimum animadvertimus, vesiculam Bilis turgidissimam, quæ Intestini molem æmulabatur. Exeminus Hepar, notavimusque, ab incluso intrâ tunicas flatu tam mirè expansam fuisse; nam leviter perforatâ exteriori tunicâ tota illicò Cystis concidit, integrâ

remanente interiori membranâ . In cystico meatu fibrosum anulum Glissonii vidimus.

S C H O L I U M.

III. **M**Anifestum est, quòd posito situ memorato intestini Coli, difficilis esse debebat excrementorum motus in Colo, & à Colo ad Rectum . Naturalis quippè dispositio Coli talis est, ut celerem excrementorum motum, & transitum ad Rectum cohibeat, quia, præter artificium cellularum, magni tanquam segmentum circuli sub ventriculo est convolutum . Igitur quòd magis augetur, aut renovatur convolutio, eò difficilior contentorum motus succedit . Triplex in casu nostro tortuositas Coli consideranda venit : una versùs Ileum, altera versùs Rectum, tertia in Hypogastrio; Hæc minoris esse momenti videtur, quia convenit cum naturali curvaturâ intestini ad Epigastrium; Sed dato descensu Coli in Hypogastrium, declivior efficit positura, ut portio ejus tam versùs Ileum, quàm Rectum tortuosa, & eminent fiat, & machinæ Pylori quodammodò similis . Quare utriusque resistantiam curvaturæ arduum non est per conjecturam metiri .

Ex intestino colo in hypogastrium devoluta, quid sequatur .

IV. Facile hinc colligitur, quo genere ærumnarum vexatus victitare dudùm Herniosus debuerat . Lethalia interim symptomata ab Intestinum inflammatione petenda esse, satis apparet; quanquam inflammationi occasionem & Omenti, & Intestini status potuit præbere, & symptomatibus incrementi rationem .

V. De Hydrope Cystidis ascitico jam meminimus; hunc dicamus tympaniticum, quem nos

Hydrops cystidis tympaniticus .

52 *OBSERVATIO XIX.*

quidem rariorem esse censemus ; Tamen humor initio aliquis contiguas , cohærentesque sejunxit tunicas : hinc flatus erumpens in tantum tumorem extulit exteriorem membranam , quam aliàs distractam , extensamque à fluido partim fero , partim gelatinoso reperimus.

OBSERVATIO XIX.

Dexter Cordis ventriculus grandior . Ingens in illo Polypus.

Historia.

I. **A**dolescens gravi Peripneumoniâ , dum hyems erat , laboravit . Opportunis præsiidiis , speciatim sanguinis missionibus prudenter iteratis , & specificis sanguineum coagulum solventibus acuta ægritudo sublata est . Supererat viscidi feri in Pulmones fluxio , quæ pluribus mensibus , Ægro sensim ad Cachexiam vergente , perseveravit . Non diù cachecticus victitavit , nam Hydrope universali superveniente decem , aut duodecim dierum spatio sinè manifesto pulsu , cum difficillimâ respiratione vitæ finem implevit .

Pectoris inspectio .

II. Dissecto Cadavere in conspectum veniebat dexter Cordis ventriculus naturali longè amplior . Ingens Polypus plurimis appendiculis inter ventriculi fulcos irretitis orificia vasorum corpore suo penè obturabat .

S C H O L I U M .

III. **Q**uoniam sanguis , qui à sinistro Cordis ventriculo truditur in arterias , mittitur-

turque in universum Corpus, debet resistantiam naturalis arteriarum contractionis, gravitatem, compressionem, tensionemque reliquarum partium superare: necesse est, ut talem impetum à Corde recipiat, qui ejusmodi impedimenta vincere valeat. Sanguis autem, qui à dextro Cordis ventriculo in Pulmonem truditur, multò minorem superare debet resistantiam, ut manifestum est; unde minorem Cordis vim impulsivam exigit. Igitur patet ratio differentia ventriculorum, quòd scilicet sinister dextro plurimùm crassior sit, seu multâ carne roboretur, quæ ad majorem contractionis vim requiritur.

Ventriculorum cordis cur inæquales sint vires.

IV. Nunc quoniam parietum dextri ventriculi vis contractionis minor est vi parietum sinistri, minorique cum impetu sanguis à dextro emittitur, quàm à sinistro: poterit ejusdem portio, dum cor contrahitur, in eo faciliùs, quàm in hoc sinu morari, ibidemque glutinis, ac Polypi tandem naturam contrahere. Accedit aptitudo sanguinis ad concrendum in dextro ventriculo, sanguinis à cavâ venientis, qui crassior, & iners est: cùm vividus, & tenuis à pulmonali venâ in sinistrum sinum revertatur. Insuper quia majores arteriæ perrardè obstruuntur, & multiplicia habent emissaria: idè etiam si aliquod ex his obstructione afficiatur, nihilominùs in reliqua satis superque liquidum derivatur; unde majores arteriæ, quæ sanguinem immediatè à Corde recipiunt, semper sunt paratæ ad recipiendum sanguinem quâlibet systole propulsum: rarissimumque est, quòd in systole nequeat à sinistro ventriculo ferè totus excludi. Sed quia à dextro Cordis sinu mittitur tantùm in Pulmonem per arteriam pulmo-

Polypi in dextro cordis ventriculo faciliè generantur præsertim pulmone affecto.

nalem, tanquam per unicum emissarium; occurrente igitur in Pulmone, vel in emissario resistentiâ, non poterit sanguis in quâlibet systole à dextro ventriculo protrusus, magnâ ex parte expelli; idèdque portio ejus major, vel minor, juxta proportionem spatii deficientis in canalibus, & receptaculis, in dextro remanebit ventriculo, factâque in eo longiori morâ facillimè poterit in Polypum concrefcere. Quare patet, in pulmonicis affectibus nullo negotio polypofas concrectiones in dextro potissimùm ventriculo generari.

*Ager, cur
multos dies
vicitaverit
finè sensibili
pulsu.*

V. Ex magnitudine, & Polypi formâ evidens ratio est, cur multorum spatio dierum finè manifesto pulsu Æger vicitaverit. Cùm enim magnorum orificia vasorum jam penè essent à Polypo obturata, modicum sanguinis trajiciebatur per Cordis sinus, & modicum in quâlibet systole in arterias propellebatur. Hæc autem exigua portio projecti liquidi languente Cordis energiâ vix poterat extremos sic distrahere arteriosos tubulos, ut ipsorum elevatio ad tangentis digitum sensibiliter veniret. Multi ad hunc statum pervenientes illicò moriuntur, aliqui lentè morientes vicitant diù. Causam in liquido nervoso magis, vel minus fugaci, carnearumque fibrarum minori, majorive robore, & perspirabilitate quærendam esse, opinor.

OBSERVATIO XX.

Mesenterium ad spinam retractum . Bilis instar liquidæ picis in Cystide . Vasa Cerebri turgida .

Substantia medullaris , Medullaque Oblongata durissima .

I. **I**Nfans carnosî habitûs , Capitis parvi , primò levibus , hinc validis convulsionibus corripiebatur . Purgatus fuit , & leviùs ferre morbum à purgatione videbatur . Adhibitis etiam remediis volatilibus , & oleosis rectiùs se habebat . Tandem superveniente insultu validissimo præcipitem mortem obivit .

Historia .

II. Aperto Cadavere Intestina flatibus extensa , & ad vertebrae retracta videbamus . Pauca aderat bilis in Cystide , eaque coloris , & consistentiæ instar liquidæ picis . In Cerebro vasa sanguine turgida apparuere , excepto choroideo plexu prorsùs inani . Substantia medullaris , & Oblongata Medulla durissima erat .

Abdominis, & Capitis inspectio .

S C H O L I U M .

III. **M**esenterium in Homine ex duplicato Peritonæo , interjectâque peculiari membranâ componitur . Hæc carnearum ope fibrarum vim se contrahendi obtinuit . Et quia copiosis mesenterium nerveis plexibus , & ramulis gaudet , ideò in convulsivis affectibus violentam pati contractionem posse videtur .

Mesenterii convulso .

IV. Pauca aderat bilis in Cystide , vel quia viscidior parcè segregabatur in Jecore , vel in convul-

Cur pauca in cystide bilis .

vul.

Ex bilis in cystide, tum cystidis ipsius vitio morbi varii.

Pulchra observ. D. Lancisii de ulcerosa cystide.

vulsvivis insultibus portio ejus in duodenum fuit expressa. Insuper ex consistentiâ, & colore insolens quiddam, & ferinum licet in eâ statuere; quamobrem excitari affectio (quod facilè in Infantibus evenit) convulsiva potuit. Nos equidem cum Lancisio Eruditissimo arbitramur, vitium bilis in Cystide radicem nonnullorum etiam gravium esse malorum, ut ii minimè negaverint, qui Cadaverum sectionibus assueti alterationes varias, quæ bili in vesiculâ, ipsique vesiculæ accidunt, frequenter animadvertunt. Rarissima profectò illa est, quam de albicante exteriùs Cystide habet Lancisius; hâc enim apertâ, non bilem, sed verum pus contineri, adnotavit, simulque variis laceram ulcusculis internam tunicam reperit. Ut à lotii remorâ, ac vitiatâ indole oriri morbos Vesicæ interdùm, scimus, ita in bilem refundi analogæ Cystidis affectiones verissimiliter possunt. Supervacuum est ærumnarum seriem, quæ ex urinariæ Vesicæ morbis contingunt, hîc enarrare; tamen vesica inutilis humoris receptaculum, procul omninò est à principum partium commercio. Sed felleæ Cystidis cum Hepate, bilis cum Intestinis, cum chylo, cum sanguine commercium planè evincit longè majus animali œconomix ex harum vitio, quàm ex urinæ, ac Vesicæ affectionibus detrimentum inferri.

In plexu choroideo cur vasa non turgent, iis interdùm turgentibus in cortice cerebri.

V. Frequenter Cerebri vasa sanguine turgidissima observari, speciatim in affectibus Capitis, vulgatissimum est, cum tamen plexus choroides inanis aliquandò appareat. Ratio esse videtur, quòd turgentia in Cortice potissimùm vasa sint magnâ ex parte venosa, choroideum verò plexum constituenta plurima sint arteriosa; No-

tum

tum est autem, multò majorem liquidi copiam in venis semper reperiri, quàm in arteriis; quia venarum major est numerus, & amplior diameter: arteriæque multò magis, quàm venæ, contractiles sunt, ideòque in venas facillimè extensiles omnem ferè sanguinem exprimunt. Ac in iis quidem, qui convulsi moriuntur, majorem adhuc sanguinis copiam à vehementi partium contractione propelli in venosos canales oportet.

VI. Cùm partium in Infantibus adedè spectabilis sit mollities, medullam Cerebri durissimam fuisse repertam, insolens sanè est. Quantæ sint epilepticæ vires, hìc maximè patet. Quoniam convulsivam contractionem unis tantùm carnis fibris adscribimus, de ipsâ Cerebri medullâ, deque Oblongatâ, ut appellari solet, tam densâ, tam durâ, veluti contractâ, atque convulsâ aliquid erit nobis verbo dicendum. A Cerebri cortice in medullares fistulas intrusum quidquam heterogeneum, aut nimis elasticum effingamus, quo ipsæ impleantur, & turgeant, & in vehementi tensione simul omnes manere cogantur; sic densitas, duritiesque Medullæ conciliabitur. Sed in Cadavere, inquires, idipsum cur remanet? cur secta non mollescit medulla? Ut frustula Cordis ex Animalculo resecti, non evadente liquido elastico, diù contrahuntur: ita in dissectâ Medullâ vim tensivam superesse, parùm absimili ratione dixerimus. Cæterùm nos conjecturas venditamus:

Alii meliora.

Medullaris cerebri substantia, & oblongata medulle densitas, & durities.

OBSERVATIO XXI.

*Magnum Hepar . Tumor in parte gibbâ .**Cystis fellea inanis .**Historia .*

I. **E**Xcellentissimus Dominus ætatis consistentis, lacertosi habitûs, vinis meracioribus valdè deditus incidit in febrem erraticam, quæ ad menses quatuor perducta est cum aliquâ tussiculâ. Intereâ de dolore ad infimam Sterni partem, & ad utrumque hypochondrium conquerebatur. Postremis vitæ diebus fluxum alvi importunum habuit, ac tandem viribus resolutis defecit.

Inspectio ventris infimi .

II. In Cadavere ventrem primò conspiciemus infra epigastricam regionem omninò depresso cum notabili carnosarum in toto Corpore partium macie; Adiposa tamen Abdominis membrana non paucò adipe referta erat, sed Omentum valdè consumptum. Magni Hepatis lobus anterior in sinistrum Hypochondrium protendebatur. Ecce Tumorem pars gibba gerit, insignem Tumorem, quo aperto, glutinosi puris, & subruenti ingens effluit copia. Inanem Cystim, insolitamque tunicarum crassitudinem miramur.

S C H O L I U M.

Dolor ad infimam sterni partem, & ad utrumque hypochondrium .

III. **T**anta continui solutio, tantusque effusus in gibbâ Hepatis parte humor fermentescens, & corruptus doloris causam in dextro Hypochondrio satis superque demonstrat. Et quoniam ingens Tumor in eâ parte constitutus sinistram versùs regionem Abdominis hepaticam mole-

lem

lem urgebat : ideò per vim distrahi ligamenta debebant ; sic ad imum Sternum ratio doloris manifesta est . In sinistro autem Hypochondrio grandior Hepatis lobus cùm ventriculum , & Lienem assiduo premitu vexaret , nil mirum , si Æger ob insuetam ponderis molestiam dolorem quoque percipiebat .

IV. Folliculati Tumoris ad posticam Jecoris partem , quâ Septo transverso annectitur , Præclarissimus Lancisius meminit . Hunc æruginosâ veluti argillâ plenum offendit , cuius coloris labem contiguum Diaphragma contraxerat ; Ex quo siccam tussim , quâ Patiens tenebatur , profectam existimavit . In casu nostro illatum quoque contagium ex putridâ Tumoris materiâ , subindèque exortam fuisse tussiculam , crediderim .

Tussicula ab hepatis tumore, &c. ex Obs. D. Lancisii.

V. Hic etiam loci commemoranda nobis videtur Blanci nostri Solertissimi Observatio , quam ipse retulit in Libro suo de Hepatis Historiâ inscripto : de magno , inquam , Abscessu Observatio in parte Jecoris gibbâ , qui ante Ægrotantis obitum vi morbi disruptus fuerat . Tumor erat Meliceridi similis , qualem , aperto Cadavere , ex indole effusi humoris esse , cognovit . Hoc mirabile visum est : finitimo Diaphragmate eroso , dextrum Thoracis latus purulenta materies impleverat .

Hepaticæ meliceridis eroso diaphragmate in thoracem effuso : ex Obs. D. Blanci.

VI. Vacuam Cystim Observatio nostra enarrat : quod de imminutâ secretionem bilis in depravato Organo haud leve dubium insinuat . Tunnicarum crassitudinem , quia inanis erat Vesicula , ex earum corrugatione apparuisse , censerem . Unde etiam suspicari fas est , non ità recens exhaustam fuisse Cystim , sed ante obitum pau-

Vacua cystis : crassitudo tunnicarum .

cam defluere bilem in receptaculum suum confueviffe.

Carnosarum partium, & pinguium non eadem in omnibus consistētia, non idem robur.

VII. Muscularium partium in consistentiâ, & robore quanta sit in humanis Corporibus varietas, neminem latere puto. Graves equidem ægri- tudines vix diminutâ earum mole quosdam Ho- mines sustinere, videmus, dum alii penitus con- tabescunt. Eadem Pinguedinis est ratio, quæ in his firmior, in aliis mollior est, facillimèque li- quabilis. Sed in eodem quoque Homine pluri- mum discriminis pinguium esse partium, constat.

Adeps omenti cæteris mollior, facileque liquabilis, & quem ob finem.

Ità Omentum pinguiſſimam Corporis partem nullo negotio extenuari, cùm aliarum pinguedo ce- dere rariùs soleat, advertimus. Quoniam adipis in Omento usus verisimiliter major, quàm in cæ- teris partibus, atque præstantior est (videntur enim solutæ ejus moleculæ Intestina oblinire, sanguinique in Portæ venâ admisceri) idèd molliorem esse, aptioremque ad liqueſcendum oportuit. Non itaque mirum est, si consumptum in sectionibus Cadaverum perſæpè Omentum repe- riatur, pinguedine alibi superſtite; Mollescit pin- guedo omnis in morbis, & partim liqueſcit; tamen in cavitate Ventris à calidioribus halitibus, vel simul acrioribus Epiploicam magis dissolvi, neces- se est. Illud quidem in Historiâ nostrâ admira- bile videtur, quòd immutata parùm Abdominis membrana adiposa supererat, habito carnearum totius Corporis partium marcore.

Omentum perſæpè consum- ptum in cada- veribus reperi- tur.

OBSERVATIO XXII.

Parvus Pulmo . Siccum Pericardium Cordi contiguum .

Cor maximum plurimis ulcusculis in ambitu suo alteratum .

I. **V** Ir strigosi habitûs cœpit conqueri de *Historia*
 Palpitatione Cordis, quæ intrâ Mensē
 mitior parùm facta, postea increbuit . Res eò pervenit, ut sonitus ad multum
 spatium audiretur, & vibrationis impetus in Thora-
 race conspiceretur . Pulsus semper æqualis fuit,
 aliquandò durus, & magnus, aliàs parvus, & ul-
 timis speciatim mensibus celer . Spirandi difficul-
 tas cum maximâ anxietate aderat . Dolor in Ster-
 no, & Xiphoidē cartilagine continuus; nec in
 latera poterat, neque in dorsum miser cubare .
 Denique periodicas præfocationes patiebatur, qua-
 rum quatuor, aut quinque intrâ biennium gravif-
 simæ fuerunt .

II. Æger hisce ærumnis duos & ultra annos
 vexatus, lento demùm languore confectus est .
 Cœperunt externæ partes refrigerari, mox frigidi
 erumpebant sudores, paulatimque pulsus recede-
 bat, qui postremis vitæ horulis percipi non pote-
 rat, Corde adhuc languidissimè palpitante .

III. Morbi causam scrutari curiosâ inspectione
 decrevimus . Itaque perlustrato celeriter Abdomi-
 ne, aperiri Thoracem, jussimus . Occurrebat flac-
 cidus, dimidiâque parte naturali minor Pulmo .
 Pericardium Cordi contiguum sinè sero inveni-
 mus . Cor autem mole maximum, ac verè mon-
 strosū sese obtulit, plurimisque ulcusculis in
 ambitu suo exesum . Auricula dextra varicosa

*Inspectio Car-
 daveris .*

magnum Polypum continebat. Dextro ventriculo alter inerat Polypus, & alter sinistro.

S C H O L I U M.

Nullus in pericardio tumor.

Dolor in sterno, & circa xiphoidem cartilagineam.

Difficilis in lateribus, & dorso decubitus.

IV. **Q**uoniam Cor mole maximum erat, ideò Pericardio factum est contiguum. Et quia nullum in Capsulâ spatium inane supererat ob perfectam ejus cum Corde contiguitatem, ita nullus in cavitate liquor apparuit. Pretereà Cor non solum omne illud spatium occupavit, sed ipsius moles enormiter adaucta violenter dilatavit Pericardium, cujus nimia distractio in consensum traxit Mediastinum, à quo externa Capsulæ membrana propagatur; hinc dolor in Sterno, & circa Xiphoidem cartilagineam sequutus est. Membrarum distractioni accedebat crebra, atque vehementissima Cordis pulsatio, ex quâ ferè assidua illarum concussio excitabatur, altera pertinacis doloris causâ.

V. Ob eandem Cordis magnitudinem notabiliter adauctam difficilis esse debebat Ægri in utrumque latus, & supra dorsum decubitus; quoniam ad latera decumbente Ægro, maximam patiebatur Pulmo ab ingenti pondere Cordis compressionem: supra dorsum verò jacente, tota moles ponderosa Cordis magnam super arteriam, venamque cavam gravitabat; unde inquietudo & anxietas Ægri in eo decubitu sequebatur.

VI. Porrò ratione molis insolitæ Cordis magnam Thoracis partem occupantis Pulmo dilatari satis non poterat in Inspiratione ob angustiam spatii in cavitate, & aliquam à Cordis mole compressionem nullo non tempore patiebatur; unde
liber

OBSERVATIO XXII. 63

liber fluxus liquidorum in substantiâ ejus haberi minimè valebat ; hinc necesse erat, ut paulatim Pulmo flaccesceret, & consumeretur.

Flaccidus, & parvus pulmo.

VII. Ulcera in superficie Cordis reperta ostendunt veram causam horrendæ palpitationis; quoniam à vehementi, & importunâ irritatione in Cordis villis factâ caro ejus ad violentam, frequentemque contractionem stimulabatur. Oriri autem primò potuit levior palpitatio ab acriori lymphâ Pericardii: tum erosiones Cordis ab eâdem quoque excitari potuerunt. Seroso latici corrosivam induci qualitatem in strigosi habitûs homine, familiare est; Quare aquam Pericardii hoc vitio inquinari haud difficilè posse videtur.

Palpitationis cordis causa.

VIII. Observata Pulsûs æqualitas, eaque permanens, res equidem est, quam mirari satis nequeo in tanto Cordis vitio, præsertim quum polyposæ etiam concretiones in ventriculis continerentur. Polypos autem multos, grandioresque fuisse repertos, minimè mirum est, qui ultimis potissimùm Mensibus, dum parvus, frequens, velox erat pulsus, efformari, aut multùm augeri potuerunt; In hisce enim jactationibus Cordis non totus è ventriculis sanguis qualibet systole expellitur; unde ex superstite sensim cruore concretiones excitantur. Sed valdè ampliatis in magno Corde ventriculis, luculentiùs patet, produci polypos debere; Nam licèt Cor vehementissimè in contractionem veniat, carnes parietum satis invicem accedere ad totum sanguinem propellendum minimè valent.

Quâ occasione facilis polyporum generatio.

IX. Auriculam dextram amplam, & varicosam sanguis ipse effecit, qui, cùm debitâ quantitate immitti in dextrum ventriculum non valeret, quo

Amplitudo dextræ auriculæ à quâ causâ.

tem-

tempore summa erat celeritas, & frequentia pulsationum Cordis, retentus, cumulatufque eandem distendebat; hinc à longiori sanguinis morâ grandior Polypus efformatus est. Sed clarissimè iterùm potest Polyporum generatio, vel incrementum tam in sinibus Cordis, quàm in auriculâ, simulque auriculæ amplitudo eâdem ratione explicari, si ad Ægrotantis statum postremis vitæ horis respiciamus, in quo percipi pulsus non poterat, Corde adhuc languidissimè palpitante.

OBSERVATIO XXIII.

Diaphragmatis disruptio. Ventriculi in Thoracem ascensus.

Historia.

I. **G**Racilis habitûs Adolescens ante annum in Epigastrio vulnus recepit. Ab eo tempore doloribus ventris occasione pravi victûs fuit obnoxius. Cœpit intereà de dolore acriùs conqueri, cui pertinax vomitus, & vehemens supervenit. Multa Medici magno studio, consilioque præscripserunt; sed gravitas, & insolentia morbi genus omne præsidiorum elusit; quin sæculenti quidquam postremò Ægrum vomuisse, narrabant.

Infimi, & medii ventris inspectio.

II. Cadaveri inspiciendo vocatus rubicunda Intestina, felleamque Cystim atro humore turgentem vidi. Disruptum, res mira! ubi transitum Œsophago præbet, Diaphragma erat. Ventriculus cum portione Omenti in Thoracem ascendebat.

III. **V**erisimile est, quòd inflictum vulnus in Epigastrii regionem, Ventriculum attigerit, inductâque extimæ saltèm tunicæ qualicunque cicatrice, superfuerit stimulus, qui datâ levi occasione, vomendi necessitatem fecerit. Multiplex hic esse stimulus potest: Vel spirituum motus inordinatus, qui in rescissis partibus nervosis diutiùs aliquandò permanet; Videmus, brachio, vel crure resecto dolorificam passionem interdùm superesse, quæ à morbo producebatur antequàm pars rescinderetur: Vel acris humor ex imperfectâ cicatrice transfudans, & vellicans nerveas fibrillas; Vel etiam mala cicatricis conformatio, ut si aliquot nervosæ laxiùs fibrillæ uniantur, aliæ stricteius; unde inæqualitas motûs illarum, animalibus molesta spiritibus, sequitur, quorum influxum naturali majorem, atque irregularem promovendo, potest vomitum simul excitare.

*Ex inductâ
ventriculi tu-
nicæ cicatrice
vomitum exci-
tari potest, &
quomodò.*

IV. Diaphragma non, ut olim putarunt Anatomici, in nerveâ parte ab Œsophago trajicitur, sed carneâ, quæ sejunctâ hinc indè mole fibrarum transitum eidem concedit. Ex duplici enim musculo Transversum Septum componitur. Nunc de anteriori nihil ad nos pertinet. Posterior ex duobus carnosis cruribus constat, per quorum medium spatium Œsophagus traducitur. Geminos hosce musculares lacertos diduci ab invicem satis est, laxari, dissociarique angulares eorum coalitus, vel etiam paululùm cum membranosis vinculis discerpi, ut contracti violenter Ventriculi, & impetum facientis in meatum Diaphragmatis, ascensum in Thoracem permittant. Notum est,

*Quomodò dia-
phragma ab
œsophago tra-
jiciatur.*

*Ventriculi in
Thoracem a-
scensus.*

ventriculi in amplitudine suâ positi magnam esse molem, & ingens in Epigastrio spatium occupare, sed validiùs contracti ad minimam posse reduci. Vidi Hominis Ventriculum adedò contractum, ut dimidii vix pugni magnitudinem superaret. Patet etiam summum in dimensione multarum partium discrimen, dum contractæ sunt, vel expansæ; sed discrimen illud in urinariâ Vesicâ luculentius est, & à nemine non observatum.

Humor nigricans in cystide.

V. Ater humor in Cystide turgens de bile ferinâ conjecturam facit, quæ dolores, & vomitus simul potuit concitare. Sed tanti prodigii causa referri ad unam bilem proritantem non posse videtur; Quamobrem ad superstes in Ventriculo vitium juvat reverti. Si laxitatem à naturâ quandam in altero Diaphragmatis musculo, quem aditum Œsophago præbere, dicebamus, admittere libeat, per me sanè licebit; sic erunt omnia explicatu facilissima.

De laxitate alterius musculi diaphragmatis conjectura.

Cadaverum inspectiones diligentissime sunt instituendæ.

VI. Modò ex his colligo, nihil in Cadaverum inspectione prætereundum esse. Plurima sæpè rem valent obscurissimam elucidare, quæ negligi consueverunt. Sed quæ ad unum aliquod specialiter pertinent, curiosissimè sunt inquirenda; Quamquam aliquandò præstare idipsum vix liceat, sive ob tetro halitus Cadaverum, sive ob Familiarium molestiam, sive etiam ob Assistentium impatientiam, & festinationem. Ventriculi status in expositâ Historiâ diligentissimè indagandus fuit, tum Septi Transversi, quo loco Ventriculus in Thoracem ascenderat, observanda erat conditio. Equidem indagatio hæc à Parente meo fieri propter impedimenta non potuit; solertiam ejus (quod mihi fas sit dicere) fugere vix potuit.

OBSERVATIO XXIV.

Moles Hepatis maxima . Cystis ampla , & turgida .

Ventriculus in Regione umbilicali .

Lien valdè pusillus .

I. **R**eligiosus sanguinei Temperamenti laborabat identidem, ut referebat, languore Stomachi; Sensim extenuabatur, ex eoque languore deficiebat, neque erat cibi sumendi potens, minùs etiam liquidi, quàm solidi; nam deglutitus ad Ventriculum pervenire non posse videbatur. Eum denique vehemens corripuit vomitio, & atri humoris copia rejecta est. Vomitus febris, febrim macies, hanc mors ex-
cepit.

Historia .

II. Omentum firmissimè Peritonæo adhærere, secto Cadavere animadvertimus. Hepatis moles totum occupabat Epigastrium. Capsula bilis amplissima erat, & turgida. Lienis vestigia ferè apparebant. Notavimus, ab ingenti mole, & pondere Jecoris detrusum fuisse in umbilicalem regionem Ventriculum, cujus superius orificium à superposito Hepate valdè erat compressum, ac veluti strangulatum.

Abdominis inspectio .

S C H O L I U M .

III. **E**X depressione Ventriculi, superiorisque orificii strangulatione & Stomachi languor, & sumendi cibi impotentia percipi possunt. Ut enim firmitas ejus à vigoratione fibrarum, vegetoque elatere dependet, ità languor à relaxatione, concidentiâque producitur. Œsophagi per vim

Stomachi languor .

68 OBSERVATIO XXIV.

Cibi traductio per œsophagum difficilis. elongati cavitas evaserat angustior; unde alimenta difficilè canalem percurrere poterant. Præter eà orificium superius valdè compressum, & coarctatum cibi in Ventriculi cavitatem ingressum prohibebat.

Difficilior liquidi quàm solidi. IV. Quoniam verò protendi plurimùm **Æsophagus** cogebatur, parietes ejus facti erant nifu quodam contigui; sic liquida in potu sumpta imparem vim ad distrahenda canalisa latera habebant. Faciliùs autem solida alimenta à Pharynge se contrahente protrusa cuneorum adinstar poterant contigua **Æsophagi** latera disjungere, & per vim contractilem totius canalisa urgeri versùs orificium Ventriculi, ejusque resistantiam quodammodò superare.

Lien valdè tumescens. V. Quòd Lien ad molem tam minimam fuerit redactus, ut ejus vestigia ferè apparerent, mirabile est; solet enim vel solitarius, vel Hepate simul obstructo plurimùm grandescere. Qualicumque de causâ sic contractus fuerit, secretionem humoris jam nullam fieri obliterated sensim glandulis, oportebat; succi tandem depluvium in Ventriculo factum fuisse, opinor, qui vehementem vomitionem excitaverit; hanc etenim minimè inductam à solâ bile putaverim, cùm amplissima Cystis, & turgida reperta fuerit, quæ vehementes post vomitus potiùs inanis esse debuisset; unde quidquam obstruens cysticum meatum extitisse, verisimiliter arbitror.

Vesicula bilis turgida. VI. Cùm nullum Abdominis vulnus præcesserit, rarior hæc Omenti ad Peritonæum, eaque firmissima, debet cohæsiõ censerì. Mihi tamen statum Viscerum consideranti conjecturalis ratio occurrit, cur illud accidere in Ægrotante nostro

potuerit . Ventriculus enim à maximâ Jecoris mole non solùm in umbilicalem regionem fuit detrusus , sed ipse , inquam , Ventriculus , & Colon , & reliqua Intestina magnâ , & constanti pressione juxta Peritonæum intermedio Omento fuerunt admota ; hoc autem diu , jugiterque ad Peritonæi membranam appositum , & ad ejus arctam contiguitatem detentum potuit tandem cum ipsâ firmiter cohærere .

OBSERVATIO XXV.

Corticis Cerebri turgidissima vasa . Copia lymphæ in ventriculis . Portio Cerebri supra nervos opticos corrupta .

I. **V**irginem vidi desipientem , diu noctu-
que querulam , scintillantibus oculis ,
ac veluti convulsis , sensuumque ex-
ternorum vix ullo superstite . Tantùm de dolore
Capitis , dum nulla febris aderat , conquerebatur .
Nullum præsidii genus prætermissum fuit , &
sanguinis quidem missio è jugularibus venis ex-
plorata est . Paucorum spatium dierum periit .

Historia .

II. In Sectione Cadaveris viscera Thoracis om-
nia , infimique Ventris sanissima invenimus . Ca-
put verò scrutantes vasa in Cerebri cortice turgi-
dissima , multumque feri in ventriculis videba-
mus . Fibrosa supra nervos opticos substantia om-
nino erat corrupta , alibi probè constituta .

*Inspectio Ca-
daveris .*

S C H O L I U M.

*Pars cerebri
supra nervos
opticos corrupta.*

III. **P**artis Cerebri supra nervos opticos corruptionem verisimiliter effusio aliqua sanguinis cum inflammatione præcesserat. Sed cur nulla febris adfuit? Hoc certè mirum est. Convulsivæ oculorum scintillationis ex affecto Cerebri loco perspicua satis ratio est.

Vasa in cerebri cortice turgidissima.

IV. Sanguinis motûs interceptionem in Cerebro factam turgidissima Corticis vasa ostendunt. Aliquid fortassè refluxentem cruorem per jugulares venas in Cavam morabatur. Nos sæpissimè turgentes præter-naturam venas, quæ piam matrem perreptant, ut alibi notatum est, in affectibus Cerebri animadvertimus. Celeberrimus Lancisius vasa eadem aded turgida, & varicosa, præsertim ad anticam Cerebri partem, invenit, ut Corallorum ramis viderentur similia. Talia in Apoplectico ex suppressâ intempestivè hemorrhagiâ observavit.

Corallorum ramis similia à D. Lancisio observata.

Copia seri in ventriculis cerebri sæpè morbi, & mortis effectus est, non causa.

V. Dato Cerebri affectu cum remorâ sanguinis, familiaris est copia seri in ventriculis, quam sæpè damnari tanquam morbi, & mortis causam audimus. Rarum est, ut effectum sensibus obvium ab obscuriori causâ sejungi debere, vulgus libenter intelligat.

OBSERVATIO XXVI.

Fungosa Cerebri excrescentia.

I. **A**dolescens ex casu ab alto contraxit fracturam ossis Coronalis ad Nasi radicem, & præcipuè versùs dextrum supercilium. Aderat ossis fracti depressio, quod Chirurgus ferro extollere vi quadam tentavit. Hinc visum est Cerebrum cum membranis ex aperto Cranio prominere ferè ad dimidiæ magnitudinem juglandis; triumque Mensium spatio, quasi fungus excrevit. Chirurgus ancipitem morbi exitum prævidens temerè suscepit fungi ablationem; extirpationemque ferro periculosiorem judicans, illius lapsum tentare ligaturâ voluit. Adolescens injecto vinculo paucis post horis incidit in soporem cum pulsu formicante, & vomitu, extremumque diem brevissimâ morte confecit.

Historia.

II. Sectione Capitis institutâ non mediocrem substantiæ Cerebri circa fungum sphacelatam partem reperimus. Nihil erat fungosa excrescentia, nisi extuberans Cerebri processus cum extensione Meningum.

Capitis inspectio.

S C H O L I U M.

III. **Q**uotiescunque in Capite vulneratis cum Cranii fracturâ, remotisque fragmentis dura Mater denudatur, & per læsionem aliquam, in superficie ejus à squamis, aut medicamentis, aut humoribus acris factam, solvitur contiguitas fibrillarum, fungosæ excrescentiæ

*Fungi ex durâ
matre produ-
ctio explica-
tur.*

tiæ periculum imminet : cujus quidem productio ita explicari verifimiliter posse videtur . Sanguis ad duræ Matris nutritionem , aliosque usus ab arteriis instillatur in fibrillarum interstitia , & poros . Hujus modica portio retinetur , sensimque in membranofam ex communi nutritionis lege transit substantiam ; reliqua juxta circulationis ordinem in extremis venarum radiculis recipitur . Supponamus igitur , in parte aliquâ membranæ fibrillas vel lacerari , vel dirumpi ; fieri non potest ob multitudinem vasculorum , quin aliqua ex his simul lacerentur , vel dirumpantur . Quare ex duplici fonte scaturiet sanguis , nimirum ex succulentis membranæ fibris , & vasculis sanguineis ; hinc partim genuinus erit sanguis omninò similis illi , qui in vasculis continetur : partim verò glutinosam recepit modificationem , aptusque evasit in solidam converti substantiam . Sincerus itaque sanguis cum sanguine modificato emergens in superficie membranæ facillimè abit in coagulum , quod sensim indurefcit in molem carneam , informem , spongiosam ex impresso solidæ partis rudimento à glutinosis particulis in substantiâ membranæ modificatis .

*Fungosa cere-
bri excrescen-
tiæ generatio .*

IV. Eodem modo alteratis glandulis Corticis Cerebri humores nutritii in substantiâ ejus modificati cum reliquis humoribus sanguineis transfundant , & fungosam parere valent excrescentiam . Malpighius censet , exulceratis per vulnera corticalibus glandulis succum nerveum per insertos medullares canaliculos non excerni , sed extra vasa effundi , & excrescentiam efficere .

V. Difficilius est autem modum productionis excrescentiæ Cerebri non vulnerato Cerebro ex-

ponere, ut in hoc quidem casu contingit, in quo sola videtur laxitas, & dilatatio membranarum Cerebri fungi, ut passim vocamus, occasionem præbere. Fieri igitur potest, ut protensam è Cranii meatu Meningem contigua Cerebri portio facile sequatur ob mollem consistentiam: tum Corticis prolata substantia laxior evadat; Quare admisâ majore succi nutritii copiâ, eam extuberare in speciem fungosæ excrescentiæ, oportebit.

Quomodo cerebri portio ad modum fungi extuberet.

VI. Symptomata, quæ Ægro supervenerunt factâ Fungi ligaturâ, dependent à spirituum influxu partim impedito, partim inordinato, ut evidens est. Substantiæ Cerebri vinculo adjacentis corruptio ab intercepto liquidorum fluxu pendenda.

VII. Ego Homines duos Capite olim vulneratos, qui magnam Cranii jacturam fecerant, vidi. Uterque ad vulneris locum magnam exhibebat Cerebri protuberantiam communibus velamentis coopertam: in eâque alterni inflationis, concidentiaque motus levi tactu, imò vel solo visu percipiebantur. Cerebri Herniam haud ineptè dixisses. Alter dolores, morbosque convulsivos pati se certis anni temporibus, præsertim flantibus ventis, narrabat; Hi verò à contractione membranarum, & quadam veluti strangulatione portionis Cerebri è Cranio prominentis facilliter excitabantur.

Cerebri hernia qualis sit: hic ab Authore observata.

OBSERVATIO XXVII.

*Pulmo inflammatus . Consistentia ejus similis hepaticæ .
Ingens Jecoris , & Lienis moles . Polypi
in Ventriculis Cordis .*

Historia .

I. **V** Ir ætatis consistentis acutâ feбри corripitur , cum dolore lateris , sputo cruento , & reliquis affectionibus , quæ inflammatorium Pulmonis morbum consequuntur . Accedit pulsûs inæqualitas cum intermittentiâ . Symptomata graviora fiunt , quæ Ægrotantem interimunt .

*Infimi, & medi
dii ventris
inspectio .*

II. Aperto Cadavere magnum Jecur deprehendimus , quod totum occupabat Epigastrium ; Lienem etiam valdè tumentem . Nihil feri in cavitate Abdominis . Pulmo ex inflammatione alteratus erat : consistentia ejus similis hepaticæ . Polypi in ventriculis Cordis partim inter lacertulos , columnasque irretiti , partim fluctuantes continebantur .

S C H O L I U M .

III. **I**N magnis Viscerum obstructionibus quantum eorum à naturâ laxitatem admittamus , tamen lentor in sanguine , & ad remoram proclivitas principem solet partem in tanto vitio habere . Quòd si in hoc Organorum , sanguinisque statu acuta febris Hominem corripiat , inflammationis periculum imminet . Ac primò timendum duntaxat de obstructis partibus videtur ob receptum in iis , omnesque jam implentem meatus uberrimum sanguinem . Hoc licèt ità vide-

*Obstructorum
viscerum ma-
gnâ febrī su-
perveniente
facilis inflam-
matio .*

dea-

OBSERVATIO XXVII. 75

deamus interdum in Praxi evenire, minimè tamen rarum est, ut altera potiùs, ac forsitan faciliùs, Corporis pars inflammatione corripiatur, præviâ Hepatis, atque Lienis insigni obstructione, atque intumescentiâ. Enimverò viscera hæc ab intruso humore distracta jam satis, atque extensa, omninòque obturati eorum pori, occupata interstitia ab eodem jam concreto ità videntur, ut via potiùs præcludatur irrupturo novo sanguini, quàm ad eum excipiendum valeat aperiri. Sed posito tumultu, & fervore sanguinis cum magnâ rarefactione ejus, facillimum est, ut pars aliqua mollis, & laxa, qualis est Pulmo, irruentem cruorem admittat, retineatque; unde ejusdem inflammatio sequatur. Superioribus Annis ad juvenem sanguinei temperamenti febre correptum vocabar, qui Lienis obstructione jamdudùm tenebatur. Id planè videbam, quod Æger, & Familiares narrabant, plurimùm intumescere Lienem eo (quod fieri sæpè solebat) febriente, postea ad pristinam molem reduci. Pertinacem in vegeto Juvene Splenis affectum referre in laxitatem nimiam minimè dubitavi, multùmque timui, ne, facto denique tumidiore simul, durioreque, partem Corporis alteram effervescentis identidem sanguis aggrediatur, ni veloci Phlebotomiâ succurratur.

Interdum alterius partis, e. g. pulmonis facilior.

Obstructus lien accedente febre plurimùm intumescens.

IV. Inæqualitas, ac præsertim intermittentia Pulsûs à multiplici causâ, ut omnibus notum, pendere potest. Præceptis de Polypis judicium ferre Nonnulli consueverunt; aliquandò verum est.

Cogito, idque in Sectionibus animadverti, vel summam ad parietes Cordis Polypum habere connexionem, insinuatis nempe ramosis propaginibus

Quales polypii inæqualitate, vel intermittentiam pulsus parere soleant.

76 OBSERVATIO XXVIII.

fuis inter columnarum , lacertorumque interstitia , corpore polypofo plano , compressoque existente ; Tunc pulsus vitari , minùs facile est : Vel Polypum parùm coercitum mediis appendiculis suis , aut protuberantem , sub-rotundum , mobilem , altèque fluctuantem esse ; sic ferri quandoque ad emissarii meatum posse , eundemque ex parte , vel omninò occludere : quo casu inæqualitas , aut intermittentia sequetur . Sed iterùm dico : ex vitiis pulsûs ne temerè de Polypis iudicium feramus , cavendum . Multos fanè decepit . Sectio Cadaverum cautiores efficiat . Polypus enim reperias , & æqualis , & constans fuit pulsus : Polypi desunt , & omne vitium fuit in pulsu deprehensum ; Ne quid modò dicam de incerto tempore , quo polypofoe formantur concreciones .

Fallax de polypis ex pulsu iudicium.

OBSERVATIO XXVIII.

Cor ex disrupto Abscessu erosum . Aqua Pericardii limpida .

Historia.

I. **V**iro cuidam ex casu ab alto disrupta fuerunt pulmonica vasa ; unde effusio sanguinis , & alteratio Pulmonis sequuta est . Signa sputum prodidit . Erat Asciticus . Viscera jamdudùm obstructione laborabant . Mori autem visus est ex affectu pulmonico .

Imi ventris, ac medii inspectio.

II. In Cadavere , præter alteratum Pulmonem , sanguinemque in Thorace , & serum in Abdomine effusum , cum intumescentiâ Hepatis , & Lienis , reperimus Cor Abscessu jam disrupto erosum ,

cru-

crustâque purulentâ obductum . Aqua Pericardii limpida erat .

S C H O L I U M .

III. **A** Corrupto Pericardii humore Cordis superficiem alterari, aliquandò contingit: cujus rei exemplum habemus in Observatione nostrâ XVI. alterumque legisse meminimus in Observ. Olai Borrichii commemoratâ in Actis Hafniensibus, in quâ habet, à putrido Pericardii sero Cor membranâ spoliatum, exterioremque Cordis substantiam ab eodem exesam, & reliquam flaccidam, atque marcescentem invenisse. Ibidem animadvertit Author (quod equidem notatu dignum erat) nunquam de dolore in regione Cordis querulum Ægrotantem audivisse.

Cor membranâ spoliatum, atque exesum: ex Obs. Ol. Borrichii.

IV. Morbus in hoc casu ab humore Pericardii, qui limpidus occurrit, minimè pendebat, sed in Corde ipso primitus erat. Ex quo facile est colligere, Cordis Abscessum à longo jam tempore factum fuisse; alioquin aqua in Pericardio purulenta apparuisset, ut olim purulentam esse disrupto Abscessu, oportuit. Sensim verò coalescentes puris moleculæ crustam efformaverunt, minùsque turbidum in Capsulâ humorem reliquerunt, qui alterius liquidi successivâ additione postremò nihil habuit, quod turbidum, putridumque exhiberet. Prætereà Cordis alterationem ab ejusdem liquoris vitio productam non fuisse, verisimiliter censemus, quia non in unâ tantùm parte collecta, sed toto Cordis ambitu diffusa læsio fuisset. Intereà mirum videtur, quòd nulla apparuerint affecti Cordis indicia, neque ejus alteratio mortem attulerit.

Aqua pericardii limpida prævio cordis abscessu.

78 OBSERVATIO XXIX.

Insignis alteratio cordis minimè dolorifica.

V. Dicitur quidem posse, video, quòd ex postremâ ægritudine Homo laborans symptomata antiquioris morbi, quæ tum mitiora erant, nequaquam Medico retulerit. Sed nobis abundè favet superior animadversio Borrighii, quòd querulum de dolore ad Cordis regionem Ægrum nunquam suum audiverit; tamen membranâ Cor spoliatum, exterior substantia ejus exesa, reliqua flaccida, ac marcescens apparuit. Ac minùs quidem explicatu difficilis Observatio Borrighii, quàm nostra videtur; Etenim putridum serum undequaque alluendo, atque diu madefaciendo, imò membranam macerando, mollem, laxam, flaccidam, putridamque effecit; unde in multa fragmenta solutio ejus, atque secessio sequuta est. Eademque non absimili modo gradatim accidere in substantiâ Cordis alteratio debebat. Qui modus alterationis medio humido macerante, & putrefaciente tardus, & successivus sinè multo doloris sensu concipi potest, propter inductam fibræ laxitatem nimiam, mollitiem, atque torporem.

OBSERVATIO XXIX.

Magnum Hepar, ac ferè scirrhusum. Parvulus Lien. Hujus durities, simulque Pancreatis. Serum in cavitate Thoracis. Multiplex Pulmonis vitium. Cordis, valvularum, vasorumque magnitudo.

Historia.

I. **J** Amdudum Quinquagenarius Orthopnæâ laborabat. Lenta febris supervenit, tussis, exspuitio serosæ, spumosæque materie sanguineis moleculis permixtæ. Tumor aderat

OBSERVATIO XXIX. 79

in dextro Hypochondrio duritie ad scirrhum ver-
gente . Accedebat inferiorum partium ingens
Œdema , superiorumque extenuatio ; jamque
Æger spiritum crebris vix ducebat suspiriis , &
ad utrumque latus pari se incommodo converte-
bat . Inter hæc levi procuratâ Pectoris commo-
tione murmurabat contenti humoris inundatio .
Suppressio denique sputo, difficillimâ in respiratio-
ne supremum spiritum effudit .

II. Magnam Hepatis quasi scirrhusi molem in
Cadavere observavimus : Lienem minimum, du-
rissimumque : durum quoque Pancreas . Nihil se-
ri repertum est in Abdomine : Thoracis verò dex-
tram propemodùm implebat cavitatem . Pulmo
inæqualiter læsus apparuit ; erat enim alicubi con-
sistentia ejus veluti hepatica : alibi accensus co-
lor , alibi insolitis variegatus maculis : sed magnâ
ex parte tumidus , densus , & pituitoso farcimine
stipatus . Dissectis bronchiis , spumosa in primis ma-
teria , & albicans prodibat , in extremis verò
illorum quid sub-cruenti , & putridi , quod ab
ipsâ Pulmonis substantiâ emanabat . Cor insolitæ
magnitudinis sese obtulit , in quo valvulæ mirum
in modum dilatatæ , vasorumque orificia , ut in
bubulo Corde ampliata conspiciebantur . Ventri-
culi grumoso , & atro turgebant sanguine .

*Inspectio imi,
mediæque ven-
tris .*

S C H O L I U M .

III. **Q**UDD Homini dudùm Orthopnoico mul-
tiplex Pulmonis vitium accedat , & vi-
scera obstruantur , & Hydrops superveniat , mi-
nimè mirum est , cùm Circulatio sanguinis in va-
sis , retibusque pulmonicis intercipi debeat : nec
san-

*Orthopnoeam
que mala con-
sequantur .*

*Parvulus ,
durissimusque
Lien .*

sanguis debitâ aeris copiâ , & mistione attenuari
fatis , vividusque valeat servari . Sed insolens id
primò videtur , quòd obstructis tantoperè imi Ven-
tris visceribus , nihil feri repertum in cavitate fue-
rit ; Secundò quòd Lien pars omnium laxior , ad
intumescentiam facilis , pusillus durissimusque ex-
titerit . Fieri posse , puto , ut in Crura , & Pectus
derivato sero , modicum nimis superfuerit , quod in
Ventrem secederet : Lienis verò à styptico succo
inducta contractio , & durities fuerit , muscula-
ribus fibris , quibus transversim textitur , quasi
convulsis .

*Cordis, ejusque
vasorum , &
valvularum
magnitudo .*

IV. Quoniam sanguis à cavâ , & pulmonali ve-
nâ lentè in Cor ferebatur , sanguinique à Corde
in Pulmonem , & reliquum Corpus projecto obi-
ces multi occurrebant , ut ex enarratis patet , re-
mora , & reluctatio liquidi ad Cor fieri debebat ;
Quamobrem & vasa ampliari , & distrahi valvu-
las , & Cordis augeri molem , oportebat .

*Difficilis an-
helitus cause
multiplices .*

V. Difficilis anhelitus in Asthmaticis ratio mul-
tiplex esse potest pro multiplici causâ affectum
hunc producente . A materiâ pituitosâ pendere
in exposito casu videtur , pulmonalibus vesiculis ,
interjectisque loculis , & canaliculis impactâ , quæ
crassior , viscidiorque evaserat , cuique postremò
sub-cruentus , atque putrescens humor accesserat :
A sero ipso in Thoracis cavitate contento Pulmo-
nem opprimente : & à mole Hepatis auctâ Dia-
phragma Thoracem versùs urgente .

*Fluctuantium
aquarum mur-*

VI. In laborantibus Pectoris morbo cum su-
spicione feri in cavitate effusi procurare ipsius
Ventris commotionem Practici solent , & , an li-
quidi undulatio quædam subaudiatur , advertere .
Fieri autem posse , puto , ut fallax hujusmodi ex-
peri-

OBSERVATIO XXIX. 81

perimentum accidere valeat, præsertim si nimia
 feri copia totam prorsus adimpleat cavitatem.
 Equidem satis non constat, quomodo aquarum
 murmur tunc percipi possit: non secus ac vas ali-
 quod liquido exactè repletum commovendo, flu-
 ctuatio nulla ad sensum venit. Hoc ita se habe-
 re nemo, saltè in expirationis statu, negaverit.
 Verùm objiciet fortassè aliquis, quòd inspirante
 Ægro, poterit agitatio liquoris quodammodo per-
 cipi: quia elevatis Costis, depressoque Diaphrag-
 mate conciliatur amplior in Thorace cavitas,
 quæ, si aeri in bronchia, Pulmonumque substan-
 tiam valeat aditum præbere, poterit liberius quo-
 que spatium effuso liquori concedere. Sed facilis
 Responsio est: Quælibet enim levissima elevatio
 Pectoris, Septique Transversi depressio fieri ne-
 quit, quia eodem momento aer ingrediatur cana-
 les pulmonicos ad occupandum inane, non ex
 vacui metu, sed mechanicâ pressionis aeris neces-
 sitate. Et quoniam impar in Pulmone spatium
 est ad recipiendum tantum aeris, quantum pro
 vitâ requiritur, datâ maximâ feri copiâ in medii
 Ventris cavitate: idè Ægrotans summam, quæ
 haberi possit, ampliationem Pectoris majori con-
 tractione musculorum molitur; unde vi quadam
 aeræ insinuantur columnulæ in fistulas pulmoni-
 cas, earum dilatationem, subindèque vesicularum
 procurantes. Quamobrem fieri vix posse patet,
 ut spatium in cavitate permaneat, in quo effu-
 sum extra vasa liquidum sensibilem undulationem
 patiat. In nostro casu clarum murmur ad au-
 res veniebat, sive quòd in alterâ tantum cavitate
 continerentur aquæ, quarum proindè undulatio-
 ni cedebat unâ cum Corde Mediastinum: sive
 quòd

*mur in Pecto-
 ris hydrope
 perpetuum
 non est.*

Murmur pulmonicum fallere potest.

quòd eadem non omninò cavitationem, exactèque repleant; ac ego sanè perrarum puto, ut adamussim repleatur. Ulteriùs in tanto Pulmonum vitio, humorumque farcimine fieri poterat, ut ex intercepti simul aeris concursu quoddam murmur pulmonicum excitaretur, illudque audientes falleret.

Erecti hominis facilior, quàm jacentis respiratio pulmone infarto.

VII. Vesiculæ Pulmonis pituitosâ materiâ infartæ difficilis anhelitus causa existunt, non solum quòd aerem excipere nequeant, & emittere, sed etiam quia ipsæ simul cum interstitiis pariter inflatis turgentes, densam, graviolemque substantiam acquirit, quæ spiritales super fistulas gravitando, fluxum aeris, refluxumque intercipit. Hæc autem moles pulmonica densioris consistentiæ gravitatem in spiritalibus tubulis majorem exercet in decubitu Ægrotantis horizontali, quàm in perpendiculari statu ejus ad horizontem, ut patet; hinc faciliùs erectus Homo, vel sedens, quàm decumbens respirat.

Hepar, & pleraque abdominis viscera decumbente homine in septum transversum nituntur.

VIII. In expositâ Observatione mentio fit Hepatis duri, & tumidi, quod in situ Corporis horizontali Diaphragma urgere versùs Thoracem potest: sicuti erecto Corpore Diaphragma secum trahendo tunc maximè deprimit, cum ejus moles, ut in hoc casu, naturali gravior existit. Hepar enim, & pleraque Abdominis viscera servato Corporis horizontali situ in Transversum Septum nituntur, illudque in Pectoris cavitationem protrudunt; Quandoquidem uti Viscerum gravitas stante Homine ad Hypogastrium est, solidam partem, non cedentem, utpotè osseam: sic reclinato Corpore directio gravitatis in Diaphragma convertitur, partem carneo-tendineam, parùmque renitentem.

IX. Clarissimus Willis difficultatem spirandi
 jacente Ægro, ubi de Asthmate differit, his ver-
 bis exponit. *Usitatum est, huic morbo obnoxios sæpè
 lectum ingredi non ausos tantummodo in Cathedrâ,
 aut super Cubile vestibus indutos dormire posse; Cujus
 ratio est, quòd Corpore stragulis cooperto, & concale-
 factò, sanguis proinde in motum paulò citatiorem con-
 citus, & fervescens uberiolem aeris inspirationem re-
 quirat, quàm per Tracheæ ductus coarctatos suppleri
 queat; nam quò plus sanguinis quaque systoles, &
 diastoles vice Pulmones traicit, eò propter accensio-
 nem, simulque eventilationem ejus aer copiosius, &
 celerius ingeri, regerique debet: cui penso (cùm pro-
 pter impedimenta non facilè absolvitur) tamen quoquo
 modo peragendo partium omnium respirationi dicata-
 rum cum magnâ totius Pectoris contentione conatus ul-
 timi exeruntur. Patet autem, non à stragulis diffi-
 cilem anhelitum pendere; jis enim remotis, diffi-
 cultas spirandi superest, quæ ab incommodo Cor-
 poris situ petenda est: quoniam Æger erectâ cer-
 vice manens, etiam indumentis coopertus, faci-
 liùs respirat, quàm in prono decubitu denudatus
 Pectore.*

*Respiratio ja-
centis asthma-
tici cur diffi-
cilior ex Th.
Willis.*

X. Porrò ne illud quidem hìc præterire volu-
 mus, quòd ea sanguinis eventilatio à Th. Willis,
 aliisque indicata vulgarem nimis ideam de Respi-
 rationis usu præbeat. Quò etiam pertinent expul-
 sio fuliginum, sanguinis refrigeratio, nitrosarum
 particularum insinuatio, aliaque ab Authoribus
 excogitata pro scopo Naturæ in Respiratione A-
 nimalium; Talia enim vel falsa sunt, vel du-
 bia, tantùm-ve secundarii usus esse videntur:
 præcipuus enim (meo quidem judicio) longè ab
 his diversus est. Eruditas sanè Lucubrationes de:

*Præcipuum
respirationis
usum nemo ha-
ctenus demon-
stravit.*

De necessitate, & usu respirationis scripturam (e, Auditor pollicetur.

Respiratione ediderunt Præclarissimi Viri Swammerdam, Boyle, Truſton, Entius, Borellus, Mayow, aliique; Sed quod caput rei est, minimè videntur attigisse. Nobis animus est tam obscuram, tamque mirificam hauriendi aeris necessitatem, subindèque utilitatem ejus sive in Plantis, sive in Animalibus aliquandò exponere, ac forsitan demonstrare.

OBSERVATIO XXX.

Aqua in Abdominis, & Pectoris cavitate. Magnum Hepar, & albicans. Hymenis existentia. Polypi in dextrâ Cordis auriculâ varicosâ.

Historia.

I. **A**dolescentula icterica ad Cachexiam vergens lentâ febre detinebatur. Supervenit brachiorum inflatio, quæ refluyente in vasa humore interdùm evanescebat, novoque ejusdem affluxu iterùm apparebat. Languens demùm Ægra sensim de vitâ migravit.

Inspectio infirmi ventris.

II. Insignis Hepar magnitudinis, colorisque albicantis, tum cætera Abdominis viscera aquis immerſa, flaccida, corruptionique proxima, secto Cadavere, invenimus. Genitalia Organa curiosè perlustrantibus Hymen se se nobis perspicuè obtulit.

& medii.

III. Maxima feri copia in Thorace erat, cui innatans Pulmo lividus occurrebat. In dextrâ Cordis auriculâ varicosâ ingentes continebantur Polypi.

S C H O L I U M.

IV. **F** Requenter in Cachecticis, & Hydropicis pallidus Hepatis color observatur, quia sanguis vividâ in his rubedine partim est destitutus, partim pauca bilis diluta est copiosiore fero. Hinc illud à Præclarissimo Lancisio memoriae mandatum in Epistolâ ad Blancum nostrum legimus, pallido nempe fero plenam Cystim in Celebris Jurisconsulti Cadavere, præter viridescentis bilis ramenta, vidisse, compressoque viscere solos ichores per hepaticum porum, ductumque cholidochum effluentes. Sed quoniam de magno Hepate, & albicante incidit sermo, memorabilis equidem Historia nobis videtur, quam in eâdem Epistolâ pulchrè Lancisius enarrat; sic autem Vir Eximius: *Antè biennium Solers Anatomicus, & Amicus noster D. Pacchionus ostendit Jecur cujusdam Vetulæ, quod tertiâ solùm parte, quæ cystim complectebatur, colore, & consistentiâ Hepatis substantiam referebat: duabus verò, gibbis nimirum, partibus adeò candidabat, ut lucidæ potiùs, ac crystallinæ apparerent; erant quippe coagmentatæ ex magnis penè sphericis vesicis, quas duplex membrana, utraque valida, contegebat. Vesicæ plenæ erant diaphano ichore, qui igne tentatus in armoniacos balitus totus resolvebatur. Mulier autem hæc doluit antè in regione Hepatis per decennium. Magnam omninò hepatici hujus affectûs cum eâ Renum affectione affinitatem reperio, in quâ totum Renis corpus nihil præter multarum vesicarum fero turgentium feriem, occurrit. Verisimile est autem, ut in Jecore æquè ac in Renibus folliculi glandulosi grandiores facti ex intruso per vim liquido, eoque re-*

Cystis pallido fero plena ex Obs. D. Lancisii.

Hepar ex lucidis, ac crystallinis vesicis constans, observatum à D. Pacchiono, & Lancisio.

Similis affectio cur in renibus frequentior.

tento , distrahente , atque laxante fibrillas , & membranulas folliculorum , in earum magnitudinem vesicarum excreverint . Quòd porrò ejusmodi affectio longè in Renibus , quàm Jecore sit frequentior , ratio hæc esse videtur , quòd renalibus in folliculis copiosus humor serosus , & fluxilis turgere magis , & laxare pelliculas potest : in hepaticis verò paucior , atque viscidulus plerunque obstruit , in coagulum abit , & folliculos efficit duriores . Equidem in expositâ Observatione ichore diaphano hepaticæ turgebant vesicæ : quod à lymphâ , non à bile factam præter Naturæ ordinem folliculorum inflationem fuisse , demonstrat .

Diuturna aquarum in ventre collectio mollia, & flaccida viscera facile reddit, aliquandò putrefacit.

V. Aqua in Ventre diu contenta Visceribus mollitiem , & flacciditatem facilè conciliat ; quin etiam in diuturnis hisce affectibus ea interdum fracida evadunt , & abeunt in putrilaginem , nisi per obstructions contracta durities ad scirrhosam accesserit . Cùm mollia valdè , ac putrescentia occurrunt viscera , cœpit antea tonus laxari , deindè limosum quiddam effusas in cavitate aquas inficere .

Varia sunt de bymene sententia.

VI. De Hymenis existentiâ , & conformatione variæ extant Anatomicorum sententiæ . Hi veram esse membranam , statuunt , Genitalia Virginum in externa , internaque eo ferè modo distinguentem , quo per Tympani membranam externa Auris ab internâ sejungitur ; Alii contiguitatem , aut coalitum caruncularum ad ostium vaginæ Hymen efficere ajunt . Sunt qui pelliculam , aut fibrillarum fasciculum carunculas connectentem effingunt ; solent verò foramina quædam in interstitiis fibrarum , vel inter carunculas , aut unum saltèm in membranâ ponere , ut menstruus sanguis .

OBSERVATIO XXXI. 87

guis percoletur. Cætera nihil interest commemorare; Nostris enim, aliorumque Observationibus compertum est, obicem in Puellis nullum adesse orificio vaginæ, præter angustiam ex membranofo circulo efformatam: qui si ex latiore laminâ circumvolutâ constet, minoremque meatum relinquat, quasi veri Hymenis speciem videtur exhibere. Nihil intereâ circulus ille est, nisi vaginalis quidam in ipso orificio processus cum Nymphis continuatus. Cæterùm præter-naturam evenit, ut adscititia, veraque membrana vel patens, vel cæca reperiatur: quemadmodùm morbosè contingit, ut in lucem emittantur Pueri ore, auribus, ano, urethrâ vel imperforatis, vel non satis patentibus. Quod igitur in hâc Historiâ de Hymene memoratur, vel ad sensum nostrum debet referri, vel quidquam præter Naturæ ordinem accidisse, putandum est.

Hymen quid sit naturaliter.

quid præternaturam.

OBSERVATIO XXXI.

*Hepar inflammatum, & in cavâ parte corruptum.
Abscessus in Pericardio cum purulenti copiâ seri
in cavitate ejus. Cor alteratum.*

I. **A**cuta febris Hominem corripuit, quâ brevè extinctus est. Præcipua symptomata fuerunt calor acerrimus, importuna tussis, difficultas spirandi. Ad latera cubare Æger non poterat, poterat paululùm supinus; sedens verò meliùs se habebat. Postremò diarrhæa supervenit.

Historia.

II. Vidimus, secto Cadavere, inflammatum Hepar, & in cavâ parte corruptum: Abscessum in Pe-

Inspectio infirmi, & mediî ventris.

Pe-

Pericardio, cujus amplior cavitas purulenti copiam feri continebat. Præter exesum Pericardium, idemque purulentum, Cordis alterata superficies, crustâque albicante obducta deprehendebatur. Concretiones polyposas Cordis habebant ventriculi.

S C H O L I U M.

Cor, & pericardium vel alterantur ex se, vel contenti humoris vitio insciantur.

III. **D**E Cordis alteratione alio loco meminimus, indicavimusque, causam nonnunquam in Corde ipso enasci, interdum à labe humoris Pericardii pendere. Idem de Pericardii læsione dicendum, cujus vel à corrupto humore labefactari substantia potest, vel erosio, atque corruptio in ejusdem primò membranis excitari. Quæ primò pars in casu nostro vitium contraxerit, cum arduum nimis sit statuere, in rei hujusce indagationem minimè laborabimus; hinc enim ego à Parente meo facile putaverim Abscessus vocabulum pro purulentâ materiâ, non pro Tumore putrido, disruptoque usurpari, præsertim cum Abscessum non Pericardii, sed in Pericardio reperi- tum fuisse, dixerit.

Molesti decubitus singularis ratio inquiritur.

IV. Sed illud operæ pretium est in hoc casu animadvertere, minùs à vitio qualicunque Pulmonum, quàm ab affecto Pericardio, & Corde decubitus rationem pendere, qui difficilis in dorso, impossibilis erat in lateribus; quare sedens Ægrotus ducere spiritum cogebatur. Cogito, alteratam Cordis superficiem cum exesâ superficie Pericardii ad contactum venientem doloris sensum necessariò induxisse; Jacente autem Ægro, non mutus tantum contactus iste sequebatur, sed gravi-
tatio

tatio simul Cordis supra Pericardium , ex quâ major sanè affectio excitari debebat . Quoniam verò ad utrumque verifimiliter latus major erat erosio membranarum , quàm ad posteriorem Cordis partem , idè levior hìc accidit molestia jacentis , illic gravissima . Erectus interim Æger , cùm pendulum , & è vasis suis Cor suspensum in Capsulâ maneret , ità se ipsum poterat componere , ut vix , aut ne vix quidem ad rudem contactum Cor cum Pericardio veniret ; saltèm illud accedebat commodi , ut in nullam partem toto corpore suo Cor gravitaret . Quòd si ad purulenti ferri copiam in cavitate Pericardii ampliore respiciamus , altera ratio molesti decubitûs elucescit ; Distrahi enim oportebat Pericardium , atque Mediastinum Ægro jacente , ac supra Pulmonem potissimùm gravitare , ut manifestum est ; unde in laterali decubitu requies haberi nulla poterat .

V. Quoniam polyposæ concretiones frequenter in Cadaverum Sectionibus occurrunt , earumque nos pluries in hoc Observationum Fasciculo meminimus , non abs re esse videbitur , ut aliqua de his breviter dicamus . Polyporum in viventibus existentiam alii in dubium revocare , negare prorsùs alii nequaquam verentur . Kerckringius in Cadaveribus oriri Polypos vult ex coagulatione refrigerati sanguinis , inductâ à particulis acrescentibus , suamque familiari experimento firmare conatur sententiam . Acidum liquorem , ut vitrioli spiritum , in vivi Canis venam infundit , in quo repentinam post mortem aperto grumosum , concretumque sanguinem , quasi longè latèque productum , extensumque Polypum , offendit .

*Kerckringii
de polyporum
generatione
opinio .*

Refellitur .

Verùm cuilibet occurrere primò potest , quantum diversa sit natura , & conformatio Polypi à simplici sanguine grumoso , atque concreto . Ulteriùs si hoc dare Kerckringio velimus , ut ab acidi liquoris in vivi Animalis venam injectione Polypi excitentur , errare illum turpiùs , & secum pugnare , ostenderimus ; ipsa enim sanguinis in Polypum concretio ab acido liquore producta generari equidem Polypos posse vivente Animali , evincit ; Acidum enim in sanguine est : suadet ratio , & chymica confirmat Analysis . Quid ? cùm succi acidi in Hypochondriacis præsertim , atque Scorbuticis evidenter reperiantur ? Quid , quæso , salivæ aciditate , quid acidis vomitibus frequentius ? Itaque in sanguine ipso acidum inveneris , quod Polypos possit efficere . Hinc etiam nonnulli perperam contendunt , extremis tantùm vitæ diebus , aut horulis concretiones hujusmodi ex lentescente cruore efformari : Cujus quidem opinionis errorem ultrò suadent symptomata , quibus interdùm Polypo laborantes diutiùs vexantur ; Quamquam minimè inficiamur , persæpè in morientibus vel Polypos gigni , vel plurimùm augeri .

Succi acidi in hypochondriacis , & scorbuticis polypos efficere possunt .

Frequenter in morientibus polypi generantur , vel augentur .

Fibras in sanguine admittit Malpighius , rejicit Bohnius .

VI. Ad materiam Polyporum quod pertinet , putat Malpighius , hanc esse portionem fibrosam sanguinis ; sed Clarissimus Bohn dari fibras in sanguine , negat , quia quamvis essent perexiguæ , difficillimè capillaria vasculorum extrema permearent . Malpighius verò in Opere Posthumo pag. m. 62. confirmare existentiam fibrarum his verbis videtur : *In sanguine , inquit , Animalium , & præcipuè Hominis , minimis fistulis excepto , præter atomos rubras , ramenta quædam , & minima filamenta cinerea sero innatantia patenter observantur ,*
quæ

quæ probabiliter, cessante motu locali & intestino, implicatione in solidum corpus compaginantur, & concre-
 scunt; sicut accidit salibus, & fossilibus, quorum ra-
 cemi, ramenta, & partes minimæ eâdem polleat fi-
 gurâ, quæ in his solâ magnitudine differt; unde ip-
 sorum concretio pendet à determinatâ componentium
 figurâ. Nec metuenda est minimorum vasorum obstru-
 ctio, cum sero confusæ sint fibræ; unde motus, &
 impulsus à Corde receptus sufficienter superat resisten-
 tiam tunicarum vasorum, & ipsæ solâ implicatione,
 vel ferruminatione mediis acidis quiescendo concre-
 scunt. Exarata in sero ramenta à Malpighio deprehensa
 fibrarum potius inchoamenta, ut ipse alicubi ap-
 pellant, quàm veræ fibræ dici merentur: simul
 enim coeuntia fibras efformant. Talia verò esse
 Polyporum primordia verisimiliter censemus.

VII. Fieri autem solet in Polyporum generatio-
 ne ex ramentis hisce, aut quibuscunque glutino-
 sis moleculis non grumus aliquis, sed pellicula
 quædam, cui accedentia strata plurima pellicu-
 larum Polypi corpus componunt: non secus, ac
 Calculorum quorundam ex multiplici superposito
 cortice conformatio observatur. Ego Polypos ali-
 quandò deprehendi exteriori hâc telâ involutos,
 quæ in polyposam substantiam nondùm concreve-
 rat. Interdùm etiam membranofum duntaxat ru-
 dimentum lacertulis ventriculorum Cordis impli-
 citum reperi.

*Formatio poly-
 lypi.*

VIII. Quodd verò ad excitandum Polypum per-
 petuò requiratur acidum ferruminans, non omnes
 sanè consentiunt: quia in sanguine educto, po-
 tissimùmque in calidam effuso, postea refrigerato
 vel emergit, vel diffunditur, vel ut plurimùm
 subsidit concretio quædam polyposæ analogæ, quæ

*Polypi genera-
 tio non semper
 requirit acidum
 ferruminans.*

finè acidi concursu producitur ; Ne quid dicam de crustâ gelatinosâ in sanguine Pleuriticorum , quæ non rarò in polyposam consistentiam indurescit . Malpighius primò statuit , dicta ramenta ferruminari ab acidis , ut clarè habet in præcitati Operis pag. 61. *Hunc itaque (intelligit Polypum) non rarò in Cordis ventriculis , & præcipuè in dextro , & appensis vasis excitari , habui , in melancholicis , lue venereâ affectis , reliquisque , in quibus coagulativi , acidique sales luxuriant . Hos autem à minimis fibrarum inchoamentis fieri ab acidis quasi ferruminantibus , conjectavi , deficientibus insuper volatilibus particulis ab aere communicatis , quibus debita sanguinis fluiditas conciliatur , & manutinetur . Deindè seq. pag. 62. videtur perpetuum acidi concursum rejicere , dum ait , quòd ipsæ fibræ solâ implicatione , vel ferruminatione mediis acidis quiescendo concrescant : & paulò supra loquendo de fibris sanguinis , quòd probabiliter , cessante motu locali , & intestino , implicatione in solidum corpus compaginantur , & concrescunt .*

Polyporum à salis spiritu dissolutio : D. Lancisi experimentum .

IX. Vix autem scio , quid de acidi concursu ad formationem Polypi nobis sit statuendum , si ad experimenta D. Lancisi , Viri Solertissimi attendamus . Polypos etenim cum spiritu salis actu calente per duos , tres-ve dies in B. M. infusos in fluidam abire substantiam , animadvertit ; Hinc eos à crudo sulphure , & sale alckali multo phlegmate enervato excitari , arbitratur ; ideòque fieri etiam posse , ut à vini spiritu majorem aliquandò firmitudinem acquirant ; Id fanè expertum est , quòd idem spiritus in sanguinis sero coagulum quoddam inducit .

OBSERVATIO XXXII.

Diaphragmatis , & Jecoris vulnus . Copia incorrupti sanguinis in cavitate Abdominis . Bilis in Cystide nulla .

I. **M**iliti inflictum fuit vulnus ad octavam dextri lateris costam . *Toto morbi decursu vix febrabat . Calor mitissimus erat : spiratio non admodum difficilis . Die vj. vermes vomuit , factoque pulsu formicante mortuus est die vij.* *Historia.*

II. Cadaveris aggredimur Sectionem . Trajectum gladio Diaphragma , altèque vulneratum Jecur deprehendimus , cum enormi effusione incorrupti sanguinis in cavitate Abdominis : omninoque vacuum bilis Vesiculam . *Cadaveris inspectio.*

S C H O L I U M .

III. **Q**uoniam extra vasa effusus sanguis moram facere in vulnerato viscere vix poterat , sed assidue in Ventrem percolabatur : ideò calor remissus , & levissima febris verisimiliter aderat ; Solet enim ardor summus , & liquidorum tumultus excitari , cum retentus in vulnere sanguis alteratur , atque corrumpitur , ejusque portio recirculantibus liquidis continenter permiscetur . Servari autem in tanto Ventris spatio incorruptum sanguinem posse , non adeò mirum est . Sæpius id ipsum accidisse , scimus . Corruptio longè facilior est in coacervato sanguine , quàm diffuso , & fluctuante : in angusto & obseffo loco , quàm libero , & amplo . *Sanguis extra vasa effusus quando servari incorruptus facilius possit.*

Avicennæ monitum , viscida nempe suppurantia esse adhibenda , viscida , inquam , ut omni aditu intercluso , in ipsissimo loco , ne latius vegetur , humor cohibeatur , unoque motu intestino , & corruptivo tacitè perturbetur , non alio motu , qui eum invertere valeat , exagitetur , aut diffluat .

Hepaticus sanguis extra vasa effusus difficilius corrumpitur .

Generationis intestinalium lumbricorum singularis causa .

Ex vulnere ad octavam costæ

IV. Sed ne peculiarem quidem causam filebo , cur dierum septem spatio sanguini extra venas corruptio nulla acciderit . Conjecturam liberè venditabo , quoniam hic non infrequens Philosophorum sermo est . Sanguis ille , qui totus ferè è vulnerato Jecore emanabat , compositus præsertim erat ex sanguine ramorum venæ cavæ , & sanguine Portæ . Hic bilem sese jam extricantem , exerentemque aculeos continet , ut ex Anatomicis nostris constat : ille verò in casu exposito insignem adhuc copiam bilis retinebat ; quandoquidem vacua prorsùs fellea Cystis reperta est , interceptæ secretionis ex Visceris vulnere , & intemperie indicium . Itaque potuit in Ventre diffusus sanguis sinè corruptelâ servari , quia ex retentæ bilis copiâ amaricans . Valere autem amaritiem bilis adversùs coagulum , atque putredinem , Medici non pauci opinantur ; Hinc ejusdem penuria in viis cibariis ansam dedisse Vermium generationi videretur , nisi obstaret intestinalium lumbricorum in intestinis minimè familiaris productio . Culparem potius certam illam , insolentemque caliditatem Stomacho , & Intestinis à sanguine extra venas illatam : Qui fomes , ni fallor , excludendis lumbricorum ovulis aptissimus extitit .

V. Quanquam verò Diaphragma vulnere affectum

OBSERVATIO XXXIII. 95

Etum esset, spirandi difficultas non maxima contigit; nam & illæsus erat Pulmo, & quæ copiosum sanguinem cavitas excepit, non ea fuit Pericardii, sed infimi Ventris cavitas: non tam ex plagâ Respiratorii Organi, quàm Jecoris. Pulsum quidem oportebat sensim fieri minorem, factâ gradatim minori copiâ sanguinis in vasis: donec tam minima esset, ut eliciendis spiritibus, animando Cordi, implendis arteriis impar formationem potiùs, quàm pulsum excitaret.

*penetrante cur
spiratio non
admodùm dif-
ficilis.*

OBSERVATIO XXXIII.

*Pericardii, & Cordis Vulnus. Multum puris
in Pericardio.*

I. **M**iles gladio læsus in regione Cordis Taurinum transferri è Sabaudix Oppido curavit. Assiduus Cordis tremor, & frequens lipothymia non levem conjecturam vulnerati Cordis faciebant. Tres interim dies & viginti victitavit: quæ quidem diuturnior tolerantia infirmare metum faucii visceris videbatur. Magno itaque studio ventum est ad Cadaveris Inspectionem.

Historia.

II. Occurrit primò Pericardii superiore parte læsio, eoque dissecto insignis copia albicantis puris emanavit; jamque exteriores Cordis fibræ putrescebant. Sed ad ipsum Cor ictus pervenerat, levissimèque in dextram cavitatem penetraverat.

*Thoracis in-
spectio.*

S C H O L I U M.

III. **H**ic ea sunt repetenda, quæ in Scholio xvij. Observationis exposuimus. Adde, quòd gladii cuspis vix attigit Cordis ventriculum; unde guttatim emanans sanguis magnâ copiâ congeri in Pericardio nisi ad multum temporis spatium minimè potuerat; quâ de causâ potuit superior mors vulnerato contingere. Qui porrò sanguis in Capsulâ colligebatur, partim à ventriculo prædibat, partim à carneo pariete Cordis; Aliquis etiam è Pericardii plagâ verisimiliter in cavitatem defluebat. Sic in putridam degeneravit materiam, à quâ sensim exterioribus Cordis fibris putredo inducebatur; Hinc etiam eruitur tremuli Cordis, & lipothymix, quæ non una fuit in ipso vulnere, causa; Si enim tam sensibilis erat in ambitu Cordis, fibrisque ejus carneis alteratio, tantaque acredo, atque corruptio cumulati cruoris in Pericardio, fieri vix poterat, quin spasmodici motus in musculo Cordis, summèque turbati, & inæquales, unde tremor ejus, & languor, excitarentur. Quod ajunt, & nos ipsi meminimus, aliquandò proritato sic Corde nequaquam has sequi mutationes, perrarum illud est; Nihil enim nobis observandum accidit frequentius, quàm perturbatio motionum Cordis levi de causâ, aut multiplici stimulo vellicati. Patet in Sectione Brutorum. Carnem Cordis, vel calido afflatu, vel frigidæ inspersione, vel acris liquoris contactu, vel cuspidè acûs stimulatam, crebrò, inæqualiter, vehementer contrahi, convellique, animadvertimus.

Corde vulneratus cur ad diem 23. vitâ produxerit.

Tremor Cordis, & lipothymia.

Caro Cordis à multiplici stimulo contrahitur, convelliturque.

OBSERVATIO XXXIV.

Insolita Cordis magnitudo. Pulmonis, & Lienis substantia instar liquaminis soluta. Cranii crassitudo cum inconspicuis ferè suturis.

Pia mater duræ matri similis.

I. **V** Ir maturæ ætatis incidit in febrem, *Historia.* quam pro simplici Tertianâ non continuâ junior Medicus habebat. Senioris consilium quæritur, qui phlebotomiam imperat. Mox tenui, ut videbatur, consulens naturæ mite pharmacum, quo placidè venter solvatur, commendat. Corpus ad ulteriorem purgationem diluentibus præparatur. Purgatur demùm; Dejectio multa sequitur, & virium concidentia. Ecce Hominem subitaneo correptum delirio! en brevè similem Apoplectico! Mortuum vident, qui vix febricitantem pridie crediderunt.

II. Familiares tam inopinâ re perculsi Inspectionem sollicitant. Advocor ego: interveniunt Multi. Lividi Corporis intensè rubentes genas observo. Pectus aperiri cupio, in quo sani Cordis grandior moles occurrit: talis verò, tantaque putredo Pulmonis, ut colliquatus jam esset, nihilque præter liquamen in propriâ membranâ, tanquam sacco contineretur; hoc enim rescisso crassiuscula amurca sanguini permista, atra, fœtida percolabatur. Infimi Ventris cavitas nihil morbose præter Lienem Pulmoni non absimilem exhibebat.

Medii ventris, infimique inspectio.

III. Ad Cerebrum nos contulimus, ac primò Cranium, dum ferrâ auferebatur, crassissimum esse, advertimus, cujus vestigia suturarum vix di-

Inspectio Capitis.

gnoscebantur. Durâ matre revolutâ, pia se se obtulit mater tam crassa, tam densa, ut vix differre, aut ne vix quidem à durâ videretur. Crassitudo alterius meningis effecerat, ut ipsâ penitus (quod erat facillimum) remotâ, Cerebri anfractus elegantiores conspicerentur; amplioribus enim sulcis distincti apparebant, licet immoti manerent, nec digitis divellerentur.

S C H O L I U M.

IV. **C**Rassitudo Cranii, obscuritas suturarum, piæ matris densitas, magnitudo Cordis nihil ad hunc morbum, nihil ad mortis causam pertinere videntur. Optandum esset, ut pulsûs, urinæ, respirationis indicia haberentur, quæ in Relatione defunt. Susplicari quidem fas est de morbo virium collapsu, qui tenuis naturæ specie Medentibus forsitan imposuit. Ac ea imbecillitas ex altero levi pharmaco contingens de morbo vires obruente nimiam suspicionem inducit. Prava, meo iudicio, sub Tertianæ simplicis larvâ latebat febris: Malignam dicamus. Acerrimum quoddam, sanguinemque solvens fermentum antequàm Cerebrum peteret, alia viscera offendit: & quod profectò rarissimum est, colliquavit. Hinc spiritus inquinati, pauci, turbati, ac tandem prorsùs inertes, vapidi, deficientes delirium primò, mox lethalem soporem pepererunt. Ad quæ postremò excitanda symptomata quanquam enarrata Cranii crassitudo, suturarum obscuritas, piæque matris densitas faciliorem aditum præbere morbifico humori potuerint; sequi tamen sinè his Ægrotantis interitum debuisse, manifestum est.

V. Eo-

V. Eorum sanè, qui Medicâ Praxi exercentur, perpaucos esse, putaverim, quibus insolens morborum vel tumultus, vel malitia fallaciam aliquandò non intenderit, sive quòd citiùs, sive quòd seriùs timuerint. Uterque gravis, hic verò gravissimus error. Morbi quidam ingenti strepitu repentè invadunt vix ullo Ægrotantis periculo, nimioque Medici metu, qui magna tunc præsidia intempestivè, ac perperam adhibuerit. Alii tacitè pullulant, lentè serpunt, blandiunturque Medico, denique ingravescent, & Ægrotantem interimunt. Magnâ, mehercule, solertiâ, & contentione utendum. Ægri natura, & habitudo pernoscenda. Consueta ab insuetis distinguenda sunt. Sæpè etiam fallunt species, & similitudines. Rerum vultus mentitur. Cautè opinandum, nec audacè, nec timidè. Ingenio, ratione, judicio opus est; sed omnium caput est experientia.

Morborum quorundam tumultus, aut malitia Medicos fallit.

VI. Cæterùm de magnitudine Cordis hìc aliquid videtur dicendum, quandoquidem fuit à nobis multoties, & ab aliis observata. Ea in mentem redit Lancisii Experientissimi Observatio, qui in Juvene triplò naturali majus Cor, majus etiam vaccino reperit. Duæ verò, meâ sententiâ, præcipuæ sunt causæ, quibus potest magnitudo Cordis augeri: Polyporum nempe in ejus sinibus existentia: vel quidquam sive polyposum, sive alterius naturæ in arteriosis canalibus contentum, pressione quadam jis advolutum, aut earum extremis appositum.

Humanum cor vaccino majus à D. Lancisio repertum.

Cordis moles augetur duabus præsertim de causis.

VII. Sint primò polyposæ in ventriculis concretiones: Quoniam sanguis non placidè, lentèque ab alveis venarum, & auriculis defluit, sed

1. ratione polyporum.

illicò in Cordis sinus protruditur : Igitur in quacun- que Cordis diastole impetus fit ad internos pa- rietes à sanguine ipso projecto . Vis autem ista propulsi liquidi vix ulla est , aut modica saltèm in latera Cordis, quandò vacui sunt ventriculi ; infringi enim in ipso spatio inani , ac veluti ex- tingui videtur . Sed impeditâ à Polypis cavitate, manifestum est, totum penè in solida impetum terminari : qui licèt magni esse momenti nequa- quam videatur , sive brevissimum temporis spa- tium, quo ab auriculis, & venis mittitur sanguis in Cor, sive resistentia crassorum parietum ma- ximè spectetur ; tamen non exigui sanè ponderis ille idem censendus est impetus , si millies , ac millies repetitus in eisdem parietes perpendatur . Ac ea est impetus indoles, ut ingentes habeat in frequentiâ , & celeritate vires . Minus quidem scimus diuturno premitu summa pondera præsta- re , quàm uno , penè dixerim , momento vis Percussionis valeat crebris præsertim repetita vi- cibus efficere . Atque hinc una jam patet causa distractionis parietum Cordis , subindèque adau- ctæ magnitudinis .

2. ob aliquid
arterias ob-
struens, vel
comprimens.

VIII. Sit aliquid secundo loco in canalibus ar- teriosis, vel ad extrema eorum oscula liberum sanguinis fluxum intercipiens : Cùm nunquam contrahi cor desinat , sanguinemque in arterias impellere : Igitur occurrente in his remorâ, fiet quidam sanguinis renifus in Cor : implebitur utra- que coronaria repulso cruore Aortæ, recipietque caro Cordis uberiores succum nutritium, laxa- bunturque semi-lunares valvulæ . Quamobrem in unaquaque Cordis diastole fiet consuetus sanguinis impetus in Cor per auriculas, & venarum trun-

cos : simul etiam superadditus ille ex tubis arteriosis refluxus in ipsum Cor ; ideòque dilatatio ventriculorum , & totius Cordis ampliatio magis , magisque induci debebit .

OBSERVATIO XXXV.

Cerebri vulnus . Nullus in eo sanguis effusus .

I. **V** Ir strenuus ad pugnam cum altero *Historia.*
venerat . Hunc tereti , acutoque instrumento ferit ad internum oculi angulum . In cute vulnus quasi phlebotomo factum relinquitur . Heu miser ! confestim vertiginosus cadit . Chirurghum advocant , qui attonitus hæret , levem plagulam dum cernit , videtque jacentem Ægrum , delirantem audit . Explorat stylo : parvitas vulneris prohibet ; hinc primo , ut vocant , apparatu consulit Patienti suo ; Quidquid evenerit , præstò est Chirurgus , dum is in Nosocomium traducitur . Ibi res pejùs cadit ; Æger delirio fremit . Vena aperitur semel , iterùmque . Convulsiones delirio succedunt , membraque spasmodicis motibus exagitantur . Die XIV. convulsus moritur .

II. Accersit me Capitis Sectioni Chirurgus . Oculus ab instrumento abrasus , tumidusque apparuit , quod Orbitæ laminam , ipsumque Cerebrum penetraverat . Mirum verò , quòd ne gutta quidem sanguinis extra vasa reperiretur . *Capitis inspectio.*

S C H O L I U M.

Orbita læsionem læsio cerebri facile sequitur.

In parvo cerebri vulnere vix ulla effusio sanguinis.

Quomodo id accidere potuerit.

Varia, atque mirifica sunt, quæ vulneratis Cerebro, & nervis superveniunt.

Vulnus ad internum oculi angulum hemiplegiam attulit.

III. **Q**Uicumque Capitis Osteologiam callet, minimè mirabitur, ex inflictò in Orbitam ictu facile Cerebrum offendi potuisse; parùm quippe obstat tenuis concameratio Orbitæ. Vertigo, desipientia, convulsio Cerebri, & membranarum ejus læsionem haud rarò sequuntur. Quòd verò non ante quartam diem supra decimam Homo perierit, causa fortassè non minima fuit in vulnerato Cerebro modica sanguinis effusio, aut, sicuti ex Dissectione constat, ad sensum nulla; Quod ego quidem arbitror de effusione in Cerebro, non circa membranas, intelligendum esse.

IV. Accidit mihi aliquandò, ut conico cuspidè chalybei styli digitum sinistræ manûs meæ incautè, altèque ferirem: tamen retracto stylo ne gutta quidem sanguinis erupit. Fimbrias sic ego putavi invicem fuisse coaptatas, ut cruoris guttulæ minorem obicem in fibris, & vasculis ad circulationem, quàm ad effluxum in plagulâ invenerint. Neque aliter conjecerim in vulnuscule Cerebri accidere potuisse. Intereà, ut ego torquebar ex incruento digito meo, potuit hic pariter vulneratus ex analogo Cerebri ictu sinè hæmorrhagiâ dolere primùm, hinc convelli, insanire, ac tandem mori. Ea est humani Capitis, ea Cerebri, & nervorum conditio, ut ex magnâ, & evidenti læsione interdùm convalescant Ægri, minimâ moriantur, aut diu, graviterque crucientur. Noveram ego Militem, qui ad internum Oculi angulum ex acuto gladio vulnus receperat. Incidit in visûs imbecillitatem, & (quod mirabile est) in levem, constantemque Hemi-

plegiam ; sic ad multos annos inertem vitam perduxit .

V. Ad nostram quod pertinet Historiam , mirari satis nequeo , quòd ex minimâ læsione , imò levi tantùm perforatione Cerebri , quæ percipi sensibus vix poterat , quæque non effusionem sanguinis , non purulentam materiam , non corruptionem substantiæ induxerat , statim excitata fuerit Vertigo , prolapsus Æger , idemque insanierit , & perierit convulsus . Quare iterùm dicamus , nihil in Chirurgiâ fallacius , nihil insolentius , quàm Capitis , Cerebrique læsiones accidere . Meminimus in Observ. nostrâ IX. notabilis fracturæ parietalis ossis ex ingenti Trabe ab alto cadente : quanquam die vij. mortuus Homo fuerit , & inflammatas Meninges , corruptumque Cerebellum Sectio Cadaveris ostenderit ; nulla tamen adfuit febris , nullaque , nisi paucis ante obitum horis , desipientia . Memoriâ quoque tenemus Historiam , quam in calce Libelli sui de Glandulis ad virilem Urethram detectis Clarissimus habet Terraneus : Quiddam Capite læsus , die xxij. mortuus est . Suprapiam matrem , & Cerebrum ad basim usque dextri Hemisphærii fœtidissimum pus exundabat : intereà xx. ab inflictò vulnere dies nullo vexatus Æger symptomate vixerat . Quæ à multis insuper Scriptoribus longè his rariora commemorantur , hìc reticere brevitati studentes volumus ; Equibus tamen inferendum nobis videtur , Cerebrum partem Hominis esse , cujus obscura adhuc structura , obscuriores morbi , obscurissimæ functiones perpetim Philosophorum , atque Medicorum torquebunt ingenia .

Iterùm notantur fallaces , insolentesque capitis læsiones .

De fœtidissimo pure suprapiam matrem , & cerebrum D. Terranei observatio .

Obscura cerebri structura , obscuriores morbi , obscurissimæ functiones .

OBSERVATIO XXXVI.

Serum in Thoracis , & Abdominis cavitate purulentum . Intestinorum superficies erosa .

Historia .

I. **A**dolescentulæ ultra diem vigesimam acuta febris perducta est . Capite dolebat , sed infomnis non erat : Tussiebat , sed nihil educebat : De dolore Pectoris , maximèque infimi Ventris conquerebatur . Eâ ipsâ die , quâ periit , aliquot spatio horarum pulsus fuit abolitus , postea formicantem tetigimus . Eductus è venâ sanguis , atque refrigeratus tenacissimam gelatinam exhibuit .

Inspectio mediæ , & infimi ventris .

II. Diffectò Cadavere , utramque Thoracis cavitatem purulento refertam sero invenimus ; eodem infimus quoque Venter inficiebatur . Intestinorum superficiem erosam passim deprehendimus .

S C H O L I U M .

III. **T**ussiebat Adolescentula , Pectore dolebat , nihil tamen exscreabat ; Itaque vel in pulmonalibus bronchiis materies nulla , vel extremè viscida , & tenax continebatur . Sed tanta in febriente visciditas humoris , ut nulla ejus portio extrahi per tussim possit , cum rara nimis sit , infartique Pulmonis nulla fuerit mentio in Relatione facta , idè inanes fuisse bronchiales tubos , crediderim . Dolor autem Pectoris , & ipsa tussis ab effuso in cavitatem purulento sero verisimiliter excitabatur ; quandoquidem ab eo ipso , quod in Abdomine fluctuabat , erosam Intestino-

Tussis , & dolor pectoris à purulento sero in cavitatem ejus effuso .

rum

rum superficiem fuisse, constat; unde etiam dolor in hoc ventre percipiebatur. Putrida igitur hæc potuit materies Diaphragma, Pleuram, & Pulmonis membranam sic afficere, ut doloris sensum, tussiendique stimulum induceret.

IV. Sed non ita facile videtur eas partes, è quibus purulentus humor in singulas cavitates sero permistus effluxerit, indicare. Conjecturis, ut sæpè cogimur, hinc nobis ludendum est. Exiguas non rarò pustulas oriri in cute, in labiis, in cavitate oris animadvertimus: cur fieri id ipsum in Pulmonis membranâ, in Pleurâ, in Peritonæo nequaquam potuerit? Singulæ porrò hæ membranæ meatibus innumeris sunt perviæ, qui serosum humorem emittunt, quique illis affectis uberius forsitan serum profuderunt; Hoc puri permistum in cavitatibus congestum est, & affectiones peperit, quæ superiùs enarrabantur. Præceps Inspectio Cadaveris diligentiorè partium indagationem potuit prohibere. Conjecturæ interim favere non parùm videtur, aut blandiri saltèm Observatio olim nostra, quam memoriâ tenemus, de Pustulis semel in Pleurâ, atque Peritonæo deprehensis; neque tamen meminimus, an quidquam purulenti humoris repertum in Ventribus fuisset.

Origo puris, & seri depluentis in cavitatem thoracis, & abdominis indagatur.

Pustule in pleurâ, & peritonæo ab Authore deprehensæ.

OBSERVATIO XXXVII.

Aqua in infimo, medioque Ventre. Magni Lienis involucrium amplioribus poris refertum. Cor copiosa innatans lymphæ, in superficie molliusculum, cum albicantibus maculis, &c. .VI

Historia.

I. **J**Amdudum Civis Taurinensis ætatis non nimium protractæ, difficilis anhelitûs molestiâ tenebatur. Non magis tumidum, quàm par erat, Abdomen videbatur. Dum se in sinistrum Æger devolvebat latus, in eoque manebat, grave quiddam in Pectore, obtuso quidem sensu, percipiebat. Postea inflari œdematosè dextrum brachium cœpit, Abdomen intumescere. Accessit febricula. Respirandi difficultas plurimùm est adaucta. Denique præfocatus interiit.

Ventris infimi inspectio.

II. Infimus primò Venter cùm in Cadavere aperiretur, effluxit aquæ flavescens portio, quæ in cavitate ejus copiosa continebatur. Hepar livescens tantùm apparuit, non grandius, non durius. Paucam bilem, sed viscidissimam Cystis habebat. Lien mole spectabilis erat, crassissimoque turgens sanguine. Ejus involucrium perlustrantes, majusculos undique poros levi corrugatione procuratâ deprehendimus.

Medii ventris inspectio.

III. Cavitas utraque Thoracis, ac præsertim dextra multum feri continebat. Aderat etiam lymphæ copia in Pericardio. Cordis in toto ambitu molliuscula superficies levi tactu dignoscebatur, variisque in locis albicantes ostentabat maculas. Amplior, & sanguine tumens dextra auricula occurrit, & in dextro ventriculo grandis concretio polyposa.

S C H O L I U M.

IV. **E**X Hydrope Pectoris paulatim adaucto difficilis respiratio sensim major facta est. Sed gravius quidquam Æger ad sinistrum latus cubando persentiebat, quia copiosior aqua dextram implebat cavitatem, simulque in Pericardio abundans gravitatis sensum augebat. Huic enim minùs sinistra resistebat cavitas, quàm dextra, ut patet. Adde insignem concretionem polyposam dextri ventriculi: adde grandiolem, turgentemque dextram auriculam; Singula hæc dextrarum partium gravitationem, devoluto Ægro-tantis corpore ad sinistrum latus, efficiebant. Præfocatus denique interiit, partim ob copiam prementium Pulmones aquarum, partim ob Polypi magnitudinem, quâ sanguinis circulus inrecepiebatur.

Decubitus in sinistro latere cur gravior.

V. Hepatis molem non auctiorem in Hydro-pico, non duriolem fuisse consistentiam, perrarum est, præsertim cum tantus sanguis, crassissimusque in tumidiori Liene, tamque viscida bilis in Cystide contineretur. Sed nihil est in naturâ mirabilius, nihil in morbofis Corporibus frequentius, quàm varietas ipsa rerum, & insolentia, quarum quidem causæ sunt obscuriores. Fieri potest, ut præpeditus, quâcunque ratione, sanguinis per venam splenicam fluxus ad Hepar fuerit, idèdque ex minori cruoris conflente copiâ Jecur non intumuerit; Quare laxata Lienis compages multùm inflari debebat, tantumque sanguinem, crassissimumque admittere, & retinere. Laxitas nimia involucris effecit, ut aperirentur angustiores pori, & spectabiles evaderent. Ex his

Cur lienis magnitudo, non jecoris, fuerit adaucta.

Cur in membrâ lienis spectabiles pori.

equidem potuit notabilis feri portio in cavitatem depluere .

*Superficies
cordis mollius-
cula cum albi-
cantibus ma-
culis .*

V. Partium proclivitas ad laxitatem contrahendam in Corde ipso , cujus firma cæteroquin consistencia est , luculenter apparet . Facta est enim ex aquâ Pericardii copiosiore superficies ejus adedò tenella , ut leviori tactu insolita mollities perciperetur . Albicantes maculas gelatinosi portiones feri in ambitu Cordis efformaverunt , quæ fieri in superficie laxioris visceris , ubi lymphatica propagantur vasa , facillimè potuerunt .

F I N I S .

I N D E X

RERUM NOTABILIUM,

I N Q U O

Prior numerus Observationem, posterior Paragraphum significat.

A

A Bdominis dolor. 36.

1. à quâ causâ. 36. 3.

Abcessus in Pericardio .

31. 2.

Amarities bilis adversùs
putredinem, & coagu-
lum valere putatur .

32. 4.

Aorta flumini compara-
tur. 1. 9.

Aneurysma arteriæ ma-
gnæ paulò supra iliacas.

1. 2. ejus causa à poly-
pis. 1. 5.

Aneurysmatum magno-
rum tunicæ fiunt alicu-
bi cartilagineæ, & cal-
losæ. 1. 10. Eorum com-
munis origo indicatur
ex D. Lancisio. 1. 11.

Aneurysmatis folliculus

perpetim emittit subti-
lem, acremque saniem,
ex D. Lancisio. 1. 11.

Aneurysmatis cum Corde
comparatio. 1. 10.

Animi deliquium frequens
occasione polyporum
arteriæ magnæ. 1. 7.

Aqua in Thorace, & Ab-
domine. 12. 2. in peri-
cardio copiosa, & cro-
cea. 15. 3. in pericardio
cur nulla. 22. 4. in ce-
rebrî ventriculis abun-
dans. 25. 4. hæc sæpè
morbi effectus est, non
causa. 25. 5.

Aqua in cavitate Abdomi-
nis. 28. 2. in pericardio
purulenta, & cordi in-
fensa. 28. 3. in dextrâ
thoracis cavitate. 29. 2.
in infimo ventre. 30. 2.

in

in Pectoris cavitate copiosa . 30. 3. in Abdomine multa, & flavescens . 37. 2. in Thorace . 37. 3. in capsulâ Cordis abundans . *ibidem* .

Atrabilia corpora salinum quidquam, & austerum sæpè continent . 3. 6.

Avicenna citatus in Observ. 32. §. 3.

Auricula Cordis dextra varicosa ventriculo æqualis . 8. 2. enormiter expansæ rarum apud P. Dionis exemplum . 8. 6. dextra varicosa . 22. 3. causa dilatationis . 22. 9. dextra multò amplior magnos continens polypos . 30. 3. dextra grandior, & sanguine tumens . 37. 3.

B

Bilis in cystide nulla . 5. 2. flavo sanguinea in vesiculâ . 13. 2. viridis . 15. 2. pauca, & liquida instar picis in cystide . 20. 2. cur pauca fuerit . 20. 2. purulen-

ta, aut potiùs verum pus, ex Obs. D. Lancisii . 20. 4. pauca in vesiculâ, & viscidissima . 37. 2.

Bilis vitium in cystide nonnullorum sæpè morborum etiam gravium origo . 20. 4.

D. Blancus (Jo: Bapt.) cit. in Obs. 21. §. 5. Obs. 30. §. 4.

Bohnius (Joannes) cit. in Obs. 31. §. 6.

Boyle (Robertus) cit. in Obs. 29. §. 10.

Borellus (Jo: Alph.) cit. in Obs. 29. §. 10.

Borrichius (Olaus) cit. in Obs. 28. §. 3.

C

Cæcum intestinum, &c. *vide* Colon.

Capitis morbi explicatu difficillimi . 9. 4.

Capitis, & Cerebri læsionibus, nihil in Chirurgiâ fallacius . 35. 5.

Capitis percussio ab ingenti trabe ex alto cadente . 9. 1.

Cerebrum flavo humore in-

- infectum . 3. 2. quare .
 3. 5. similiter in phre-
 netico , cum flaccidâ ejus
 substantiâ , corruptio-
 nique proximâ . 11. 2.
 Cerebri portio supra ner-
 vos opticos corrupta .
 25. 2. Substantia me-
 dullaris durissima . 20.
 2. conjecturalis ratio in-
 dicatur . 20. 6. Cerebri
 excrescentia veluti fun-
 gosa . 26. 1. Cerebri
 vulnus . 35. 1. Cerebri
 obscura structura , ob-
 scuriores morbi , obscu-
 rissimæ functiones . 35. 5.
 Cerebelli corruptio cranii
 fracturæ succedens . 9. 2.
 Chirurgi imperitiæ , aut
 temeritatis funestum
 exemplum . 26. 1.
 Cibi per Œsophagi cana-
 lem difficilis transitus .
 24. 1. quâ de causâ .
 24. 3.
 Circulator quidam immo-
 dici ponderis saxum fu-
 ne capillis alligato ele-
 vabat . 11. 1. idem phre-
 neticus validissimam ja-
 nuam ferramentis mu-
 nitam vi brachiorum
 fregit . *ibid.*
 Colicæ species insanabi-
 lis . 2. 6.
 Colon intestini portio in-
 solitæ magnitudinis . 10.
 2. etiam Cæcum . *ibid.*
 Caro morbosa inter u-
 triusque tunicas concre-
 verat . *ibid.* eadem cor-
 rupta gangrænam indu-
 xerat . *ibid.*
 Colon in cellulas minimè
 distinctum . 10. 2. quâ
 de causâ cellulæ eva-
 nuerunt . 10. 9.
 Colon devolutum in hy-
 pogastrium . 18. 2. qua-
 le hinc sequi detrimen-
 tum debebat . 18. 3.
 Convulsio in infante le-
 thalis . 20. 1.
 Convulsivi affectus ex her-
 niâ Cerebri . 26. 7. ex
 cerebri vulnere . 35. 1.
 Cor in superficie altera-
 tum à putrido humore
 pericardii . 4. 2. insolitæ
 cor magnitudinis dex-
 trum pectoris latus unâ
 cum pulmone penitus
 occupans . 5. 2. albican-
 tibus variegatum ma-
 culis . 7. 2. qualis harum
 materia . 7. 6.
 Cor magnum , non sub-

rotundum, sed depressum, & planum. 8. 2. exterius purulentum. 16. 2. ad basim vulneratum. 17. 1. in ambitu suo plurimis exesum ulcusculis. 22. 3. ex disrupto abscessu erosum. 28. 2. cur aqua pericardii limpida esset. 28. 4. Cor membranâ spoliatum, & in superficie suâ erosum à purulento pericardii sero, ex Obs. Borrichii. 28. 3. insolitæ cor magnitudinis. 29. 2. vulneratum. 33. 1. vixit Miles sauciato Corde dies 23. *ibid.*

Cordis moles plurimum adaucta. 7. 2. substantia durissima, ac ferè scirrhosa. *ibid.* inflammatio, & durities quomodo inducatur. 7. 6. dexter ventriculus naturali longè amplior. 19. 2. sinister cur crassiores habeat parietes. 19. 3.

Cordis monstrosa magnitudo. 22. 3. superficies alterata, crustâque albicante tecta. 31. 2. exteriores fibræ putrescen-

tes. 33. 2. caro cordis è vivo animali extracti à variis stimulis proritata contrahitur, convelliturque. 33. 3. magnitudo cordis naturali major. 34. 2. talis frequenter observatur. 34. 6. triplò naturali major à D. Lancisio observata. *ibid.* Cordis moles augeri potest propter polypos in ventriculis contentos. 34. 7. vel propter aliquid angustans arteriosos canales. 34. 8. molliuscula cordis superficies. 37. 3. quare. 37. 6. maculæ albicantes. 37. 3. ex quâ materiâ factæ. 37. 6. membranæ, & substantiæ cordis alteratio quomodo contingere possit sinè multo dolore. 28. 5.

Corde vulnerato vix ullus sanguis potest in diastole effluere. 17. 2. vulnerato cono magis effluet, quàm è medio pariete proportionaliter, & à medio pariete magis, quàm è latere basis. 17. 4. & sequentib. §.

Cor-

Corde vulneratus cur ad dies 17. vixerit. 17. 8. Pericardio, & Corde vulneratis cur nihil sanguinis, nihilque puris fuerit in cavitate capsulæ repertum. 17. 9.

Coronaria vasa turgidissima. 7. 2.

Coronariam arteriã vidit Author naturali multò majorem, duriolemque, veluti osseam. 11. 7.

Cranium crassissimum cū futuris vix apparentibus. 6. 3. *item* crassissimum. 34. 3.

Cutis univèrsa, potissimùm faciei, icterica. 11. 2.

Cystis fellea, *vide*, Vesicula biliaris.

D

DEcubitûs Ægri in dorso, & lateribus difficilis, causa. 22. 5. utcunque difficilis, singularis ratio exponitur. 31. 4. decubitus in sinistro latere ponderis sensum inducens. 37. 1. causa inquiritur. 37. 4.

Deliquium animi, *vide*,

Animi deliquium.

Delirium vulnerato cerebro superveniens. 35. 1.

Diaphragma in centro nerveo inflammatum in phrenetico. 11. 2. vulneratum. 32. 2. erosum occasione hepatici abscessûs, ex Observ. D. Blanci. 21. 5. disruptum, ubi transitum **E**sophago præbet. 23. 2. non trajicitur ab **E**sophago in parte nerveâ. 23. 4. duplex diaphragmatis musculus. *ibid.*

Dionis (Petrus) auriculam cordis dextram enormiter dilatatam icone exprimi curavit. 8. 6.

Dolor fixus circa mediũ sternum aliquandò signum est inflammati cordis. 7. 6. in sterno quâ de causâ excitatus. 22. 4.

Ductus cysticus ob crassitudinem membranarũ impervius. 12. 2.

Ductus wirsungianus lymphâ plenus. 8. 2. quâ id fieri ratione potuerit. 8. 4.

Duodeni intestini in su-

periore ejus parte cartilagineus tumor. 14. 2.
Duræ matris aritudo convulsiva. 6. 8.

E

ENtius (Georgius) cit. in Obs. 29. §. 10.
Epigastrii vulnus. 23. 1.
Epileptici insultus. 6. 1.
Erysipelas capitis, & pectoris post capitis vulnus. 9. 1.
Experientia rerum omnium caput est in medicinâ faciendâ. 34. 5.

F

FEbris acuta, cum gravis morbus præcesserit, periculosior. 7. 9. febris serò superveniens lethali capitis vulneri. 9. 1. conjecturalis ratio affertur. 9. 3. febris levissima in magno jecoris vulnere, quare. 32. 3.
Fluctuatio aquarum in pectoris hydrope percipi sæpè non potest. 29. 6. murmur infarti pul-

monis fallere interdum valet. *ibid.*

Fluxio viscerum feri in Pulmones peripneumoniæ succedens. 19. 1.
Fungi cerebri similitudo Chirurgum decepit. 26. 2. fungosa duræ matris excresecientia quomodo formetur. 26. 3. quomodo in cortice cerebri. 26. 4.

G

Galenus cit. in Obs. 5. §. 5.

H

HArderus (Jo: Jacobus) cit. in Obs. 15. §. 8.
Hemiplegia ex ictu gladii ad internum oculi angulum. 35. 4.
Hepar tumidum, & in cavâ parte inflammatum. 4. 2. inflammatum in phrenetico. 11. 2. tumidum, & sub-viride. 15. 2. quâ ratione viridem colorem contraxerit. 15. 7. præternaturaliter

liter adauctum quomodo pallidum, aut subalbicans interdum appareat. *ibid.* naturali grandius. 21. 2. in gibbâ parte abscessum gerens. *ibid.* item 21. 5. ex Obs. D. Blanci. Hepar totum occupans epigastrium. 24. 2. & 27. 2. In cachecticis, & hydropticis pallidum sæpè colorem refert. 30. 4. Inflammatum jecur, & in cavâ parte corruptum. 31. 2. vulneratum. 32. 2. livescens. 37. 2. Hepatis tumor, qui externum mentiebatur tumorem. 13. 1. tumor erat steatomatosus. 13. 2. tumor folliculatus ex Obs. D. Lancisii. 21. 4. Hepatis scirrhusa ferè constitutio. 29. 2. insignis magnitudo, & albicans color. 30. 2. compressi jecoris solos ichores effluentes per excretoria vasa vidit D. Lancisius. 30. 4. Pars hepatis maxima ex magnis vesicis diaphano liquore turgentibus à D. Pacchiono

observata, narrante *ibid.* D. Lancisio. Cur adaucta jecoris moles in hydroptico non fuerit, conjecturaliter indagatur. 37. 5.

Hernia cerebri ab Authore sic dicta, qualis. 26. 7.

Humidi penuria morborum frequenter lethalius causa. 3. 3.

Humores oculorum, *vide*, Oculorum humores.

Hydatides in superficie cordis turgidæ. 12. 2. quomodo formentur in variis partibus. 12. 5. quâ ratione differant à varicibus vasorum lymphaticorum. 12. 6. Hydatidis in apice cordis disrupta. 15. 3.

Hydrops Abdominis, vel Pectoris, *vide*, Aqua.

Hymen. 30. 2. variæ de eo sententiæ. 30. 6. quale naturaliter sit, vel in morbofo statu. *ibid.*

Hypochondriorum dolor. 21. 2. causa doloris. 21. 3.

I

J Ecur , *vide* , Hepar .

Inflammatiō partium
facilè contingit in acutis
febribus , dato sanguinis
lentore . 27. 3.

Inspectio cadaverum dili-
gentissimè instituenda .
23. 5.

Intestina bile tineta in
phrenetico . 11. 2. in-
flammata . 4. 2. & 18. 2.
ad vertebra retracta .
20. 2. rubicunda . 23. 2.

Intestinorum inflammatiō
facilior dato hepate ad
cavam præcipuè partem
inflammato . 4. 4. In-
testinorum tubus mul-
tis potest modis angu-
stari . 10. 3. Intestino-
rum erosio . 36. 2. à quâ
causâ . 36. 3.

K

K Erckringius (Theo-
dorus) cit. in Obs.
31. §. 5.

L

D Lancisius (Jo: Ma-
ria) cit. in Obs. 1.

§. 11. Obs. 20. §. 4. Obs.
21. §. 4. Obs. 25. §. 4.
Obs. 30. §. 4. Obs. 31.
§. 9. Obs. 34. §. 6.

Lien rotundus. 11. 2. trian-
gularis. 15. 8. dentatim
ex alterâ parte inter-
scissus. 15. 2. divisus in
lobulos quinque. 15. 8.
naturali major . 27. 2.
• minimus, durissimusque.
29. 2. conjecturalis ratio
inquiritur . 29. 3.

Lien mole spectabilis, cras-
sissimoque turgens san-
guine . 37. 2. ejus invo-
lucrum grandioribus, &
facilè conspicuis poris
pervium . *ibid.* ratio af-
fertur . 37. 5.

Lienis membrana crassissi-
ma , durissima , & quâ
parte spurias costas re-
spicit , cartilaginea , ac
ferè ossea . 11. 2.

Lienis figurâ nil magis in-
constans . 11. 7. sub-
stantia in liquamen re-
soluta . 34. 2. à quâ cau-
sâ . 34. 4. Lienis obstru-
cti , qui valdè intume-
scebat feбри superven-
iente , deindè in mi-
norem molem restitue-
batur ,

batur, exemplum in Ju-
vene . 27. 3.

Lingua ad basim alligata,
& quasi retracta cui-
dam ægrotanti videba-
tur, & quare . 5. 3.

Lipothymia frequens in
cordis vulnere . 33. 1.
quâ ratione continge-
ret . 33. 3.

Liquidorum traductio per
canalem Œsophagi diffi-
cilior, quàm solidorum .
24. 1. quare . 24. 4.

M

MAculæ in superficie
cordis albicantes .
37. 3. ex quâ materiâ fa-
ctæ . 37. 6.

Malpighius (Marcellus)
cit. in Obs. 26. §. 4. Obs.
31. §. 6. §. 8.

Mayow (Joannes) cit. in
Obs. 29. §. 10.

Meatûs cystici fibrosus a-
nulus . 18. 2.

Medulla oblongata bilioso
infecta fero . 6. 3. à bile
proritata potuit spasmo-
dicam affectionem con-
citare . 6. 9. medulla ob-
longata durissima . 20. 2.

conjecturalis ratio indi-
catur . 20. 6.

Meninges aridissimæ . 6. 3.

Meningum post cranii
fracturam inflammatio .
9. 2.

Mesenterium in Homine
carnearum ope fibrarû
convelli potest in affe-
ctibus spasmodicis . 20. 3.

Morbus peculiaris partiû,
quæ ex pluribus compo-
nuntur membranis . 2. 8.

Morbi capitis, *vide*, Capi-
tis morbi .

Morborum malitia nul-
lum aliquandò Medicû
non fefellit . 34. 5.

Mors improvisa ex polypis
in corde repertis . 8. 2.
ex præfocatione contin-
gens . 37. 1. ratio expo-
nitur . 37. 4.

Motus convulsivi ex cere-
bri vulnere . 35. 1.

Musculorum Abdominis
supra Jecoris corpus mi-
ra extenuatio . 13. 2.
causa explicatur . 13. 3.

O

Oblongata medulla,
vide, Medulla ob-
longata .

Ocu-

Oculus ab instrumento cerebrum usque feriente abrasus. 35. 2.

Oculi scintillantes, ac veluti convulsi. 25. 1. & seq. §. 2. & 3.

Oculorum humor aqueus absumptus, reliqui corrupti. 3. 2.

Œsophagus traducitur per medium spatium carnosorum crurum secundi diaphragmatis muscoli. 23. 4.

Omentum ferè consumptum. 7. 2. consumptum, superiùsque retractum. 5. 2. valdè consumptum. 21. 2. dimidiâ sui parte consumptum. 15. 2. cur sæpè consumptum in cadaveribus reperiatur. 21. 7. præter naturam adauctum, & in scrotum prolapsum. 18. 2. firmissimè adhærens peritonæo. 24. 2. quomodo id evenire potuerit. 24. 6.

Omentum pars corporis pinguißima. 21. 7. intestina oblinet, solutæque ejus moleculæ sanguini venæ portæ admiscuntur. *ibid.* Omenti por-

tio cum ipso Ventriculo in thoracis cavitatem translata. 23. 2.

Orbitæ concameratio ex tenui osse efformata. 35. 3.

P

D Pacchionus (Antonius) cit. in Obs. 30. §. 4.

Palpitatio cordis. 22. 1. ejusdem causa. 22. 7.

Pancreas durum. 29. 2. durissimum. 8. 2. penè scirrhusum. 5. 2.

Partes majorem sanguinis copiam recipientes faciliùs inflammantur. 4. 3. carnosæ consistentiâ, & robore in humanis corporibus inter se differunt. 21. 7.

Pectoris dolor. 36. 1. à quâ causâ. 36. 3.

Percussio capitis, *vide*, Capitis percussio.

Pericardium purulentam continens materiam. 16. 2. unde hæc derivari potuerit. 16. 5. cordi contiguum sinè sero. 22. 3. quare, 22. 4.

- Pericardii vulnus . 17. 1.
item . 33. 2. pus in eo
 copiosum . *ibid.* lymphæ
 copiosissima , & putrida .
 4. 2. amplior cavitas cum
 puris , & feri copiâ . 30. 2.
 substantia exesa . *ibid.*
- Peripneumonia gravis . 19.
 1.
- Phrenetici cur majus ro-
 bur acquirant . 11. 3.
- Pia mater duræ matri si-
 milis . 34. 3.
- Pinguedinis consistentia in
 humanis corporibus , &
 variis eorum partibus
 differt . 21. 7.
- Pleura ex adhæsione in-
 flammati pulmonis cor-
 rupta . 16. 2.
- Plexûs choroidis vasa ina-
 nia . 6. 3. quare inania
 turgentibus interdum
 cerebri vasis . 20. 5.
- Polypus in sinu falcis supe-
 riore . 1. 3. in dextro cor-
 dis ventriculo . 5. 2. &
 15. 3. & 19. 2. & 37. 3.
 geminus etiam in dex-
 tro . 7. 2. in utroque
 ventriculo . 8. 2. & 17.
 1. & 27. 2. & 31. 2. in
 utroque sinu , & dextrâ
 auriculâ . 22. 3. in dex-
 trâ auriculâ varicosâ .
 30. 3.
- Polypus quandò inæquali-
 tatem pulsûs , vel in-
 termittentiam maximè
 debeat inferre . 27. 4.
- Polypi in magnis cordibus
 facilè generantur . 22. 8.
 cur faciliùs in dextro
 ventriculo . 19. 4. emit-
 tunt ramosas sæpè pro-
 pagines à corde in vasa .
 1. 3. in dextro ventricu-
 lo facilè generantur , pul-
 mone affecto . 19. 4. so-
 litarii in majoribus præ-
 fertim arteriis rari sunt .
 1. 3. in magnis aneurys-
 matibus non infrequen-
 tes sunt . 1. 8. quomoddò
 in jis generentur . §. 9.
 & 10. generari eos ne-
 gat in viventibus Ker-
 ckringius . 31. 5. in mo-
 rientibus sæpè gignun-
 tur , vel augentur . *ibid.*
 cum spiritu salis actu
 calente infusos in M. B.
 in fluidam abire sub-
 stantiam , expertus est D.
 Lancisius . 31. 9. à crudo
 sulphure , & sale alkali
 multo phlegmate ener-
 vato excitari , opinatur
 idem

- idem *ibid.* à vini spiritu majorem acquirere possunt firmitudinem. *ibid.*
- Polyporum** existentia in arteriâ magnâ occasione aneurysmatis. 1. 8. generalis origo, & incrementum. 31. 7. materiam putat esse Malpighius partem sanguinis fibrosam. 31. 6. eorum generatio non perpetuò requirit acidum ferruminans. 31. 8.
- Pori** spectabiles in Lienis involucro. 37. 2.
- Pulmo** sinistri lateris colorem Lienis, consistentiamque referens. 5. 2. pleuræ undique adhærens, sanguine, & pure turgidus. 4. 2. eidem pariter cohærens. 8. 2. inflammatus. 7. 2. non variegatus, densiorisque consistentiæ veluti carnosæ. 15. 3. flaccidus, dimidiâque sui parte naturali minor. 22. 3. quâ de causâ. 22. 6. cur faciliè inflammetur, hepate, & liene obstructis. 27. 3. lividus, & aquis innatans. 30. 3. humores imbibere cur faciliè possit. 12. 9.
- Pulmonis** portio diaphragmati adhærens. 11. 2. substantia densa, & dura. 12. 2. inflammatio, consistentiaque ejus hepaticæ similis. 27. 2. substantia in liquamen soluta. 34. 2. à quâ causâ. 34. 4. abscessus. 16. 2. quandò is faciliè disrumpatur *sequent.* §. 3. & 4.
- Pulmonica** vasa ex casu ab alto disrupta. 28. 1.
- Pulsûs** sensibilis abolitio multorum dierum spatii, & quâ ratione. 19. 5. inæqualitas, & intermittentia fallax signum polypi cordis. 27. 4.
- Pus** sero permistum in cavitate abdominis, & pectoris, unde derivari potuerit: conjecturalis modus exponitur. 36. 4.
- Pus** foetidissimum supra piam matrem, & cerebrum, observante D. Terraneo. 35. 5.
- Pustulæ** in pleurâ, & peritonæo ab Authore deprehensæ. 36. 4.
- Pylori** tumor cartilagineus.

neus. 14. 2. cur nullam
induxerit febrim. 14. 6.
cur indolens. 14. 7.

R

REnum succenturia-
torū naturali ma-
jor magnitudo, altera-
tio, friabilitas. 8. 2. ve-
risimilis harum affectio-
num causa. 8. 5.

Respiratio difficilis à pul-
mone carnosō. 15. 6. à
causâ multiplici. 29. 3.
cur difficilior Ægro quo-
dam decumbente, quàm
erectō succederet. *seq.*
§. 7. & 8. error Th. Wil-
lis indicatur. §. 7. cur
difficillima in vulnera-
to diaphragmate non
fuerit. 32. 5.

Respirationis per causas
necessitatem nondūm
ostenderunt Scriptores.
29. 10. de hoc argumen-
to scripturum se, Au-
thor pollicetur. *ibid.*

S

SAlium noxa ex humi-
di penuriâ. 8. 3.

Sanguis destitutus sero
quandò accenditur, quæ
pariat mala. 3. 4. in tho-
race effusus ex casu ab
alto. 28. 2. effusus in
cavitate abdominis vul-
nerati Juvenis. 32. 2. imo
in ventre extravasatus
quomodò servari incor-
ruptus potuerit. 31. 3. &
seq. §. 4. nullus appa-
renter profusus è vulne-
rato cerebro, & quânam
ratione. *ibid.* effusus in-
trâ mesenterii tunicas,
& circa renes. 1. 2. quâ
de causâ. 1. 6.

Sanguinis in parte aliquâ
lentor turgentiam vaso-
rum inducit. 6. 5. San-
guinis libra singulis ferè
diebus è saucio corde
prodibat. 17. 1. dato
sanguinis lentore facilis
est in acutis febribus
partium inflammatio.
27. 3. Sanguinis fibras
admittit Malpighius, re-
jicit Bohnius. 31. 6. sunt
potiùs ramenta fibrarū,
quàm veræ fibræ. *ibid.*

Sanguinea vasa ferè ficcata
in cortice cerebri. 3. 2.
quâ de causâ. 3. 5. ad-

Q

mo-

- modum turgida supra
cerebri corticem. 6. 3. &
20. 2. in phrenetico. 11.
2. turgidissima. 25. 2. sic
turgida, & varicosa, ut
corallorum ramis vide-
rentur similia, ex Obs.
D. Lancisii. 25. 4. san-
guinea choroidei plexus
vasa cur inania turgen-
tibus interdum cortica-
libus cerebri vasis appa-
reant. 20. 5. turgentia
supra cerebri corticem
vasa duplici ratione gra-
vitate exercent. 6. 7.
- Senibus familiaris canaliū,
ligamentorum, cartila-
ginum induratio. 11. 7.
- Serum ad basim cerebri
gelatinosum. 31. 2. qua-
re. 31. 5.
- Sobrietas in iis, qui aneu-
rysmate laborant, quare
commendabilis. 1. 10.
- Sonitus palpitantis cordis
ad multum spatium
auditus. 22. 1.
- Spiritus salis polypos sol-
vit: experimentum D.
Lancisii. 31. 9.
- Sputum quomodo spumo-
sum fiat. 15. 5.
- Steatomatosus tumor je-
coris, *vide*, Hepar.
- Sterni ad infimam sui par-
tem dolor. 21. 1. causa
doloris. 21. 3.
- Stomachi languor. 24. 1.
à quâ causâ procedens.
24. 3.
- Suppurantia esse viscida
debere, monuit Avi-
cenna. 32. 3. ratio af-
fertur. *ibid.*
- Suturæ ossium cranii vix
conspiciuntur. 34. 3. in cra-
nio crassissimo vix etiam
apparentes. 6. 3. in se-
nibus ferè obliterantur.
6. 4.
- Succi acidi in hypochon-
driacis, & scorbuticis
reperiuntur. 31. 5.
- Swammerdam (Joannes)
cit. in Obs. 29. §. 10.

T

D Terraneus (Lau-
rentius) cit. in
Obs. 33. §. 5.

Thoracis sinistra cavitas
multum feri continens.
5. 2. purulento humore
utraq; referta. 36. 2.
sinistra tantum. 16. 2.
& 21. 5.

Tre-

Tremor assiduus vulnerati
cordis . 33. 1. quâ ratio-
ne excitatus . 33. 3.

Truston (Malachias) cit.
in Obs. 29. §. 10.

Tumor sarcomatosus intrâ
tunicas intestini coli .
2. 2.

Tumoris intestinalis diver-
sa materies esse potest .
2. 4. idem cum dolore,
& feбри, vel cum pauco
dolore, nullâque feбри .
2. 5.

Tussis sicca . 36. 1. à quâ
causâ . 36. 3. à jecore af-
fecto, hinc etiam dia-
phragmate excitata, ex
Obs. D. Lancisii . 21. 4.

V

VAlvulæ cordis mi-
rum in modum di-
latatæ . 29. 2.

Varices lymphaticorum .
12. 5. quomodò differant
ab hydatidibus . 12. 6.

Vasa cordis ampliata, ut
in corde bubulo . 29. 2.

Vasa coronaria, *vide* Co-
ronaria vasa .

Vasa pulmonalia, *vide*
Pulmonalia vasa .

Vasa sanguinea, *vide* San-
guinea vasa .

Vasorum turgescencia len-
torem humoris in eâ
parte significat . 6. 5.

Venarum turgentia in iis
præsertim apparet, qui
convulsi moriuntur . 20.
5.

Ventriculus à magno he-
pate in umbilicalem re-
gionem detrusus . 5. 2.
quandò hoc facilè eve-
niat . 5. 4. & 24. 2. su-
perius orificium ejus
valdè compressum, &
quasi strangulatum. *ibid.*

Ventriculi in thoracis
cavitatem ascensus . 23.
2. quomodò id fieri po-
tuerit . 23. 4.

Ventriculi cerebri lymphâ
destituti . 6. 3.

Venter infimus purulento
infectus sero . 36. 2.

Ventris dolor occasione
sarcomatosi tumoris in-
trâ tunicas intestini co-
li . 2. 1.

Vermes vomitu rejeçti in
milite quodam vulnera-
to . 32. 1.

Vesicula biliaris in hydro-
piciis modicam sæpè bi-

- lem ferofam, aut viscidulam continet. 5. 5. grandior ob interceptū tunicis ferum gelatinosum. 12. 2. ab incluso intrā tunicas ejus flatu turgidissima. 18. 2. quomodò id contigerit. 18. 5. variis lacera ulcusculis, observata à D. Lancifio. 20. 4. inanis. 21. 2. ejus tunicarum crassitudo. *ibid.* crassitudinis causa. 21. 6. atro humore turgens. 23. 2. amplissima, & turgida. 24. 2. pallido sero plena præter ramenta viridescentis bilis, ex Obs. D. Lancifii. 30. 4. omninò vacua. 32. 2. Cystidis hydrops qualis. 12. 2.
- Vibratio palpitantis cordis in thoracem ad multum spatium spectata. 22. 1.
- Virium morbosa resolutio sub tenuis naturæ specie potest Medicis imponere. 34. 4.
- Viscera abdominis aquæ immersa, flaccida, corruptionique proxima. 30. 2.
- Vitri antimonii noxa. 11. 1.
- Willis (Thomas) cit. in Obs. 29. §. 9. & 10.
- Vomitus vehemens occasione tumoris sarcomatosi in colo intestino. 2. 1. ob angustiam canalis cibarii. 10. 4. & *sequent.* §. 5. 6. 7. copiosus ferosæ materiæ. 14. 1. ex quâ causâ. 14. 4. vomitus materiæ fæculentæ. 23. 1. pertinax, & vehemens unde excitatus. 23. 3. vehemens cum atri humoris rejectione. 24. 1. causa verisimilis inquiritur. §. 5. ad vomitum potens stimulus. 6. 1.
- Vulnus cerebri, *vide* Cerebri vulnus.

F I N I S.

JOAN.

JOANNES FANTONUS

Lectori salutem.

Um in altero mei Operis Anatomici Volumine de Humano Capite acturus, quædam initio dicere de Physiognomiâ meditare, Eruditissimum Virum D. Jo: Mariam Lancisium litteris rogavi, ut cogitata sua, & observationes, quæ ad hoc argumentum pertinerent, benevolè, ut mecum solet, communicaret. Is tanto ingenii acumine, tantâque doctrinâ, & rerum varietate refertam ad me Epistolicam Dissertationem de Physiognomiâ simul, & Chiromantiâ dedit, ut eandem diutiùs nolim Litterato Orbi invidere. Scire autem te maximè cupio, quòd, cum in hâc Lucubratione, posteaquàm primitùs acceperam, nihil esse immutandum Author crediderit, eas quoque laudes, quibus efferrime nimio pudore videbam, deleri posse negaverit.

Sed

21 *Sed alteram de Cogitantis Animæ Sede
Dissertationem, quæ cum superiori pulcherrimè
convenit, mihi nuper sententiam ejus sci-
scitanti Vir Clarissimus misit. Hanc verò non
minùs, quàm priorem propter admirabilem re-
rum novitatem, subtilitatem ratiocinii, & sty-
li elegantiam cum publicâ luce, atque commen-
datione dignissimam ego sim arbitratus, & Do-
ctissimi Viri, quibus copiam petentibus feci,
omninò judicaverint, hinc eam superiori adji-
ciendam esse, Authore nequaquam dissentien-
te, decrevi. Hisce interim, Amice Lector,
fruere, dum plurimas Eruditissimi, Eloquen-
tissimique Viri Epistolas, quibus Anatomica
potissimùm, ac Medica res continentur, tibi
aliquando pollicemur. Vale.*

JO: MARIÆ LANCISII

Cubicularii intimi, & Archiatri

PONTIFICII

DISSERTATIO

PHYSIOGNOMICA

Ad Eruditissimum Virum

D. JOANNEM FANTONUM

*Medicinæ, atque Anatomæ Augustæ Taurinorum
Professorem Celeberrimum.*

Fid. alteram de Cognitione...
Dissertationem, que cum summo pulcherrime
meo roboris, et dignitate sua, se-
fessat. Viri Clarissimi. Hanc vero...

JO: MARIE LANGISII

Cubicularii intimi, & Archistri-

PONTIFICII

DISSERTATIO

PHYSIOGNOMICA

Ad Excellentissimum Virum...

D. JOANNEM FANTONUM

Medicini, acque Anatomie Auguste Professoris
Professoris Cerebrum.

Clarissimo Viro

D. JO: FANTONO

MEDICINÆ , ATQUE ANATOMES
Professori Celeberrimo

Jo: Maria Lancisius S.P.D.

Nonnulli mortalium, Fantone Do-
ctissime , præpostero quodam
odio, & fugâ erroris in errorem
prolabuntur; quòd nimirum sibi
persuaserint, à periculo errandi
tutiores se se futuros, si ab erro-
re quàm longissimè recesserint .

*Extrema opi-
niones vitan-
dæ .*

Hanc stultitiam, quam carpit Horatius:

Dum vitant stulti vitia, in contraria currunt :

in re philosophicâ , & eâ præsertim, de quâ me
nuper percontatus es, passim ridemus, aut mise-
ramur . Ineptas hariolorum ex chiromantiâ , &
metoposcopiâ vaticinationes cum Christiana Reli-
gio, & recta ratio detestetur, neque ulla ex jis
incertorum eventuum præfagia duci possint ; fa-
ctum est, ut physiologicas omnes observationes
ex manuum, & frontis lineis, nugatorias prorsus
esse, non pauci arbitrentur, neque illas ad corpo-
ris temperiem, animique indolem ostendendam
quidquam pertinere . Extremum utrumque erro-
rem media veritas damnat, quæ simul & vatici-
nia futurorum rejicit, & cognationem earum li-
nearum cum temperamento fluidarum partium,

*In chiroman-
tiâ, & metopo-
scopiâ medium
iter tenendū .*

R & to-

& tono, ac structurâ solidarum, minimè negligendam esse, profitetur.

Summa cognatio linearum manuum, & frontis, cum temperie fluidarum, & structurâ, ac tono solidarum corporis partium.

Tantum argumentum, Philosophorum studiis, & tuâ curiositate dignissimum, Epistolari Dissertatione tractandum aggredior, ostensurus, ex fluidorum, solidorumque conditionibus, eas primùm in manibus, & fronte lineas esse descriptas, ex quibus proinde corporis, animique affectiones indicentur; quanquam deinceps disciplina, educatio, & virtus, vel vitium, easdem aut firmet, aut emendet, aut invertat. Et licet non sim nescius, aliquos magni nominis Scriptores median hanc viam tenuisse; nemo tamen illorum veras ejusmodi cognationis causas perscrutatus est; cùm nudis qualitatibus vocibus, vel solo experientiæ fuerint testimonio contenti.

DISSERTATIONIS

PARS PRIOR.

DE CHIROSCOPIA.

Origo linearum, volis manuum inscriptarum.

Primùm igitur à Chiroscopiâ sermonem ordiamur (hoc placet nomen usurpare, ne quem divinationis scrupulum chiromantia etymo sui nominis objiciat.) Porrò linearum, quæ in volis manuum cernuntur, originem scrutantibus dubitare non licet, quin efformentur ex situ earundem in pugnum constrictarum, quo tempore foetus utero matris continetur. Nam & universim quæcunque corporis partes plicis, lineisque exarantur, eas ducunt ab incurvo situ, flexuque articulorum, & muscutorum; quo fit,
ut

ut super extensa cutis crispetur in rugas, aut lineis obfignetur. Inter cætera verò membra nullum invenies, ubi ossa, nervi, muscoli, eorumque tendines cum venis, & arteriis plura concurrant, complicantur, atque introrsùm flectantur, quàm in manibus, in quibus organum organorum, ac veluti instrumentorum epitomen Deus hominibus contulit; ut variâ constrictione, motione, conatuque varia opera molirentur. Tametsi verò par quoque in pedibus partium concursus fiat; Cur in plantâ pedum lineæ pauciores. constrictioni tamen obstat brevitās digitorum, & metatarsi longitudo, quâ efficitur, ut, sicuti pedes in fœtu minùs curvantur, paucioribusque lineis inscribuntur, ità in natis, & adultis ad operum varietatem non sint opportuni.

Quoniam autem in utero multifariam constringitur manus, & vel tenaciùs, vel laxiùs complicatur; & constrictionis situs vel diutiùs retinetur, vel identidem permutatur à fœtu; hinc omnis linearum diversitas in manibus gignitur, quam ad tria potissimùm capita revocamus. I. in aliis ritè ductas, & profundas, nec ex longioribus plures, quàm quatuor advertimus. II. in aliis plures, breviores, & minùs profundas, variisque modis intersectas observamus. III. in aliis denique ferè nullas, aut leviores. Nimirùm plerique in matris utero placidissimum somnum carpentes, aut validam manuum compressionem nunquam mutant, aut mutatam rursùs brevì restituunt, in quibus propterea lineæ profundiores, longiores, æquabiliores, & numero minores exculpantur. Contra verò alii irrequieti, & exilientes cum corporis jactatione manus etiam sæpè explicant, contrahunt, torquent, & violenter comprimunt,

Tria diversarum linearum in volis manuum genera.

Singulorum generum causa.

& pro diversâ vi haud facilè in eundem situm recidunt; quo plures in cereâ cute, breviores, leviores, & intercifæ efformantur. Tandem nonnullis manus in utero rarò complicatæ, & languidiùs contractæ, vix ullas lineas admittunt.

*Optimarum
linearum cau-
sa.*

Jam verò, ut placidâ quiete fruantur in utero qui manus constrictas habent, tria præcipuè desiderantur. I. succorum dulcis volatilitas, & blanda temperies. II. firmus partium tonus, quem robur appellant, cum optimâ structurâ manus. III. materni animi tranquillitas, nullis affectuum procellis agitata; unde fœtus à somno, & quiete quàm rarissimè excitatur, quibus fit, ut situs constrictæ manus firmior, & diuturnior; ac proinde lineæ profundiores, longiores, & æquabiliores evadant.

*Pravarum li-
nearum cau-
sa.*

Contrariis autem ex causis alii in utero frequenter manus explicant, & situm, complicando, permutant; nimirum quod succis acrioribus, minùsque temperatis irritati, haud tono naturali, sed vi quâdam convulsivâ moveantur, aut maternorum pathematum vehementiâ jactentur; quamobrem, alternante motuum vicissitudine, aliæ aliis lineæ inducuntur, profunditate, & longitudine plerunque destitutæ.

*Interdum culpa
structuræ,
non humorum,
abnormes li-
neæ in volis.*

Non inficior, aliquandò cum linearum profunditate multitudinem quoque, & enormes interfectiones convenire posse, cum non in succis vitium est, sed in musculorum structurâ, qui volâ manûs continentur, à naturali statu declinantium.

*Deficientium,
aut leviorum
linearum cau-
sa.*

Postremò effœta succorum volatilitas, & languidus partium tonus in causâ est, cur vel utraque, vel altera manus in fœtu plerunque explicata sit; atque idcirco lineæ, quas volæ compres-

sio.

fio excudit, vel nullæ apparent, vel raræ, ac levissimæ. Non hîc sermo nobis est de hominibus, quibus lineæ manuum callis, ex labore ductis, obliterantur; de naturali enim statu, non verò de præternaturali, disputamus.

Hanc compressionis diversitatem quisquis attenderit, haudquaquam mirabitur, quâ fiat, ut vix in quopiam sinistræ manûs lineæ, lineis dexteræ examussim respondeant; quanquam levior dissimilitudo intercedere soleat: nam vix unquam in eodem fœtu læva manus eodem situ, eâdemque constrictionis vi, & diuturnitate, ac dextera complicatur, non quidem succorum varietate, sed vel molestiâ sitûs, vel aliâ quâvis externâ causâ interpellante. Quam ego situs, & complicationis differentiam sæpè dissectis utero gerentium cadaveribus inspexi, & ab se inspectam graphicè delineavit clarissimus Hieronymus ab Aquapendente in aureo libro de fœtu formato. Quò magis rideas, mi Fantone, chiromantes dexteram in viris, sinistram manum in fœminis observandam præcipientes.

In proclivi est igitur uniuscujusque temperiem, & indolem, in volâ manûs, linearum characteribus veluti expressam, legere. Enimverò, ubi lineas illas præcipuas, ac veluti cardinales, ritè formatas, seu quàm minimè interturbatas, atque intersectas viderimus, primigeniæ causæ, hoc est succorum, & partium laudabilem crasim intelligemus; ex adverso culpandam, ubi lineæ inordinatæ, intersectæ, & numero plures fuerint; vel nullæ, aut rariores. Et quoniam ex eâ primigeniâ succorum, & partium crasi tota deinceps corporis indoles ducitur (veluti in arboribus ex femi-

Cur unius manus lineæ lineis alterius non perfectissimè respondeant.

Varius fœtûs situs in utero.

Chiromantum levitas.

Conjectura indolis ex lineis manuum.

feminali plantâ) non levibus indiciis uniuscujusque indolem ex lineis manuum conjiciemus.

*Primigenia
indoles multi-
fariam emen-
dari, aut de-
pravari solet.*

Plaudentes hîc mihi videre videor chiroman-tes, quod indicia morum, animorumque certis, firmisque fundamentis instruxerim. At ego tecum, Doctissime Fantone, non verò cum stulto agyrtarum grege, sermonem institueram; nimirum qui ritè agnoscas, quàm longè ab illorum deliramentis absint, quæ superiùs ex naturæ penu deprompsimus. Non enim ignoras, quàm multa sint, quæ primigeniam temperiem, ac propensionem in viventibus emendare, aut corrumpere, coercere, aut depravare, atque aliorsùm, immò in oppositum flectere sæpè soleant. Nam, quo pacto plantæ ipsæ interdum soli mutatione, cultu, insitione nativas qualitates dediscunt, & in alias excoluntur; brutorum item feritatem disciplina, & exercitatio domat, & inflectit; ità hominum ingenium ex corporis temperie ad virtutes, aut vitia proum alimenta, cœli conditio, educatio, sodalium consuetudo, postremò, quod neque in plantis, neque in brutis contingit, victricis Gratiæ præsidium, vel originalis labes, aut in bonam frugem revocant, firmant, perficiuntque, aut in scelerum syrtes abripiunt, & mergunt; ità tamen, ut perpetuum, ratumque sit chiromanicum veluti principium, ut hi quidem, quibus optima manuum delineatio, hoc est, optima fluidorum, solidorumque qualitas contigerit, faciliùs, ac feliciùs veluti sponte suâ ad bonum ducantur; ad vitia verò, non sinè vi adhibitâ pravorum exemplorum, & educationis, naturâ veluti invitâ, trahantur. Contra verò quibus manuum delineatio abnormis est, ex fluidorum videlicet, solidorum-

rum-

rumque ataxiâ , promptiores ad vitia profiliant , ægrius , & non sinè educationis , disciplinæque severitate ad virtutes , Gratiâ opitulante , flectantur .

Quemadmodum verò ex primigeniâ corporis crasi , uniuscujusque indoles educitur ; ità ex indole quæcumque indolem sequuntur augurari animo licet . Porro bonam indolem ; modò nec ingenuis præceptis destituta , nec degeneri educatione depravata fuerit ; comitari solent morum gravitas , affabilitas , docilitas , mansuetudo , continentia , abstinentia ; ex quibus obsequia in amicos , officia in cives , misericordia erga inopes , liberalitas ; atque hinc alienâ benevolentiam foveri , potentium gratiam frui , publico judicio commendari ; quæ omnia plerunque longævitatem , firmam valetudinem , honores , opes , amicitias , vitæque tranquillitatem pollicentur . Pravæ autem indoli , quam recta institutio non emendaverit , ut plurimum adnascuntur imprudentia , levitas , iracundia , vafrities , incontinentia , indocilitas ; ex quibus rixæ , contentiones , invidiæ , alieni appetentia ; unde odia civium , querelæ vicinorum , inimicorum insultus , aut insidiæ , quæ subindè valetudinis incommoda , inopiam , domesticas discordias , infamiam , vitæque jactationem , ac brevitatem afferunt .

Hinc , opinor , colliges , mi Fantone , quid con-
jiciendum de illis sit , in quorum manibus nullæ lineæ , vel leves , raræque visuntur . Cùm enim id oriatur ex inertis musculorum tono , & languidâ vî nervorum , eos faciliè intelligemus ad labores , & artes minùs aptos , quibus fortunæ comparantur ; atque idcirco inertem , & miserandam penè vitam traducturos , nisi opes , alienis laboribus partas ,

fors

Quam sortem unicuique ex indole , disciplinæque conjecturis augurari licet .

Sumpta ex præclarâ indole , & institutione indicia .

Indicia ex pravâ indole non emendatâ .

Indicia ex segni, effatâque indole .

fors illis objecerit . Hos ad pietatem proniores , difficiliùs ad civiles , aut bellicas artes excolueris , cùm ipsâ vi naturali destituantur , quæ per disciplinam esset excolenda .

Superiùs tradita Divinâ Auctoritate confirmantur .

Atque ut in eo desinat , unde habet natura , & indoles ortum , Dei Auctoritate , quæ hæctenùs naturalibus observationibus tradita sunt , confirmemus . Quid disertius , Vir Eruditissime , quid accomodatius chiromoniæ dici ab hominibus potest , quàm quod Divinis Oraculis proditum est ? Job cap. 37. *Qui in manu omnium hominum signat , ut noverint singuli opera sua .* Quæ verò manuum signa sunt , nisi lineæ volis inscriptæ ? aut quo pacto , opera sua singuli noverint , nisi hisce lineis edocti , in quibus animi , & intellectus veluti delineamenta adumbrata sunt , ut propterea intellectus manuum dicti esse videantur . Psal. 77. v. ultimo . *In intellectibus manuum suarum deduxit eos .* Non ignoro , chiromantes , sacris hisce testimoniis abusos , infallibilem incertorum eventuum divinationem adstruere ; cùm tamen illud duntaxat , efficiatur , ut indolem uniuscujusque indiciis non levibus deprehendamus ; ac deprehensam , bonam quidem secundo cursu in melius provehamus ; pravam verò institutionis rigidioris ope corrigamus ; quæ tantùm abest , ut humanæ libertati , aut Divinæ Gratiæ quicquam officiant , ut potiùs utriusque vim ad naturam ipsam flectendam , atque edomandam luculenter ostendant .

Chiromantes rejedi .

Humana libertas , & Divinæ Gratiæ necessitas vindicatur .

DISSERTATIONIS

PARS POSTERIOR.

DE METOPOSCOPIA.

AD alteram deinde Dissertationis Partem accedentes, eodem medio itinere incedamus, Metoposcopiam ex veris naturæ principiiis explicaturi, ut à pravitate extremarum illarum opinionum pariter declinemus; quanquam minori incertitudine laborare videantur frontis, quàm manuum, indicia; quippe quæ tum situ se-

*Physica Me-
toposcopiæ
principia.*

dem Animæ proximè sunt, tum maximâ necessitudine, & cognatione ab ipsius vitæ primordiis cum cerebro coagmentata, cæteris præsent oris partibus, quibus potissimum nititur physiognomia. Et sanè caput in embryone spectantes, nihil aliud animadvertimus, quàm molles membranas, alias aliis superincumbentes, & cerebrum, nullis adhuc ossibus firmatum, circumplexas; ut proinde quæ cerebri, & utriusque meningis, in anteriori præsertim parte, structuræ ratio est, eadem quoque frontalis musculi esse debeat. Et si autem, fœtu adolescente, externæ, internæque membranæ, ferruminatis sensim ossibus, invicem diducantur; nativam tamen structuram, quam in cicatriculæ rudimentis habuerant, deinde in embryonis productione, tum in fœtu formato, perfectoque, denique in nato, & adulto perpetuò retinent; nisi siquid inciderit, quod naturalem partium situm, structuram, atque indolem perturbet, & invertat; quod nunquam Physiognomis negligendum est.

*Frontalis mu-
sculus in em-
bryone cerebro
coheret.*

Equidem in frontis structurâ, quæ meningum, atque ipsius aded cerebri structuræ respondet, non solam figuram, amplitudinem, & æqualitatem; sed potissimum, quod Metoposcopi minus advertunt, rugarum qualitatem attendendam arbitror.

Rugarum frontis origo.

Enimverò rugæ hujusmodi ab actione musculi frontalis, supercilia elevantis, oriuntur; ac pro variis ejusdem musculi structuræ viribus, viriumque æquali, vel inæquali ad utrumque supercilium gradu, varia quoque frontis contractio, & rugarum conditio est, quas in tria præcipua genera partimur; vel enim rugæ æquabiles, & rectæ sunt; vel inæquales, & intercisæ; vel paucæ denique, nec profundæ. Æquabilitas, & rectitudo perfectam structuram, viriumque in utriusque musculi partibus æquilibrium ostendit: quod si cutis gracilitatem offendat, numero plures; si verò crassitiem, numero pauciores rugas efficiet. Intercisæ rugæ, & inæquales inordinatam structuram, & impares in musculi sectionibus vires produnt. Postremò paucitas sinè profunditate, ejusdem musculi imbecillitatem patefacit.

Earundem tria genera.

Quæ ex his rugarum generibus ad musculi structuram, & vim argumenta ducantur.

Ex frontali musculo solidarum cerebri partium structura, & vis colligitur.

Et quoniam frontalis musculus cum meningibus, cerebroque in anteriori parte ab initio, eadem materiâ, eodemque agente, inolevit; ejus bona, vel mala structura, vires, aut languor, æquabilitas, aut inæqualitas bonam, vel malam structuram, vires, aut languorem, æquabilitatem, aut inæqualitatem meningum, & ipsius quoque cerebri plerunque significant. Quæ cum ex adytis Philosophiæ, & Anatomies repetantur, non miror, vulgares physiognomos penitus latere; digna profectò, quæ ad Te, utriusque Doctrinæ laude florentem, perscribantur; insignem enim

enim Philosophiâ, & Anatome esse oportet eum, qui ex rugis frontis solidarum cerebri partium structuram deprehendat, eo præsertim loco, ubi sedes est Animæ, quæ, licet ad edendos membrorum motus, totius cerebri, & cerebelli organo utatur; officinam tamen cogitationum prope frontem locatam habet; quâ incalescente, meditationis contentionem, laboremque, quâ rursus liberâ, & serenâ, mentis agilitatem, feracitatemque nos passim, & studiosi omnes experiuntur. Cæterùm, diligenti observatione, ac repetitis dissectionibus nonnulla ego in segmentis utriusque hemisphærii anterioris cerebri, & corpore calloso, hætenùs incomperta, animadverti, quæ fortè Animæ cogitanti subserviunt; ea verò, si res tulerit, ex schedis meis deprompta, publico iudicio subijciam.

Cogitantis Animæ sedes in anteriori cerebri parte locata est.

Igitur membranæ, cerebrum in anteriori potissimum parte involventes, atque ipsum etiam adjacens, contactumque cerebrum, tum concinnâ structurâ, tum validis, & æqualibus utrinque viribus pollent in jis, quibus frontis rugæ rectæ sunt, & parallelæ: illi verò, qui rectas quidem utrinque rugas, sed leves illas, & paucas habent, internis partibus donantur, ritè quidem constructis, sed infirmis, & languidis: è contrario eadem partes inconcinnâ structurâ laborant in jis, quorum rugæ inæquales, aut, quod gravius est, intersectæ: languidis tandem, atque inæqualibus viribus cum structuræ vitio apud eos, quorum nec multæ, nec profundæ; præsertim si ex alterâ parte contracto musculo, alterius nulla, aut levis tensio cernatur.

Nova quædã ab se deprehensa in anteriori parte cerebri Auctor pollicetur.

Quid frontis lineæ in cerebri structurâ indicent.

Jam verò, ut ex jis, quæ superiùs statuta sunt,

In quo felicitas indolis fita fit.

ad iudicium de ingenio uniuscujusque, ratione duce, progrediamur; probitas, ac felicitas ingenii ex suis causis constituenda est, quæ quidem in eo posita esse videtur, ut summâ tranquillitate procul importuno spirituum incurfu Anima perfruatur in illis cerebri partibus, ad quas motuum undulationes ab externis objectis per sensorios nervos appellant, & ubi his motibus, ideisque instructa, de spiritibus ad sua quosque organa immittendis deliberat.

Quæ tranquillam Animæ sedem præstet.

At in eâ mentis arce, non aliunde tranquillitas, & æquabilitas existit, & conservatur, quàm tribus ex causis. I. optimâ, atque utrinque uniformi partium illarum structurâ. II. spirituum influentium bonâ crasi, moderatâque vi, & energiâ. III. eorundem spirituum æquilibri dispensatione, & provido in membra, prout opus fuerit, influxu. Si quid verò vel in structurâ, vel in spiritibus, vel in eorum dispensatione deficiat; semper

Indolis pravitas contentiori disciplinâ corrigitur.

aliquid de indolis probitate decedet, quod non nisi diuturniori, & diligentiori disciplinâ corrigi possit: etenim non mediocris conatus rationis requiritur ad eam æquabilitatem supplendam, quæ vitio vel structuræ, vel motûs turbatur. Nam vix assiduâ institutionis severitate, exemplorum imagine, spe, metu, doctrinâque enormis naturæ cursus ad eam æquabilitatem, quam memoravimus, revocatur. Quod summus ille Philosophorum Princeps Socrates expertus est, & docuit, quem cum Zopyrus Physiognomus iudicasset vel ad libidinem pronum, ut tradit Ælianus, vel naturâ stupidum, ut censuit Cicero; maximâ Philosophiæ contentione, & obluentis animi exercitatione opus fuit, ut flecteretur ad continentiam,

Socratis exemplo confirmatur.

atque

atque ad Sapientiæ contemplationem , & doctrinarum fastigium eveheretur . Itaque populo , Zopyrum irridenti , ille mortalium Sapiientissimus ait , talem se quidem à naturâ factum , sed naturæ pravitatem virtutibus emendasse .

Accidit sæpe numero , ut quosdam nullâ Philosophiæ ope egere videamus , quorum frons enormibus rugis exaratur ; qui nimirum non à naturâ ad vitia comparati , sed casu , frontis speciem affabrè concinnatam deformante , physiognomis imponunt . Fit enim interdum , ut rugæ obliquæ , intersectæ , ac multifariam deerrantes conspiciantur , ictu , vulnere , ambustione , variolis , aliisque morbis , frontalis muscoli structuram labefactantibus , quibus idcirco nulla est cum internarum partium texturâ cognatio . Adeò in omnes casus , necesse est , ut prudens conjector animum convertat , & dirigat .

Rugæ frontis casu , vel morbo deformatæ ad indolis indicium non pertinent .

Habes igitur , Fantone , hominum indolem , in lineis manuum , ac frontis à naturâ descriptam , ut quò oculorum aciem intendere prohibemur , ab externis characteribus , & indiciis deprehenderemus . Ea verò si utrobique , tam in volis manuum , quàm in fronte , ritè , rectèque expressa sint ; liquidorum crasim , & solidorum structuram ad bonum , inito fœdere , conspirantes augurabimur . Quamobrem & parentes , & educatores spe optimâ puerilis naturæ , ad bonam frugem vergenti facilè obsecundabunt , & minimo negotio à vitiis avocata , per virtutum semitas ducent ad privatam , & publicam utilitatem . Contra verò cunctis institutionis conatibus obniti debent , ubi pueros viderint naturæ enormitatem manibus , & fronte præferre ; ut studio ,

Puerorum educationi asserita Chirosopia , & Metoposcopia veritas perutilis .

dio , operâ , consilioque mores ad flagitia propè ruentes sistant , atque ad probitatem pro virili parte urgeant , atque compellant .

Vulgaria totius oris indicia .

Vulgaribus physiognomis solemne est , ut indicia duntaxat delibent , quæ ex animi pathematibus in ore , oculis , superciliis , genis , totiusque corporis habitu , motuque exhibentur ; quæ quoniam philosophicam subtilitatem exercere minimè valent , ad Philosophum subtilissimum scribentes prætereunda putavimus . Neque enim operosum est ex ore , oculisque flammantibus iratum , torvis invidum dignoscere ; ex pallore , ac tremore pavidum ; ex fusco vultu , & dejecto tristem ; ex florido , nitenti , hilarique placidum , ac lætabundum : nam vel in brutis ipsis hæc eadem argumenta suas ipsorum qualescunque affectiones ostendunt ; ex quibus plerunque libros suos oplent tralatitiæ physiognomiæ professores .

Originalis labe depravate nature causa statuitur .

Cæterùm , jucundissime Fantone , nolim suspiceris , me , philosophicis animadversionibus incumbentem , à Theologicis dogmatibus descivisse .
 Quanquam enim indolem in plerisque agnoverim ad bonum , suâ veluti sponte , proclivem ; non inficior tamen , omnium hominum originali labe vitiatam esse naturam , quâ ad unum omnes concupiscentiæ pondere inclinantur ad malum . At illud nobis propositum fuit observationibus hisce illustrandum , bonam indolem faciliùs civili , & Christianâ institutione adversùs concupiscentiæ vim instrui , & firmari , ac præsidio Supernæ Gratiæ de vitiis triumphare , quàm quibus fluidorum , solidorumque intemperies obtigit , quorum animus operosiori cultu subigendus est , ut probitatis fructus edere possit .

Qui-

Quibus linearum signis, Vir Humanissime, tibi frons, & manus inscriptæ sint, locorum distantia vetat, quominus inspiciam. At firmiter mihi oboritur ab effectu de causâ documentum in litteris tuis, quas crebras, easque jucundissimas accipio, in quibus cultissimi animi, ingeniique tui certos characteres cum intueor, sublimem mentis aciem, eruditionis copiam, & inflammatum, sincerumque detegendæ veritatis studium admiror, & amplector; simul etiam mirifico styli, verborumque nitore, & amoris in me tui præclaris significationibus maximè reficior. Quod superest, humanitatis tuæ argumentum singulare præbueris, si candidè sententiam de qualicunque hac Dissertatiunculâ prompseris, & exposueris; nam probanda eruditissimo cuique censuero, quæ tibi probata fuerint, nec ullius emendatione castiganda, quæ acri iudicio tuo castigata fuerint, & emendata. Vale, & Rei Medicæ incremento, ac Civium tuorum valetudini te incolumem serva.

*D. Fantoni
laudes.*

Datum Romæ Idibus Novembris MDCCX.

JO: MARIÆ LANCISII

Cubicularii intimi, & Archiatri
PONTIFICII

DISSERTATIO ALTERA

De Sede Cogitantis Animæ

A D

Clarissimum, Doctissimumque Virum

D. JOANNEM FANTONUM

Medicinæ, & Anatomes Professoremem Celeberrimum.

IO: MARIAE LANCIISII

Cubicularii intini, & Archiarri

PONTIFICII

DISSERTATIO ALTERA

De Sede Cogitantis Animæ

A D

Clarissimo, & Doctissimo Virum

D. JOANNEM FANTONUM

Medicæ, & Anatomæ Professoris Celserrimum.

Clarissimo, Doctissimoque Viro

D. JO: FANTONO

MEDICINÆ, ET ANATOMES

Professori Celeberrimo

Jo: Maria Lancisus S.P.D.

Ximum illud Mathematicorum lumen Archimedes facile sibi futurum, aiebat, ut totam terræ molem loco moveret, si, ubi pedem extra terram figeret, nancisceretur. *Da mihi locum, ubi consistam, ac terram movebo.* Hoc ipsum, Clarissime Fantone, usurpare nobis convenit, rem longè difficillimam, te flagitante, aggredientibus. Enimverò Cogitantis Animæ vim, & facultatem explicare cupienti opus esset extra ipsam animam alicubi consistere, unde illam conspiceret, atque intueri liceret: quemadmodum ductâ ab oculo similitudine divinitûs Plato differuit in Alcibiade (a): *Oculus*, inquit, *seipsum si videre volet, in oculum intueri debet; proinde etiam anima, si se ipsam noscere volet, in animam intueatur oportet.* Quanquam verò Plato animam in se ipsam visum intendere posse, crediderit; hoc tamen non de illâ, quam nos quærimus, scientiâ, quæ, rerum ideas, & causas persequens, Philosophorum studiis expetenda est, sed de conscientiâ, quam vocant, quæ potius ef-

(a) P. pag. 350

fecta percipit, & non quid, sed, an sit cogitatio, experitur. Nobis verò Philosophiam naviter, quantum valemus, professis, satis esse non debet, quòd interno sensu (ignaris etiam, & vulgaribus hominibus notissimo) cogitantis animæ motus intelligamus; sed enitendum, quoad ejus fieri potest, ut supra vulgi captum de humanâ cogitatione aliquid deprehendamus, & effera-
mus. Et quoniam in ipsam rationalem potentiam, quâ brutis eminemus, & ad cœlestes mentes proximè accedimus, visum intendere prohibemur, locum saltè, & officinam perceptionum philosophicâ diligentia, anatome duce, perscrutemur; quod sanè Plato ibidem inquirendum monuerat: *in illum maximè animæ locum intueri oportet, in quo virtus animæ, ac sapientia ipsa inest.*

Age igitur, mi Fantone, sedem hanc, tanto-
pore à Medicis, & Physicis conquistam, persequamur. Non te latet, celeberrimum (b) Cartesium probabili admodum conjecturâ in eâ cerebri parte perceptionum, cogitationumque domicilium putasse constituendum, quæ unica esset, & in quam gemina externorum sensuum organa concurrerent, eâque ratione in glandulam pinealem, quæ inter geminas unica ipsi occurrit, consensisse. Neque à vero ille ablusit de unicâ, & in medio positâ parte constituendâ; cum non possit anima librare, & maturare judicia, tum deinde huc, vel illuc spiritus, determinando, dirigere, nisi cerebri partem illam infideat, quæ sit veluti in lance Hypomochlion. Sed anatomicis observationibus destitutus Vir alioquin Egregius non vidit, alium esse in cerebro locum, in
quo

(b) *Multis locis, sed potissimum de Passion. part. 1. art. 32. & Epist. part. 2. Epist. 36. & 50.*

quo conditiones expositæ, luculentiùs, quàm in suâ conariâ glandulâ, conveniunt: tametsi ejus glandulæ usum ad rem, de quâ differimus, non omnem ablegemus.

Pars, quæ in cerebro medium locum, non gemina obtinet, præter conoidem est corpus callosum cum fornice, septoque lucido: nam medullari indole donatum sedem, & quidem non angustam habet, inter dexterum, & sinistrum cerebri hemisphærium, atque in spinalem medullam, quæ intrâ cranium locatur, diffunditur, & propagatur. Et quanquam aliæ etiam sint partes, quæ alicubi per medium cerebrum excurrunt, nimirum adhæsiões protuberantiarum natiformium, ac testiformium, nec non centrum processus annularis, ac potissimum quidam funiculus medullaris, qui supra os sphenoides transversim sub nervorum opticorum decussi, basim utriusque cerebri hemisphærii colligat, atque conjungit; nihilo tamen minùs hujusmodi intrâ cerebrum particulæ, præterquamquòd sunt nimium exiguæ, modò secundum lineam centralem, ut oportet, accipiantur; destituuntur eâ concinnâ structurâ, quâ mihi opus esse videtur, ut anima in jisdem quidpiam possit, deliberando, moliri.

Cùm igitur de calloso primùm corpore, mox de glandulâ pineali dicturi simus, animadvertimus initio, quòd, tametsi corpus callosum, fornix, septumque lucidum distinctis vocibus apud Priscos indicentur; sunt tamen una, eademque medullaris, ac medium tenens inter hemisphæria cerebri substantia, quæ loco duntaxat, & figurâ invicem discriminatur. Etenim pro calloso corpore intelligitur medullare planum, albæ in-

star

star tæniæ, latitudinis ferè transversî sesquidigiti, quod superiori parte sub sagittali futurâ penè horizontaliter ducitur; anteriùs quidem angustius, posteriùs verò latius, quod sanè sub fornicis, crurumque nomine in ellipticam figuram declinat, eâque ratione majora cerebri hemisphæria unit, atque connectit. Septum verò lucidum nihil est aliud, quàm interna ejusdem callosi corporis, fornicisque productio in mediâ pariter medullari cerebri parte locata, quæ verticaliter à superiori segmento callosi corporis ducitur inferiùs, & tanquam sepimentum, ventriculorum inter se cavitates separat, atque sejungit. Conjunctim itaque de omnibus jis medullaribus partibus, quæ cerebri medium tenent, sermonem habebimus.

Naturæ igitur volumen potiùs, quàm opiniones hominum, versantes, inquiramus in originem callosi corporis. Porrò ad illius productionem eæ potissimùm medullares fibræ concurrunt, quæ procedunt à duobus segmentis corticum superiorum, & anteriorum cerebri hemisphæriorum; hæc enim posita ad contactum falcis messoriæ, descendunt, atque ità supra corpus callosum intrò flectuntur, ut, oculo judice, non ad alium usum facta videantur, nisi, ut suis corticalibus glandulis secernant liquidum, suisque ductibus secretoriis stamina præparent ad construendam callosi corporis molem, eamque spiritu perluedam, replendamque.

Quod sanè ut liberè cerni possit, elevare oportet duram matrem ab hemisphæriis, unàque vindicare intermedium spatium à falce messorîâ, atque ab ejusdem extremis, quâ anteriùs, quâ posteriùs, tendinibus: postremò callosum corpus
 sedu.

sedulò liberare à retiformi vasorum contextu , quo cum tenui meninge ad intima fulcitur , foveturque . Tum secantur utraque per longum perpendiculariter segmenta corticis , donec in conspectum veniat ipsorum medulla , quæ tota in corpus callosum absumitur . Hoc ipsum sæpè tentavimus in equino cerebro , & rem profectò longè mirabiliorem , quàm apud homines , cernere licuit ; procedit namque in equis ejusmodi medulla inter duos veluti parietes corticalis substantiæ cerebri , quousque faceffat in callosum corpus , in quod aliæ etiam desinunt , atque concurrunt medullares fibræ ex proximioribus fornicibus anteriorum ventriculorum , qui thalami etiam nervorum opticorum , & striata corpora appellantur . Hoc evidentissimè conspicitur , si lamina utrinque exili cultro auferatur horizontaliter à corpore calloso : statim namque se offerunt innumera fibræ filorum instar alborum , quæ adglutinata , ac parallelæ feruntur ad fornices ventriculorum . Unde evidens fit , per transversales callosi corporis fibras utraque cerebri hemisphæria invicem connecti , continuaque fieri : & , quod maxime ad rem nostram conducit , medio corpore calloso radices spinalis medullæ , quæ à cerebro proficiscuntur , uniri , atque in perpetuo commercio servari .

Ut autem tota quanta est callosi corporis substantia , præsertim illa , quæ supernam occupat superficiem , oculis subjiciatur , ea conspici debet integra , scilicet amotâ duntaxat piâ matre , & postquam duo majora , quæ ad latera supererminent , cerebri segmenta dissecta fuerint , servato horizontali plano cum ipso calloso corpore ; com-

periemus enim, coagmentari à nervis medullari-
 bus in transversum ductis, atque inter se simili-
 ter parallelis, qui sanè adeò perspicuè in aliqui-
 bus cadaveribus apparent, ut referre videantur
 stamina crassiora contexti serici (modò coloris sit
 albicantis) quod vulgò dicitur *amuerre*, *tabino*,
 ò *cordellone*. Hunc autem fibrarum ductum in
 corpore calloso subolfecerunt Clarissimi Viri Th.
 Willis, & Marcellus Malpighius, quorum po-
 stremus in piscium cerebro ità evidentes esse de-
 scribit, ut si adverso lumine spectentur, ebur-
 neum pectinem representent. Sed nos in homi-
 nibus summo studio clarè perspeximus.

Et quanquam hujusmodi fibræ, quatenùs sunt
 inter se parallelæ, & cum jisdem utrinque termi-
 nis continuæ, videri possint omnes, ac singulæ
 ab uno principio in unum finem desinere: veri-
 similius tamen mihi est, alterno ductu, alteram
 à sinistro hemisphærio in dexterum ventriculi for-
 nicem, alteram à dextero hemisphærio in sini-
 strum fornicem protendi. Nam cum vasa cerebri
 in superficie, seu cortice decussentur, certum-
 que pariter sit, opticos nervos decusses pati; non
 abludit à vero, in calloso etiam corpore hujusmo-
 di alternum fibrarum textum, recursumque in-
 veniri; quo scilicet liberum commercium (inter-
 cedente calloso corpore) inter has medullares par-
 tes, in spinalem medullam desituras, retinea-
 tur.

Deprehendimus quoque, transversas has medul-
 lares callosi corporis fibras, quæ staminis locum
 tenent, non mediocrem validitatem accipere à
 subtegmine fibrarum medullarium, quæ per lon-
 gum ab anteriori fornicis crure ad posteriora sub
 cal-

calloso vulgari corpore ità exporriguntur , ut eo loco fibræ variare inclinationes videantur . Enimverò candidè hìc loci nostrorum sensuum imbecillitatem fateri cogimur , propter quam in adeò molli albarum fibrarum plexu intimam illarum structuram persequi prohibemur . Unum tamen, quod hæctenus vel omninò neglectum , vel non satis observatum fuit , nos in superiori ejusdem callosi corporis plano , seu superficie conspeximus, videlicet fibras omnes medullares transversim ductas secari ad angulos rectos à duobus inæqualiter teretibus nervis similiter medullaribus , qui absque durâ matre, sed solâ arachnoideâ tunicâ ad mutuum ferè contactum per ejusdem callosi corporis medium , ab anterioribus ad posteriora procurrunt .

Diu hoc loco anxios nos dubitatio detinuit , an scilicet duo alii medullares nervi per longum pariter à syncipite versùs occiput supra idem corpus callosum ducerentur , cùm quidam laterales, simulque longitudinales quasi funiculi in confinio medullaris, & corticalis ibidem cerebri partium appareant . Sed tandem repetitis dissectionibus probabilius nobis visum est , illos non veros nervos , sed limbos esse paululùm supra medullare callosi corporis planum elevatos : qui tamen limbi (cùm in omnibus indiscriminatim cadaveribus reperiantur) certè non omninò inutiles , quanquam adhuc de vero usu non constet , dicendi sunt . Veniet fortè dies , quæ his etiam obscuris rebus lucem affundet .

Nervi autem , quos excurrere diximus per medium callosum corpus , postquàm recta per universum horizontale planum ferè ad mutuum contactum processerint ; mox paululùm abinvicem recedentes declinant , & flectuntur posteriùs su-

pra fornicis crura ; quinimò licèt paulò post evanescere videantur , tamen resurgunt , & supra eadem crura , quo loco invicem conveniunt , ac tertium ventriculum excitant , evidenter procedunt , tandemque penetrant , atque disperduntur intrà thalamos nervorum opticorum , quâ ventriculos anteriores respiciunt . Ut autem excursus medullarium horum nervorum per crura liberè cerni possit , necesse est abscindere processus illos cerebri , qui in nates , ac testes elongantur.

Parem tenent viam in anticâ callosi corporis parte iidem nervi ; replicantur enim supra externam ejusdem superficiem , quæ antè fornicis crus appellatur , ac sub decussi nervorum opticorum curvantur extrorsùm juxta foramen infundibuli , indèque evanescere videntur , ubi medullaris cerebri substantia basim constituit thalamorum , quæ sunt principia spinalis medullæ . Intellegis itaque , & tuismet oculis perspicere poteris , Clarissime Fantone , mirabilem hanc medullarium nervorum supra callosum corpus circumductionem , qui vel incipiant ab uno , vel ab alio extremorum , semper oriri , ac desinere dicendi sunt , & affinitatem , usumque non supervacuum habere cum thalamis . Interea visum penitùs effugit , an ab ejusmodi longitudinalibus nervis fibrillæ aliquæ in singulos transversales nervos callosi corporis emittantur ; quod quidem affirmare rationabilius videtur , cùm longitudinales à transversalibus citrà scissionem amovere difficillimum sit ; illud tantummodò per diductionem consequi possumus , ut videamus eosdem cum subjectis staminibus aptè cohærere .

De fornice verò , septoque lucido nihil habemus

mus addendum jis , quæ Clarissimus Malpighius demonstravit , nempe illud constare medullaribus fibris variè implexis , contextisque , sed præsertim rectis ab anterioribus ad posteriora propagatis , quæ quasi subtegmen præbent transversalibus , quibus superior pars ejusdem corporis coagmentatur , atque confurgit . Huc usque de corpore calloso ; nunc quæ à nobis in glandulâ pineali observata sunt , referamus .

Primò hanc , etsi magnitudine ut plurimum variâ , semper tamen propriæ sedi hærentem , cùm in homine , tum cæteris omnibus in animalibus deprehendimus ; unde clara ejusdem ratio necessitatis deducitur . Nam qui aliquando planè defuisse scripserunt , certè præ summa , quæ interdum occurrit , exiguitate , aut illam secantes abraferunt , aut negligentes præterierunt .

Secundò attentè observavimus , conoidem piâ matre adedè spissis , copiosisque sanguineis , lymphaticisque vasis , nec non aliquot nerveis fibrillis refertam esse , ut , si eam diligenter hac tunicâ spoliaveris , tertiam ferè molis partem te ab illâ detraxisse , compereris . Neque fallaciam oculorum suspicaberis , quòd vidisse putemus nerveas quoque fibrillas per tenuem pinealis glandulæ meningem dispergi . Tu quippe , quemadmodum non ignoraveris , sanguinea vasa , vix cranium ingressa , variis nervis associari ; ita dubitare non debebis , quin , quòd ipsa sanguifera intrà cerebrum producuntur , nerveos pariter villos secum deferant , atque insinuent .

Minimè verò prætereundum est , quòd meningis nervorum furculos hìc illic , seorsum à sanguiferis , accipiunt ; nam id perspicuè spectamus

in cerebello, cujus tenuis meninx nervulos utrinque ab internis petrosorum ossium cavitatibus, atque ex nervis auditoriis recurrentes, ad pulcherrimos usus, mutuatur, quorum illud postremum non existimo, ut in magnis aeris tremoribus, qui per aurium anfractus sub specie soni improvisò admittuntur, subita quoque sequatur spirituum expressio ex cerebelli cortice, tum quaquaversum in artus per medullam, tum in præcordia per patheticos, cardiacosque nervos; quamobrem animal, somno etiam si oppressum, subito terrore expergiscatur, atque admoneatur non modò per nervos auditorios; verùm etiam per hosce recurrentes: unde novis explicatis viribus armetur ad propulsandum quidquid fortè noxii, atque hostilis offenderit inopinatò.

Tertiò animadvertimus, conariam glandulam in superficie subrubram esse, ac mirum in modum sanguineis punctis variegari, suosque minimos glandulares utriculos microscopio tentatam exhibere, qui non lympham duntaxat, sed etiam liquidum nervorum separant, ut peculiarem pusilli cerebelli corticem constituere videantur. Nam, si per longum, aut transversim conariam secueris, eam minimè candicare, quemadmodum glandulæ conglobatæ, sed remissè rubere, observabis. Insuper animadvertes, ab ipsius basi utrinque egredi duos nervos satis insignes, quos nonnulli processus medullares appellarunt; hos verò, si transversim juxta glandulæ basim incideris, pulchrum tibi spectaculum exhibebunt; videbis enim duos quasi ocellos, circumducto subrubro cortice, micare candicantes. Istorum autem processuum principium intrà conoidem per ramuscu-

los divisum nobis inquirentibus aliquandò se se obtulit non abfimile ramificationi medullæ intrà cerebellum: quo fit, ut non iniuriâ pinealem glandulam cerebellum ipsius cerebri appellare possimus.

Postremò notavimus, hujusmodi nervosos processus è pineali glandulâ egredientes supra thalamos opticorum obliquè, summâque cum adhæfione per ea maximè loca divaricari, quæ in thalamis extrema sunt corticalis, & medullaris partium, quibus jidem componuntur; scilicet divisio illa ab hisce processibus definitur, qui medium candicantis, & cineritiæ substantiæ retinent. Ubi deinde intrà thalamorum corpora penetrant, omnem oculorum aciem, microscopio etiam armatam, effugiunt.

Est autem & illud animadversione dignum, quòd cum in reliquis cerebri partibus magna sit inter diversos homines similitudo: contra in corpore calloso, & glandulâ pineali magna dissimilitudo plerunque deprehendatur. Nam in aliquibus textura callosi corporis est aded compressa, ac detrita, ut nullæ staminis fibræ distinctè observentur; in aliis nervi longitudinales ferè conspicui; in nonnullis elegantissimi, & ad oculum elevati; in multis inordinato itinere. Glandula pinealis nunc magna, nunc pusilla, immo paulò millii granum excedens; plerunque conica; aliquando sphærica; minùs denique, aut magis tactui renitens, ac rubens occurrit. Quæ quidem discrimina nostram quandam conjecturam non levi indicio confirmarunt. Nimirum ex hac partium dissimilitudine, concurrente sanguinis crasi, vel discrasiâ, ut plurimum nativam hominum in-

do.

dolem exoriri quoad judicia , consilia , deliberationes , & ratiocinia . Atque ex hac verisimilitudine duximus , quod ad te aliàs à nobis perscriptum est in Physiognomicâ Dissertatione de cognatione inter frontalem musculum (unde lineæ rugæque frontis efformantur) & meningis , ac potissimum cerebri fibras , quibus animæ facultates exercentur . Itaque videmur fidem nostram , tibi tunc obstrictam , præsentî Disputatione liberasse .

Id autem oppidò explanatiùs dignosceretur , si priùs perspectis viventium moribus , eorundem mortuorum dissecarentur cadavera ; fortasse enim in jis , qui validâ cogitandi facultate , aut summo vitio obnoxii fuere , harum conformitas , & congruentia partium detegeretur ; quod sanè ad Philosophiam amplificandam magnoperè conferret : idque posterorum quoque diligentia sedulò commendamus .

Interèa silentio hìc transire nolumus , quod die XXIV. Martii currentis anni nobis accidit in dissectione cerebri cujusdam , qui , cùm versabatur inter vivos , balbutiens erat , & fatuus : obiit in Nosocomio Sancti Spiritus , & sectionis socios habuimus studiosissimos Juvenes D. D. Franciscum Soldatum , & Jo: Antonium Vulpium Medicinæ Doctores . Huic nondum trigessimum sextum annum excedenti universa cerebri substantia solito compactior , atque albidior apparuit , ut coactum lac , quod vulgò *ricotta* dicitur , perbellè referret . Vasa enim sanguinea non admodum profundè per corticem penetrabant , neque à sanguine , spirituque perlui satis videbantur . Corpus callosum similiter duriusculum , & in eodem longitudinales
ner.

nervi patuli quidem, sed non quâ solent ratione inter se paralleli procedebant: transversales verò planè invisibiles: denique glandulam pinealem adeò exilem offendimus, ut cannabinum semen vix æquaret. Cæterùm intendant alii posthac animum, videantque, an invenire præterea possint, quibus res in obscuro adhuc posita in lucem proferatur: nos enim contenti sumus detexisse aliquid, ut alios ad quærendum excitaremus. Sed omissis observationibus ad ea transeamus, quæ earundem utilitatem aliquam subindicare possunt.

Ex his, quæ hucusque in corpore calloso à nobis observata sunt, hoc est, in ipso naturæ libro perlecta; planum fit eam partem innumerabilium nervorum contextu formatam, & unicam esse, & in medio sitam; unde dici possit veluti commune quoddam sensationum emporium, quò externæ nervorum impressiones appellant. Non est tamen, quòd hanc officinam, destinatam solummodò recipiendis objectorum motibus existimemus; sed etiam in eâ sedem illam imaginantis, deliberantis, & decernentis animæ collocemus. Neque enim alibi faciliùs mens judicare de externis potest, quàm quò externa conveniunt; neque aliundè spirituum iter extrorsùm flectere, ac dirigere, quàm quò eorundem spirituum cursus introrsùm confluit.

Non me latet, plurima esse cogitationum genera, quæ nullum cum externis sensibus commercium habent, sed immediatè à rationali animâ proficiscuntur; cujusmodi existunt ideæ de Angelis, de Deo, deque nostrâmet cogitatione, in quas secretâ mente incumbimus; itemque veritates omnes à materiâ abstractæ, scilicet quæ à

Geometriâ , atque ab Algebrâ , mediâ demonstratione , petuntur . Verùm de jis duntaxat hîc consilium est agere , quæ à sensibus hausta per commune sensorium trajiciuntur , & partim percipimus ob suavem contactum , seu propter utilitatem , quam *proportionem , consonantiam , & convenientiam in bono* aptè dixit Sanctus (*c*) Thomas ; partim etiam incommodo , ac dolore perpetimur .

(c) p.2. quæst. 26. art. 1. in corpore.

(d) lib. præcept. n. 1.

Unde magnus (*d*) Hippocrates scriptum nobis reliquit , sensum , qui sæpè mala perpeffus est , eorum , quibus , quando , qualiter læsus sit , esse delatorem ad ipsam cogitationem . Utroque verò modo , quæ per sensus accipimus , consuetudine discernimus , atque in memoriæ Sede locamus ; mox autem pro datâ occasione variè permiscemus , atque , ut ita dicam , cogitando excoquimus .

(e) loc. cit.

Ratiocinatio namque juxta (*e*) Hippocratis sententiam , *memoria quædam est , quæ componit ea , quæ per sensus sunt percepta* . Hæc tandem , quæ in ipsâ imaginatione maturescunt , rursùs ad externa sensuum organa , vocisque præfertim , aut manuum instrumenta , novis aptatis motionum ideis , arbitrio nostro moderamus . Porrò ejusmodi animæ facultas , quam Græci phantasiâ , nos verò imaginationem nuncupamus , proculdubidè effingendis idolis intenta , eo cerebri loco elaborare debet , qui sit unicus ; neque enim unius rei plures simul imagines efformamus , quod certè contingere deberet , si in geminâ parte imaginatio resideret . Quamobrem appositè illam reponimus in corpore calloso , quod medullare , atque unicum existens , nervorum multitudine , ac villorum plexu planè mirabili , ad infinitam propemodum motionum , imaginumque varietatem

tem

tem sustinendam instructissimum est.

Qui verò gemini nervorum processus ex glandulâ pineali ad thalamos nervorum opticorum, seu ad principium spinalis medullæ pertingunt, sententiâ nostrâ addicti esse videntur, ut quod in corpore calloso maturatum jam, perfectumque est, ac pro animæ arbitrio, iudicioque ad motus membrorum, organorumque dirigitur, atque determinatur, ipso in itinere momentum pulsionis, ac novam, ubi, & quomodo opus sit, volatilitatis energiam nanciscatur. Tanta certè est thalamorum moles, ut Anatomicis etiam aliis visi fuerint, non solis oculorum usibus deservire, sed plerorunq; omnium, qui à cerebro profiscuntur, nervorum esse principia; quò magis in eâ conjecturâ confirmamur, tam nervos, qui ex corpore calloso, quàm qui à glandulâ pineali oboriuntur, ad universi penè corporis ministeria esse comparatos.

Et quoniam necesse erat, ut alia quoque instrumenta ipsi animæ suppeterent, quibus juxta varia pathemata, motuumque discrimina, major, vel minor spirituum copia à glandulis cerebri in callosum corpus præstò esset; propterea factum est, ut nusquam dura mater aptiùs ad constringendum, premendumque cerebri corticem composita sit, quàm ubi calloso corpori supereminet: etenim falx messoria, quæ omnium consensu est maximus tendo duræ meningis, cum anteriùs alligetur fixo termino ossis cristati, ducaturque per media hemisphæria cerebri usque ad mobile terminum plani horizontalis ejusdem duræ matris, posteriùs cerebello super extensæ; cumque eadem dura mater (ut clarè demonstrat

Amicus noster D. Pacchionus) duobus quoque tendinibus transversim ad tempora firmetur, facile est concipere, supernum præcipuè cerebri corticem, quotiescunque hujusmodi tendines vigorem acquirunt, coarctari, atque constringi. Nam dura mater jis potissimum locis, quemadmodum cum arteriis naturali alterno dilatationis, & restrictionis motu agitatur; ita interdum per arbitrium, ubi necessitas postulaverit (quod Clarissimum Mayowium non latuit) violenter, & pertinaciter tenditur, non absimili ritu, quo ipsum diaphragma, volente animâ, majori conatu hypochondria inferiùs urgere solet. Cùm igitur falx messoria, simulque tendines ad tempora alligati in susceptâ violentâ tensione persistunt, necessum est, ut mobilia segmenta duræ matris ad immobilia ferantur, nimirum ut posteriora ad anteriora, & media ad lateralia accedant; proindeque ut superna cerebri hemisphæria, quæ veluti intrâ vaginas duræ matris comprehenduntur, utrinque manibus quasi pressa, fluidum tunc uberius secretum in illas medullares fibras urgeant, quæ indè originem sortiuntur: eæ autem sunt nerveæ fistulæ, quæ callosum corpus contexunt, ut superiùs ostensum est. Quæ verò copia spirituum major, aut minor devehitur in callosum corpus, ab ejusdem postea longitudinalibus nervis, nec non à processibus glandulæ pinealis, aliisque adhuc ignotis machinulis in hos, vel illos nervos, ad has, illasve actiones determinatur. Hujus certè operis exemplum in musico instrumento, quod organum appellamus, adumbratum est, in quo aer follibus exceptus alternis eorundem pressionibus protruditur, qui

dein.

deinde per tubum, omnibus fistulis communem, delatus, idè non omnes, sed modò has, modò illas subire solet, quia non simul omnium, sed modò harum, modò illarum fistularum valvulæ pulsantis arbitrio recluduntur, cujus vices in homine tenet anima, quæ ope nervulorum callosi corporis impedimenta plùs minùs amovere, impetum plùs minùs adjuvare solet.

Ex oppositâ idcirco ratione fit, ut nervi, qui supra callosum corpus feruntur, durâ matre minimè vestiantur. Scilicet oportebat, ut quæ ad has partes spirituum copia ex cerebri cortice uberim confluit, blando, mitique motu temperaretur ad cursum. Nam functiones ibidem ab animâ perficiendæ sunt lenissimæ, quietissimæque, quas motus violentior interturbaret, ut clariùs infra explanabimus. Et quoniam pari ratione nervi à pineali glandulâ procedentes temperatè, ac suaviter eorundem spirituum motum ad thalamorum usum regere, ac dispensare debent; propterea hæc glandula destituitur durâ matre; sed illius cortex tenui duntaxat membranâ convestita, tunc solummodò pressionem solito majorem experitur, cùm in magnis, violentisque falcis messoria contractionibus posteriores cerebri partes, inter quas pinealis glandula collocatur, versùs anteriores adducuntur.

Sed ut ad animæ sedem, unde digressi fuimus, revertamur, evidenter confirmatur, quòd instrumenta nostræ cogitationis posita sint in anteriori, mediâque cerebri parte, ubi corpus præcipuè callosum locatum est, quia nos ipsi sentimus, dum præsertim inter tenebras alicui meditationi diu animum intendimus, moveri quidpiam interiùs

sub fronte , & syncipite , illudque in secretiori parte , quam sensus nostri minimè attingunt , circumagi : propterea cum faciles sumus ad excogitandum , tunc sanè quandam libertatem viarum , seu expeditum sanguinis , spirituumque motum sub anteriori calvariae segmento , & circa corpus callosum experimur : contra verò , cum aut spontaneâ imbecillitate ad inchoandum mentis opus , aut illatâ ex nimio studio ad progrediendum lassitudine tenemur , jisdem in locis gravitatem , calorem , ac veluti oppilationem sub obtusionis sensu percipimus .

Neque certè aliunde oritur , quòd ad sapiendum , vel desipiendum bona , vel mala sanguinis constitutio tantoperè conducat , quemadmodum advertit (f) Hippocrates : *opinor* , inquiens , *inter omnia , quæ in corpore sunt , nihil magis ad prudentiam conferre , quàm sanguinem , cujus ex constanti habitu (modò cætera concurrant) consistit in nobis prudentia : & cujus ex perturbatione , prudentia itidem perturbatur* . Nam sanguifera vasa piam matrem , & arachnoideum velamen comitantur non solùm in cerebri cortice , quem vivido fluido penitiùs perluunt ; sed super callosum etiam corpus , & ad latera septi lucidi , atque intrà ventriculorum fornices , nec non circa pinealem glandulam , quæ quidem loca tenuissimis fluidi guttulis partim asperguntur , partim volatili halitu benigniter foventur . Quoties igitur sanguis alterutro vitio , scilicet vel nimio lentore , vel urgentium , atque irritantium copiâ particularum laboraverit , necesse erit , ut humana etiam mens huic vel illi ægritudini evadat obnoxia . Si enim cogitationum instrumenta viscidulo succo irretiantur ,

tunc ,

(f) *Lib. de
Flaz. n. 20.*

tunc, volente quantumvis animâ, moveri illa non poterunt; unde animalium facultatum languor, stupor, ac desipientia procedet. E contrario si eadem organa præfervidi copiâ sanguinis urgeantur, agitenturque, injussâ quoque movebuntur; immò juxta alias cruoris discrasias, aliis etiam, jisque peregrinis opinionibus (ut ejusdem divini Senis phrasi utamur) *mens occupabitur*. Quod semper magis, mi Fantone, ad temperatè vivendum nos adhortatur; cùm, ut mens sapiat in corpore sano, moderatâ, sobriâque quiete sanguinis, non autem nimio, ac veluti temulento intrâ cerebrum motu egeamus.

Hæc sunt, Fantone dulcissime, & in rebus anatomicis oculatissime, quæ de sentientis, percipientis, ac deliberantis animæ instrumentis, officinâ, sede, ac domicilio, hoc est de summis Physiologiæ ambagibus, inter altissimas rerum abstrusarum tenebras conjicere potuimus; quâ in disputatione morosus certè erit, qui plus à nobis expetere contendat, quàm ingenioli nostri conatus præstare valeant. Neque enim de propriâ facultate tam temerè confidimus, ut ingenuam (g) Platonis confessionem usurpare vereamur, (g) *In Timæo pag. 752.* scribentis in hanc sententiam, quam ad hujus epistolæ coronidem appositissimam reputamus. „ Proinde de animâ quantum ejus mortale, & quantum divinum sit, & quatenus, & cum quibus, & quare seorsum habitationem accipit; hæc reverà velut dictum est, se habere, tunc solum, ubi Deus ita consenserit, affirmabimus. „ Vale.

Datum Romæ IV. Idus Aprilis MDCCXII.

time, volente quatenus in animis, moveri illis non
poterunt, unde animus in factis languor,
languor, ac debilitas procedet. Et contrario si
eodem organo plexibus, copia languoris in
tunc agerentur, in illis quousque inveniuntur;
in uno parte alia crasis dicitur, alia etiam,
hinc plexibus omnibus (ut eadem divisi de-
his plexibus) eam erant. Quod temper
magis, in ratione, ad temperate vivendum nos
adhortatur: etiam, ut in eis labor in corpore sano,
moderata, sobrietas quiete languoris, non autem
divino, ac veluti temulento inter cerebrum non

egregia
Iste sunt, ratione emulante, & in rebus
anatomicis oculis, que de sententia, per-
cipiens, ac debilitatis animi instrumentis, or-
gana, & leas, ac dominio, hoc est de summis
Sed, deologicis ambagibus, inter alia, tenet ab-
stantiam tenetis copiose potius, qui in di-
spatatione motus cerebri, qui plus a nobis
expecto concedat, quam in ratione nostri corpa-
tis plexibus veniant. Necne eam de plexibus la-
cultate tam temperate concludimus, ut inveniuntur

de Vita & moribus hominis. 105

(2) Placida conscientia in opere vestram, & in ratione
libertatis in hac sententiam, quam ad hunc

epistolae concordem apponimus repletur.
Prout de anima quantum eius motus, &
quantum divinus sit, & dicitur, & cum qui
has, & quare fortiter habuerunt accipit; nec
reverti velut dicitur est, se habere, tunc solum,
ibi Deus ita constituit, affirmamus. Vale.

Datum Romae IV. Idus Aprilis MDCXXII

